

ผลของการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นายสมเกียรติ แซ่เต็ง

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF USING FORMATIVE RESEARCH TO DEVELOP READING HABITS
OF SEVENTH GRADE STUDENTS

Mr. Somkiat Saeteng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้การวิจัยก่อบุในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

นายสมเกียรติ แซ่เต็ง

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุขีวะ)

สถาบันวิจัยการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมเกียรติ แซ่เต็ง : ผลของการใช้การวิจัยก่อบรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1.(EFFECTS OF USING FORMATIVE RESEARCH TO DEVELOP READING HABITS OF SEVENTH GRADE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 124 หน้า.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 2) เพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อบรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) เพื่อศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อบรูปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยและพัฒนาประกอบด้วยการศึกษาทฤษฎีและการทดลอง ทฤษฎีศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาที่มีความตื่นตัวเกี่ยวกับการอ่าน จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม จังหวัดตราด จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน โดยใช้แบบแผนการสุ่มภายในบล็อก เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน พัฒนาโดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย แบบสังเกตและแบบบันทึกรายงานตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน แบ่งตามลักษณะของปัจจัยที่สามารถส่งผลถึงนิสัยรักการอ่าน ได้ 2 วิธีคือ
 - 1) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่าน และ 2) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกตัวผู้อ่าน จากการศึกษพบว่ากรณีศึกษาทั้ง 3 คน ใช้วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตนเองโดยมีขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่าน 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ 2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา และ 3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ
2. วิธีการวิจัยก่อบรูปที่ใช้ในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน คือ การวิจัยก่อบรูปเพื่อปรับปรุงทฤษฎี มี 6 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1) เลือกแนวคิด ทฤษฎี ในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 2) ออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก 3) เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 4) ปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ออกแบบไว้ 5) ทำซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 และ 6) นำเสนอขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก
3. แผนการจัดกิจกรรมตามแนวการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย 4 แผน ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ โดยใช้แนวคิดของการเสริมแรงตนเองเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
4. ผลการใช้การวิจัยก่อบรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปมีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา...วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา... ลายมือชื่อนิสิต..... *สมเกียรติ แซ่เต็ง* 11/4/2551
 สาขาวิชา...วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... *ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา*
 ปีการศึกษา....2551.....

4884285227 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS: FORMATIVE RESEARCH/ READING HABIT/ READING HABIT DEVELOPMENT

SOMKIATT SAETENG: EFFECTS OF USING FORMATIVE RESEARCH TO DEVELOP READING HABITS OF SEVENTH GRADE STUDENTS. THESIS

ADVISOR: ASSOC.PROF. SIRIPARN SUWANMONKHA, Ph.D., 124 pp.

The objectives of this research were to 1) study methods and procedures of reading habit development, 2) study methods and procedures of formative research to develop seventh grade students' reading habit, 3) design activity plan according to formative research strategy to develop seventh grade students' reading habits, and 4) study the effects of using formative to develop reading habits of seventh grade student. The research and development apply the combined methodology of multiple case studies and experiment. Multiple case studies are 3 high school students who are good at reading. And the sample groups of experiment were 24 seventh grade students from Khawnoi Vittayakom school, Trad province. All of them are divided into 2 groups, 12 experimental and 12 control by generalized randomize block design. Research tools were the measure pattern of reading habit developed by Chitlada Arisantichai, monitoring form, and self-report form. Data analysis applied the content-based analysis and two- way ANOVA.

Research results:

1) Reading habit development methods can be divided following the factors which effect upon reading habit into 2 methods: 1) reading habit development method relying on readers' internal motivation, and 2) reading habit development method relying on readers' external motivation. It is found that the 3 students employ reading habit development method relying on readers' internal motivation with 3 steps: 1) setting up the strong objective of reading, 2) self-warning, and 3) choosing their favorite books.

2) Formative research was applied in this research to improve an existing theory there were 6 steps in the procedure they were 1) choosing concept/theory for the designing of reading habit development strategy, 2) creating the chosen reading habit development strategy, 3) collecting and analyzing data to develop reading habit development strategy, 4) improving and fixing the designed reading habit development strategy, 5) repeating step 3 and step 4, and 6) presenting the chosen reading habit development strategy.

3) The activity plan according to formative research strategy to develop reading habits consists of 4 plans. They have been conducted for 4 weeks applying the concept of self-motivating strategy as the main tool.

4) Results from using formative research to develop reading habits of seventh grade students, it was found that the experimental group conducted by activity plan following the formative research had higher reading-habit scores than the control group statistically and significantly ($p < 0.05$).

Department :Educational Research and Psychology...Student's signature : *Somkiatt Saeteng*

Field of study : ...Educational Research.....Advisor's signature : *Siriparn Suwanmonkha*

Academic Year...2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและกรุณาอย่างสูงยิ่งจากการดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้ ความรู้ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวคิดที่เป็นประโยชน์ และตรวจทานแก้ไขปรับปรุงส่วนที่ บกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบ ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มาก ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน และ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้อันมีคุณค่ายิ่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาและเจ้าหน้าที่ของคณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ช่วยเหลือดูแล นิสิิตทุกคนอย่างกัลยาณมิตร

ขอกราบขอบพระคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ในภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ ความช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา รวมถึงเพื่อนครู นักเรียนและบุคลากรโรงเรียนเขาน้อยวิทยาเขตทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้ กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอ

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อฮั่วฮ้าง แซ่เต็งและคุณแม่มุกดา แซ่เต็ง ที่ให้การ สนับสนุนกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษา รวมถึงญาติพี่น้อง และผู้คนรอบข้างที่ได้กล่าวนาม ในที่นี้ที่คอยได้ตามและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน.....	8
ตอนที่ 2 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป.....	19
ตอนที่ 3 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงตนเอง....	20
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการ พัฒนานิสัยรักการอ่าน.....	32
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อรูปในการ พัฒนานิสัยรักการอ่าน	37
ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อ พัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.	37

บทที่

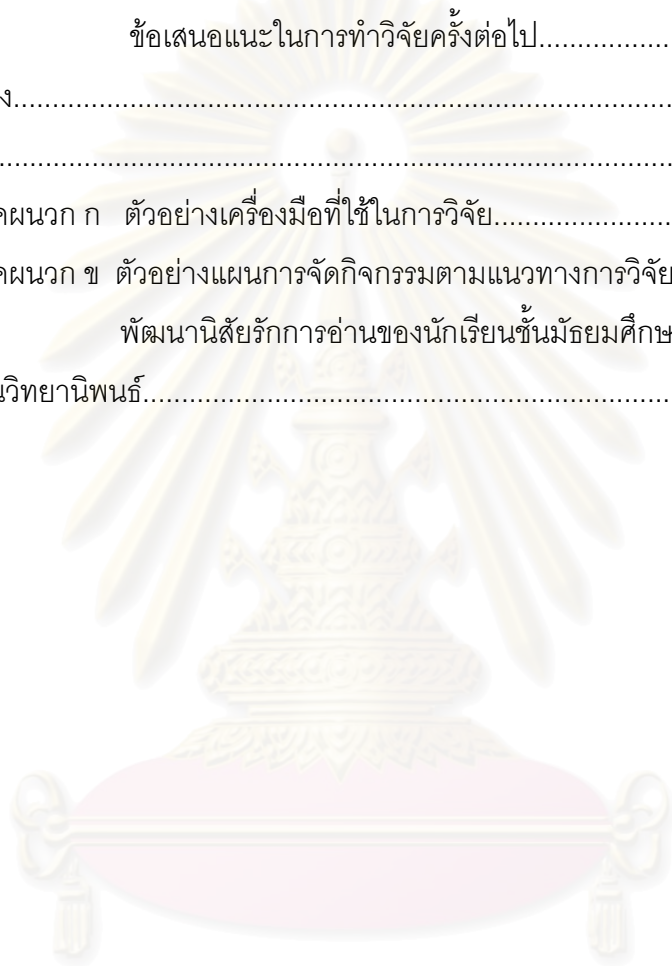
หน้า

	ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรัก	
	การอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	37
4	วิธีการและขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน.....	48
	ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา.....	48
	กรณีศึกษาที่ 1	48
	กรณีศึกษาที่ 2	49
	กรณีศึกษาที่ 3	50
	ตอนที่ 2 วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน.....	51
	ตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน.....	56
5	แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป.....	61
	ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป.....	61
	ส่วนที่ 2 การกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแผนการจัด	
	กิจกรรม.....	62
	ส่วนที่ 3 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อ	
	พัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง.....	63
6	ผลการใช้การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้น	
	มัธยมศึกษาปีที่ 1.....	65
	ส่วนที่ 1 ผลการใช้แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปในกลุ่ม	
	ทดลอง.....	64
	ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านในกลุ่มตัวอย่าง.	81
	ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	83
7	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
	สรุปผลการวิจัย.....	87
	อภิปรายผลการวิจัย.....	90
	ประเด็นที่ 1 การนำแผนการจัดกิจกรรมที่ออกแบบไปใช้อย่างมี	
	ประสิทธิภาพ.....	91
	ประเด็นที่ 2 ผลของการใช้การวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการ	
	อ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเอง.....	92

บทที่

หน้า

ข้อเสนอแนะ.....	94
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	94
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	94
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อ พัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	119
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	124

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

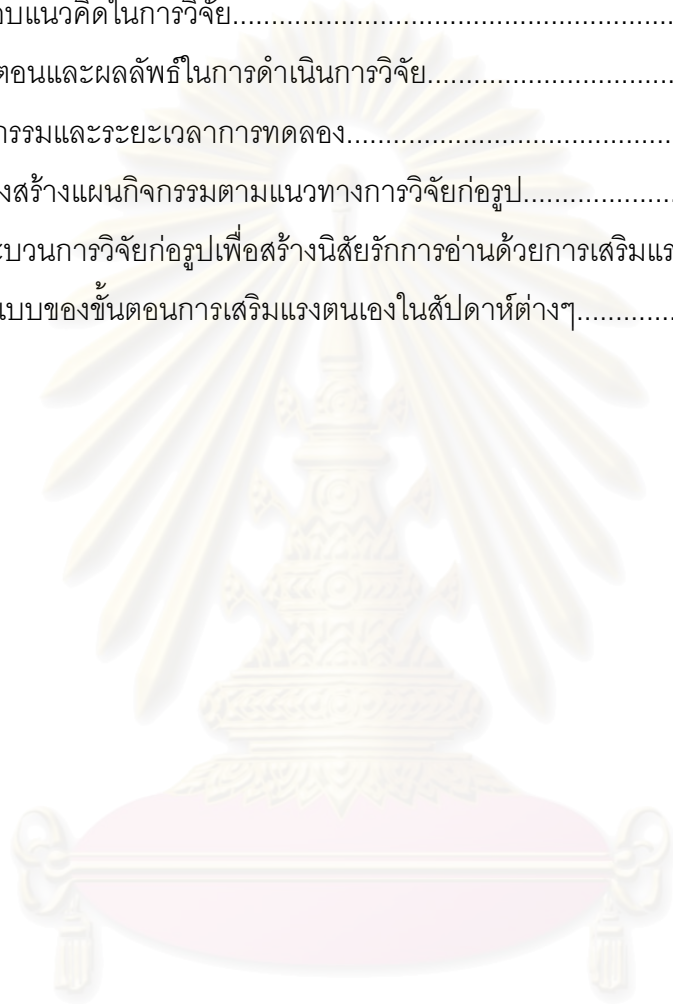
สารบัญตาราง

บทที่		หน้า
2.1	สรุปผลการสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน.	28
3.1	แผนการศึกษาภาคสนาม.....	34
3.2	คะแนนที่ปกติจากแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน.....	39
3.3	รายละเอียดการจัดนักเรียนเข้าบล็อกแบ่งตามเกณฑ์ตัดสินนิสัยรักการอ่าน.....	40
3.4	การจัดกลุ่มตัวอย่างในแบบแผนการวิจัยแบบสุ่มภายในบล็อก.....	40
3.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนิสัยรักการอ่านจำแนกตาม บล็อกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	41
3.6	การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่าน.....	42
5.1	กำหนดการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัย รักการอ่าน.....	64
6.1	การออกแบบการเสริมแรงตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	66
6.2	ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 1	67
6.3	การปรับปรุงขั้นตอนการเสริมแรงตนเอง สัปดาห์ที่ 1	71
6.4	ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 2	73
6.5	ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 3	75
6.6	ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 4	77
6.7	จำนวนนักเรียนที่ออกแบบขั้นตอนการเสริมแรงตนเองในกลุ่มที่มีรูปแบบ คล้ายคลึงกันในสัปดาห์ต่างๆ.....	80
6.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนิสัยรักการอ่านจำแนกตาม บล็อกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	82
6.9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ระหว่างตัวแปรทดลองและ คะแนนนิสัยรักการอ่าน.....	82

สารบัญภาพ

ฉ

บทที่		หน้า
2.1	ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของกานเย่.....	13
2.2	เงื่อนไขการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของกานเย่.....	14
2.3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29
3.1	ขั้นตอนและผลลัพธ์ในการดำเนินการวิจัย.....	31
3.2	กิจกรรมและระยะเวลาการทดลอง.....	46
5.1	โครงสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป.....	62
6.1	กระบวนการวิจัยก่อรูปเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง.....	67
6.2	รูปแบบของขั้นตอนการเสริมแรงตนเองในสัปดาห์ต่างๆ.....	79

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องปรับกระบวนการทัศนและพัฒนาดตนเองให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระบวนการสำคัญที่สุดที่จะทำให้สังคมของเราพัฒนาได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น คือการปรับกระบวนการแสวงหาความรู้ของสมาชิกในสังคม เพราะถ้าสมาชิกในสังคมมีความรู้ ความเข้มแข็งด้านวิชาการ ก็จะนำไปสู่ความเท่าทันและความก้าวหน้า

กระบวนการแสวงหาความรู้ของมนุษย์นั้นสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ ในแต่ละรูปแบบจำเป็นต้องอาศัยทักษะพื้นฐานของการรับรู้เบื้องต้นที่ต้องทำงานประสานกัน อันได้แก่ การได้เห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้ลิ้มรส และการได้รับรู้ความรู้สึกของการสัมผัส การรับรู้กับการเรียนรู้จะต้องเกี่ยวเนื่องควบคู่กันไป(ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548) ในบรรดากระบวนการเรียนรู้ทั้งหลายของมนุษย์นั้น การเรียนรู้โดยใช้ทักษะการอ่านนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก เพราะการอ่านเป็นกระบวนการที่เกิดจากการประสานกันของทักษะหลายอย่าง และจะนำไปสู่การเกิดทักษะสำคัญอีกหลายอย่าง ดังที่ กมล ธิโสภา (2534) อ้างคำกล่าวของ Francis Bacon ที่ว่า “Reading makes a full man” การอ่านทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ ว่าเป็นจริงเพราะ 1) ยิ่งอ่านมากก็จะยิ่งรู้มาก ทำให้เกิดปัญญา 2) ยิ่งอ่านมาก ก็จะยิ่งวิเคราะห์ได้มากทำให้เกิดปัญญา 3) การอ่าน (ในใจ) ทำให้เกิดสมาธิและสมาธิ ทำให้เกิดปัญญา 4) การอ่านนำไปสู่การเขียน นักเขียนเป็นผู้สร้างปัญญา 5) ยิ่งอ่านมาก ก็จะมีข้อมูลมาก สามารถจะเป็นนักพูดที่ดีได้ และจะสร้างปัญญาให้เกิดแก่ผู้ฟัง ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับประพนธ์พงษ์ เสนาฤทธิ์(2545) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านสร้างนักพูด นักคิดหรือนักเขียนได้

การอ่านตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2542) คือการแปลความจากสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือ ดังนั้นผู้อ่านจะต้องใช้ทักษะการแปลความของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจ กระบวนการอ่านจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านเริ่มดำเนินการอ่านด้วยตนเอง การอ่านเป็นการขยายความสนใจให้มากขึ้น การที่คนเราสามารถอ่านได้ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์นั่นเอง (Bamman, 1988) นอกจากนี้ อุทัย ดุลยเกษม (2543) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ว่าการอ่านหนังสือนั้นเป็นการช่วยให้คนมีความคิดกว้างไกล มีจินตนาการ นอกเหนือจากการได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน จึงนับได้ว่าการอ่านนั้นเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่

สำคัญที่สุดที่ทำให้แต่ละบุคคลเกิดความรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองต่อไป
 แม้นมาศ เชาวลิต (2545) กล่าวว่าในสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมข้อมูลข่าวสาร และสังคมเทคโนโลยี
 สารสนเทศ ทักษะทางภาษาเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นยิ่งในทักษะชีวิต ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็น
 อย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นก็คือ การอ่าน นอกจากนี้ แม้นมาศ เชาวลิต (2544) ยังได้
 สรุปประโยชน์จากการอ่านจากพระดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งได้
 ทรงบรรยายความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พุทธศักราช 2530
 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ดังนี้ “การอ่านหนังสือมีคุณประโยชน์ดังนี้ 1) การอ่านให้ได้
 เนื้อหาความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่นการฟัง 2) ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้
 โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำหนังสือไปไหนมาไหนได้ 3) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่าง
 อื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด 4) ผู้อ่านสามารถฝึกคิดและสร้างจินตนาการได้เองขณะอ่าน 5)
 การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธิมากกว่าการสื่อสารอย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจต้องมุ่งอยู่
 กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ 6) ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ หรือ
 อ่านอย่างละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกๆ ตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็
 ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้ 7) หนังสือมีหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่าง
 อื่น ทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะก็ได้ 8) ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้
 ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง หนังสือบางเล่มมีข้อความที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย
 เมื่ปฏิบัติแล้วเกิดผลดี”

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยการทำให้เกิดนิสัยรักการอ่านนับเป็นกระบวนการที่สำคัญ
 ที่สุดที่จะช่วยสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับอุดมศักดิ์ พลอยบุตร
 (2545) ที่กล่าวว่าหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นพลังสร้างสรรค์ สร้าง
 นิสัยรักการอ่าน จึงควรส่งเสริมให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน มีทักษะในการอ่าน เพื่อเป็นนักอ่านที่ดี มี
 ภูมิคุ้มกันการครอบงำทางปัญญา รู้เท่าทันคน ทันเหตุการณ์ ก้าวทันไปกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็น
 อย่างดี การสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ เป็นใบเบิกทาง
 นำไปสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างดียิ่ง(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) แนวคิดนี้ตรงกับ วิชา ทรวงแสง
 (2541) ซึ่งกล่าวว่า กระบวนการพัฒนาคนในชาติที่สำคัญยิ่ง คือ การอ่าน และสร้างนิสัยรักการอ่าน
 ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ เป็นกุญแจไขความรู้ซึ่งมีอยู่มากมายภายในโลก ผู้ที่มี
 นิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเท่านั้น จึงเป็นผู้ที่สามารถดำรงตนสร้างสรรค์สิ่งที่เป็น
 ประโยชน์แก่สังคมและนานาชาติได้หลักการนี้ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
 มาตรา 24(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น
 รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ
 ประกาศนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการรักการอ่าน ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของ

กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2549 ในข้อหนึ่งที่ว่า จะมุ่งส่งเสริมให้เยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เพื่อความต่อเนื่องจากนโยบาย ปีพุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นปีส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระชนมายุ 48 พรรษา โดยเฉพาะในส่วนที่พระองค์ทรงเป็นนักอ่าน นักเขียน ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ประเด็นสำคัญของนโยบาย คือ การหาวิธีทำให้เด็กๆ รักการอ่าน อ่านให้มาก อ่านหลากหลาย มีกิจกรรมสนับสนุน กระตุ้น เร่งเร้าให้เด็กๆ และเยาวชน โรงเรียนเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้ยืมหนังสือมาอ่านมากขึ้น ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ คือ เพื่อสร้างเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดการตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในส่วนปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคมโดยเน้นให้ตระหนักว่า การอ่านคือเส้นทางสู่ความสำเร็จ (พรธงาม แยมบุญเรือง, 2546) เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้อย่างยั่งยืนตลอดชีวิต อีกทั้งนิสัยรักการอ่านยังเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้แก่ตนเอง จึงจำเป็นที่ต้องเสริมสร้างบทบาท การแนะแนวทาง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการมีนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ (ประณม จันทิม, 2546)

นิสัยรักการอ่านนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ผู้อ่านที่จะประสบความสำเร็จในการอ่าน ต้องอาศัยทักษะหลายประการรวมกัน ทักษะเหล่านั้นล้วนเกิดจากการฝึกฝน สังคมและอบรมให้มีขึ้นในตัวผู้อ่าน พยายามหาหนังสือมาอ่าน อ่านหนังสือสม่ำเสมอทุกวันอย่างมีความสุข อ่านติดต่อกันเป็นเวลานานได้ (พินิตนันท์ บุญพามี, อ้างถึงใน สุชาติดา ชัยวิวัฒน์ตระกูล, 2544) วิฑูรย์ รองศรีแยม (2534; อ้างอิงจาก Smith and Johnson, 1976) กล่าวว่านิสัยรักการอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่สามารถสร้างสรรค์และส่งเสริมได้ จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีพื้นฐานทักษะการอ่านดี ย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ และใช้ในทุกระดับการศึกษา ยิ่งการศึกษาระดับสูงเท่าใด การอ่านยิ่งมีความสำคัญเพิ่มเป็นทวีคูณ (วิฑูรย์ รองศรีแยม, 2534; อ้างอิงจาก Anonymous, 1982) ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้แบบใหม่ มุ่งให้คนสนใจรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นนิสัยต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นวิธีการสำคัญที่สุดในการยกระดับให้เป็นคนที่มีศักยภาพ สามารถพัฒนาตนเองได้ (วิฑูรย์ รองศรีแยม, 2545) นอกจากนี้ ศิริพร ทองชุด้ (2540) กล่าวว่า บุคคลที่มีนิสัยรักการอ่านจะอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุสำหรับอ่าน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศต่างๆ อ่านได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ทุกโอกาส อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องรอให้ความจำเป็นบังคับ ความรู้ที่ได้จากการอ่านสามารถนำมาพัฒนาตนเองและสังคมได้และเปลื้อง ผนนคร (2542) กล่าวว่า พฤติกรรมรักการอ่าน ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความสนใจ การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และเจตคติการอ่านที่ดีต่อการเรียนรู้ เป็นการวางรากฐานของการเกิดนิสัยรักการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจะต้องดูแลเอาใจใส่ส่งเสริมสนับสนุนทุกวิถีทางอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กสนใจการอ่านมากยิ่งขึ้นและเมื่อพบสิ่งกีดขวางความสามารถและความสนใจการอ่านของเด็ก

จะต้องกำจัดให้หมดไปพร้อมกับให้กำลังใจจนเมื่อนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นแก่เด็ก นั่นหมายถึงว่า ได้รับผลแห่งการปลูกฝังครั้งนี้แล้ว หลังจากได้รับผลเป็นที่พอใจแล้ว ควรจะสนับสนุนรักษานิสัยรักการอ่านให้คงอยู่ในนิสัยของคนตลอดไป (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2536)

ถึงแม้ว่าทุกภาคส่วนจะตระหนักได้ถึงความสำคัญของการอ่านและการส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน แต่ความเป็นจริงกลับพบว่า ประชาชนคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนของชาติมีพฤติกรรมด้านการอ่านและการมีนิสัยรักการอ่านที่ลดน้อยลงเรื่อยๆ แม้จากงานวิจัยศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ(เดิม)(กรมวิชาการ, 2542) จะพบว่านักเรียนมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น แต่เมื่อได้ศึกษาในรายละเอียดพบว่าการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับเวลารวมในการทำกิจกรรมอื่นๆ ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ทั้งนี้จะพบได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่อ่านหนังสือ อ่านหนังสือไม่ออกและการขาดนิสัยรักการอ่านนี้ มิได้เป็นปัญหาเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่กำลังกลายเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ เพราะในขณะที่นานาอารยประเทศต่างรักษาระดับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการพัฒนาความรู้บนพื้นฐานของการอ่านที่กลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมไปแล้วนั้น ประเทศไทยกลับกำลังประสบกับปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และขาดพฤติกรรมการรักการอ่าน แม้ว่าการสนับสนุน ส่งเสริมและผลักดันจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเช่นกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ได้มีการวางนโยบายแก้ปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอดแล้วก็ตาม

จากการศึกษาพบว่ามิจานวิจัยจำนวนมากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของการขาดนิสัยรักการอ่านของเด็ก ทั้งนี้สามารถแยกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ การศึกษาถึงสภาพของนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยประเด็นส่วนใหญ่ที่มักจะนำมาวิจัยคือการสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน รวมไปถึงการสนับสนุนด้วยปัจจัยในด้านต่างๆ ซึ่งแม้ว่าจะมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการสร้างนิสัยรักการอ่านเพียงใดแต่สภาพปัญหาการขาดนิสัยรักการอ่านก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญเช่นเดิม ดังจะเห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการพยายามกระตุ้นด้วยการกำหนดนโยบายให้มีการรณรงค์และส่งเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรมรักการอ่านอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แต่หากพิจารณาจากหลักการทางจิตวิทยาจะพบว่าการส่งเสริมอันเนื่องมาจากนโยบายหรือผลการวิจัยที่ผ่านมานั้นเป็นเพียงการส่งเสริมด้วยการจัดปัจจัยจากภายนอกเท่านั้น ทั้งนี้การส่งเสริมหรือการพยายามเสริมแรงจากภายนอกอาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เพียงชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น (ประทีป จินนี้, 2531) และนอกจากนี้ปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกยังเป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุมให้เกิดขึ้นได้อย่างเท่าเทียมเสมอกัน ดังนั้นการเสริมแรงจากภายในโดยการเสริมแรงตนเอง อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความคงทน

ของนิสัรการอ่านได้ดีกว่า สามารถประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลาและบรรลุวัตถุประสงค์ได้เร็วขึ้น

การเสริมแรงตนเองเป็นการเสริมแรงภายในที่จำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมายและสร้างสภาวะกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคประการหนึ่งของการใช้การเสริมแรงตนเองในการสร้างนิสัรการอ่านก็คือ การกำหนดรูปแบบหรือวิธีการ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำรูปแบบการวิจัยที่เรียกว่าการวิจัยก่อรูป(Formative Research) มาใช้ในการศึกษาและพัฒนา ทั้งนี้เพราะการวิจัยก่อรูปเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาที่ใช้การศึกษาผลจากการวิจัยในการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเพื่อเป็นการพัฒนาแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมอันจะสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าหากนำการวิจัยก่อรูปมาใช้ในการพัฒนานิสัรการอ่านด้วยแนวคิดของการเสริมแรงตนเองนั้นจะให้ผลเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในบริบทของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้เพราะนักเรียนในช่วงชั้นดังกล่าวเป็นช่วงอายุที่มีความเหมาะสมตามแนวทางจิตวิทยา ที่มีความสนใจการอ่าน รักหนังสือ (จิตรลดา, 2547) กล่าวคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะมีความใฝ่รู้ และสร้างคุณลักษณะต่างๆ ได้ตามบริบทของสิ่งแวดล้อมและความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกจากวัยเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้น

ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษามลการใช้การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัรการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำถามวิจัย

1. การพัฒนานิสัรการอ่าน มีวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร
2. การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัรการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีการและขั้นตอนอย่างไร
3. แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัรการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะอย่างไร
4. การใช้การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัรการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
2. เพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อรูปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ตัวแปรอิสระได้แก่ การวิจัยก่อรูป ตัวแปรตามได้แก่นิสัยรักการอ่านของนักเรียน
2. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม จังหวัดตราด

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

นิสัยรักการอ่าน หมายถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมการชอบอ่านหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยเป็นการอ่านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อ่านหนังสือทุกที่เมื่อมีเวลาและโอกาส มีความต้องการจะอ่านเองโดยไม่มีความจำเป็นบังคับ มีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการอ่านและสามารถวัดได้ด้วยแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านโดยวัดจากความสม่ำเสมอในการอ่าน การอ่านข้อความทุกข้อความ ทุกประเภท

การวิจัยก่อรูป หมายถึง การวิจัยและพัฒนาแบบหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ในนำแนวคิดหรือทฤษฎีที่สนใจมาเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้ในการพัฒนาซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงจุดด้อย พัฒนาจุดเด่นของแนวคิดหรือทฤษฎี โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้ รูปแบบการวิจัยก่อรูปเพื่อปรับปรุงทฤษฎี ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เลือกทฤษฎีหรือแนวคิดที่จะนำมาศึกษา 2) ออกแบบขั้นตอนหรือรูปแบบของแต่ละกรณีตามแนวคิดที่เลือกมาศึกษา 3) เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้ 4) ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้ 5) กระทำซ้ำในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขแก้ไขตัวอย่าง และ 6) สรุปผลจากการดำเนินการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองโดยการใช้การวิจัย
ก่อรูปสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้
2. ได้สารสนเทศพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางสำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยกลุ่มเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและนิสัยรักการอ่าน
 - 1.1 ความหมายของการอ่าน
 - 1.2 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน
 - 1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน
- ตอนที่ 2 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยกลุ่ม (Formative Research)
- ตอนที่ 3 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงตนเอง
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

นักวิชาการ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการอ่านหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525(2538) ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า “การอ่าน หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ”

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2514) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า “การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและนำความคิดนี้ไปใช้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็น

เครื่องหมายแทนคำพูดและคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ”

กัลยา ยวนมาลัย (2539) กล่าวว่า “การอ่านหมายถึงการเข้าใจความหมายของคำ สัญลักษณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ สามารถรับรู้แล้วแปลความหมายออกมาได้ ฉะนั้นหัวใจของการอ่านคือการเข้าใจและแปลความหมายของถ้อยคำที่อ่านได้อย่างถูกต้องนั่นเอง”

ไพพรรณ อินทนิล (2546) กล่าวว่า “การอ่านคือการสื่อความหมายอีกประเภทหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เป็นทักษะที่สืบเนื่องมาจากการฟังและการพูด...”

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2547) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า “การบริโภคคำที่ถูกเขียนออกมาเป็นตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์”

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึงการแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

กล่าวโดยสรุป การอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความหมายจากอักษรหรือสัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ อันนำไปสู่การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1.2 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน

พาณี พิทักษา (2532) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ

ปราณี รัตน์ (2541) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านว่า คือ การแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานานจนกระทั่งสภาพจิตใจเกิดความสนใจที่จะอ่าน จิตใจถูกกระตุ้นให้อยากอ่าน ชอบที่จะอ่านและแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรม เช่น การใช้เวลาว่างในการอ่าน ลักษณะการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน มีสมาธิในการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน เหล่านี้คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงนิสัยรักการอ่าน

เปลื้อง ณ นคร (2542) กล่าวว่า พฤติกรรมการอ่านส่วนหนึ่งเกิดจากความสนใจ การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นรากฐานของการเกิดนิสัยรักการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านว่าหมายถึงการชอบอ่านจนเป็นนิสัย เมื่อมีเวลาว่างจะชอบอ่านมากกว่าทำอย่างอื่นและชอบอ่านหนังสือหรือวัสดุการอ่านทุกชนิด ทุกประเภท ทั้งหนังสือที่ให้ความบันเทิงและสารคดี

เกษม วัฒนชัย (2544) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่านหมายถึง การอ่านซ้ำๆ หลายๆ ครั้งจนเคยชิน ต้องมีหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา

สกุณี เกรียงชัยพร (2548) ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านว่า เป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือ ความตั้งใจต่อการที่จะอ่าน เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานาน จนกลายเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจหรือชอบที่จะอ่าน ได้แก่ การอ่านหนังสือทุกประเภทเมื่อมีเวลาและโอกาส มีความต้องการที่จะอ่านเองโดยไม่มีคำสั่งมาบังคับ มีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และมีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการอ่าน

กล่าวโดยสรุป นิสัยรักการอ่าน หมายถึงการแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน การมีความพร้อมและความพยายามในการการอ่าน โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน การอ่านหนังสือสำหรับเด็ก การอ่านหนังสือพิมพ์ รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2543) ได้รวบรวมและประมวลทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน จำแนกไว้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. แบบจำลองการอ่านที่เน้นทักษะ (Skill models) ทฤษฎีนี้เน้นทักษะที่ประกอบด้วย การรับรู้ คำ ความหมาย การเข้าใจสิ่งที่อ่าน การประเมิน และการผสมผสานความเดิมกับความใหม่

2. แบบจำลองที่เน้นกระบวนการรับสาร (Information Processing Models) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสาร ความสามารถของช่องทางอันจำกัด เสียงรบกวน สาร การซ้ำความ ทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับสื่อองค์ประกอบทางร่างกายมนุษย์ว่าเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการอ่าน

3. แบบจำลองการอ่านตามทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Models) ทฤษฎีการอ่านในกลุ่มนี้ แยกออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ

3.1 แบบจำลองการอ่านที่เน้นพฤติกรรม ผู้มีความคิดอยู่ในขอบเขตนี้ เช่น สกินเนอร์ (Skinner) สเตต (Staat) และกาเย (Gagne) เป็นต้น ลักษณะสำคัญของทฤษฎีในกลุ่มนี้คือ ใช้วิธีเสริมแรงในการหลอมรวมพฤติกรรมที่สังเกตได้

3.2 แบบจำลองที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Model) ทฤษฎีนี้ไม่แตกต่างจากทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรมนัก กล่าวคือ ทั้ง 2 กลุ่มนี้เห็นว่า การแยกแยะการสรุปและการถ่ายโอนเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้และจากการจำเรื่องราวที่เป็นเนื้อหาหลัก

3.3 แบบจำลองการอ่านที่เน้นพัฒนาการ (Developmental Model) ผู้ที่เป็นเจ้าของทฤษฎี คือ เพียเจต์ (1970) ซึ่งมีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยที่ต้องพึ่งผู้อื่นและจะพัฒนาไปตามวัยที่เจริญขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดของช่วงอายุก็คือ จะมีการเรียนรู้ความสามารถหรือทักษะเฉพาะอย่างในแต่ละช่วงอายุ ถ้าประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการเฉพาะนั้นแล้ว การเรียนรู้บางส่วนจะบกพร่องไป

3.4 แบบจำลองการอ่านตามแนวความคิดทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Models) การอ่านตามทฤษฎีในกลุ่มนี้ยังจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) แบบจำลองการอ่านในระยะแรก
- 2) แบบจำลองการอ่านที่เป็นไวยากรณ์ปริวรรต
- 3) แบบจำลองการอ่านที่เน้นจิตภาษาศาสตร์

ทฤษฎีการอ่านตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีของเพียเจต์ มีขั้นตอนของการจัดประสบการณ์เพื่อการพัฒนาการอ่านดังนี้ (ฉวีลักษณ์ บุณณะกาญจน, 2525)

ทฤษฎีที่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกายและจิตวิทยา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กันนับตั้งแต่เด็ก เริ่มปฏิสนธิ ได้แก่ เซลล์ประสาทและเซลล์สมอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ในเรื่องสุขภาพอนามัย การให้อาหาร การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ทฤษฎีที่ 2 การช่วยเหลือส่งเสริมให้ประสบการณ์ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมแก่เด็ก เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้และความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุเช่นนี้ ผลจากการทดลองเอาเด็กมาเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับอายุสมองปรากฏว่า อายุสมองเด็ก 2 คน ที่เกิดจากมารดามีสติปัญญาทรมานทั้งคู่ I.Q. 46 และ 35 ตามลำดับเมื่อส่งเด็กไปอยู่ในสถาบันบำบัดเกี่ยวกับสติปัญญาทรมานเป็นเวลา 8 เดือน I.Q. ของเด็กเปลี่ยนเป็น 77 และ 87 ซึ่งเมื่อครบ 1 ปี เด็กเปลี่ยนมาเกือบเท่าคนธรรมดา วิธีการเลี้ยงดูคือ จัดหาผู้หญิงมาดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ร้องเพลงให้ฟัง ให้ของเล่น พาเดินดูอะไรต่ออะไร เด็กได้รับความสนใจ ความรัก ความเอ็นดู ความอบอุ่น สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้และการอ่านเป็นอย่างมาก ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่เด็กจะช่วยปูพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านการอ่านและการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีที่ 3 การประสมกลมกลืนระหว่างการจัดประสบการณ์ทางภาษาในส่วนกว้างๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาในทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมทางภาษาต่างๆ เช่น การเล่านิทาน การท่องกลอน การร้องรำทำเพลง การเล่นเกม การขีดหุ่น กิจกรรมเหล่านี้สามารถช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางภาษากว้างขวางขึ้นในทางทักษะการเรียนรู้ภาษาโดยเฉพาะ เช่นการออกเสียงและ

การเขียนพยางค์ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ วลี ประโยค ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะโดยตรงเกี่ยวกับการอ่าน

ทฤษฎีที่ 4 การเรียนรู้ภาษา ควรเริ่มจากจุดสนใจของเด็กและความสนุกเพลิดเพลิน ความพอใจ และสนใจอยากเรียน โดยการกระตุ้นจากผู้ปกครอง

จากทฤษฎีการอ่านตามแนวคิดของเพียเจท์ สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ทางการอ่านที่ดีที่เหมาะสมให้เกิดแก่เด็ก จะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนากิจการทางการอ่านที่ดี และจะนำไปสู่การพัฒนาด้านการเรียนรู้ต่อไป

ทฤษฎีการอ่านตามแนวคิดของการเย่ (Gagne)

งานเย่ (Gagne,1970) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้เรียน (learner) ซึ่งจำเป็นต้องประกอบด้วย อวัยวะรับสัมผัส 5 ชนิด ประกอบด้วย หู ตา จมูก ลิ้น และกาย ระบบประสาทส่วนกลาง (central nervous system) และกล้ามเนื้อ (muscles)
2. สิ่งเร้า (stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้า (stimulus situation) หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
3. การตอบสนอง (response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังจากการได้รับสิ่งเร้า

งานเย่ ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การอ่านได้ 8 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นจูงใจ (motivation phase) เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายไว้แล้ว และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพอใจเมื่อได้เรียนรู้ งานเย่ กล่าวว่า ความคาดหวัง (expectancy) ของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจอันสำคัญในการเรียนรู้ ในขั้นนี้เรียกว่า signal learning
2. ขั้นรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียน หรือการรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (apprehending phase) เช่น ความตั้งใจในการรับรู้ (attention) และการเลือกในการรับรู้ (selection phase) ความตั้งใจเป็นรากฐานสำคัญของการเลือกรับรู้ ผู้เรียนจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับความตั้งใจของตน เมื่อความตั้งใจเปลี่ยนไป การเลือกรับรู้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ขั้นนี้เรียกว่า stimulus- response learning
3. การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (acquisition phase) ซึ่งความจำ ประกอบไปด้วย ความจำระยะสั้น (shot- term memory) และความจำระยะยาว (long- term memory) โดยที่ความจำระยะสั้นนั้นจะเลือนหายไปได้เร็ว ส่วนความจำระยะยาวจะเป็นความจำที่เลือนหายไปช้ากว่า ขั้นนี้เรียกว่า chaining

4. ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าที่จะจำไว้ (retention phase) ส่วนใหญ่เป็นการเก็บรักษาหรือสะสมจากความจำระยะยาว ขั้นตอนนี้เรียกว่า verbal association ซึ่งปรากฏผลดังนี้

- 4.1 ความรู้บางอย่างกลายเป็นความจำที่ถาวร ไม่เลือนหายไป
- 4.2 ความรู้บางอย่างจะเลือนหายไปตามกาลเวลา
- 4.3 ความรู้บางอย่างอาจสืบสนได้เนื่องจากมีสิ่งอื่นรบกวน

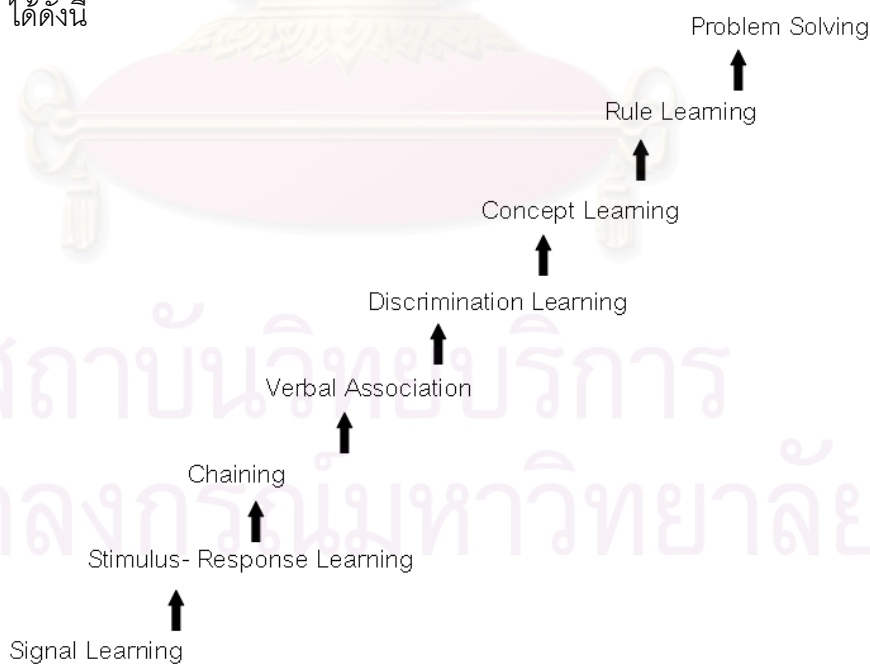
5. ความสามารถในการระลึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (recall phase) เช่น การระลึกถึงกฎแห่งความสมดุลเมื่อต้องแบกของสองข้าง เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า discrimination learning

6. ความสามารถที่ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสบ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว (generalization phase) เช่น การเรียนเลขแล้วสามารถนำมาใช้ในการทอนเงิน เมื่อมีคนมาซื้อของ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า concept learning

7. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ (performance phase) เช่น การเรียนภาษาไทยแล้วสามารถแต่งกลอนได้ไพเราะ เป็นต้น ขั้นนี้เรียกว่า rule learning

8. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน หรือการที่ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนรู้ของตน (feedback phase) เช่น การแจ้งผลการสอบสัมภาษณ์ หลังจากที่มีการสอบสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลง เป็นต้น มีการวิจัยหลายครั้ง พบว่า การที่ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ของตนได้เร็วเท่าไร ก็ทำให้การเรียนรู้มีผลดีหรือมีประสิทธิภาพสูงเท่านั้น ขั้นนี้เรียกว่า problem solving

ลำดับขั้นตอนทั้งแปดของการเรียนรู้ ตามแนวคิดของกานเย่ มีชื่อว่า Gagne's Scenic Route แสดงเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของกานเย่ (Gagne, 1970)

ที่มา: Gagne, 1970

นอกจากนี้ กานเย่ ยังให้แนวการเรียนรู้ทางภาษาไว้ว่า การเรียนรู้ภาษามีลักษณะคล้ายกับการเรียนทักษะ ทั้งคู่ต่างก็เป็นการเรียนรู้ที่ประกอบกิจกรรมต่อเนื่องตามลำดับหรือเป็นสายโซ่ (chain) ของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (stimulus) กับการตอบสนองตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป แต่การเรียนรู้ทั้งสองต่างกันในแง่ที่เรียนรู้ทักษะจะเกี่ยวกับการตอบสนองด้านกลไกหรือกล้ามเนื้อ ส่วนการเรียนรู้ภาษาจะเป็นเรื่องของการใช้ถ้อยคำ ซึ่งได้แก่ การออกเสียงพยางค์เป็นคำ ฯลฯ

การเรียนรู้ภาษาเป็นสายโซ่แห่งความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป เช่น เราจะสอนให้เด็กคนหนึ่งเรียนรู้ "หนังสืออ้างอิง" เราจำเป็นต้องมีวัตถุ คือ หนังสืออ้างอิง (สิ่งเร้า) ให้เด็กได้ดู เด็กคนนั้นก็จะต้องตอบสนองโดยการสังเกต (observe response) การตอบสนองโดยการสังเกตนี้ต่อมากจะกลายเป็นสิ่งเร้าภายใน (internal response) ที่จะทำให้เกิดการตอบสนองทางภาษาขึ้นในเวลาต่อมา กล่าวคือ เมื่อเขาเห็นวัตถุชนิดนั้นในภายหลังและได้รับการบอกว่าเป็น "หนังสืออ้างอิง" เขาก็จะสามารถเรียกสิ่งนั้นโดยการพูดว่า "หนังสืออ้างอิง" ได้

จากตัวอย่างนี้ อาจแสดงได้ด้วยแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2.2 เงื่อนไขการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของกานเย่ (Gagne, 1970)

สิ่งเร้ากับการตอบสนองคู่แรก เป็นการใช่วัตถุหนังสืออ้างอิงและวัตถุอื่นๆ เป็นสิ่งเร้า (S_s) เพื่อให้เด็กตอบสนองต่อการสังเกต (R) ความสัมพันธ์ในขั้นนี้ จะทำให้เด็กสามารถแยกความแตกต่างระหว่างวัตถุ หนังสืออ้างอิงกับหนังสืออื่นๆ ได้และผลจากความสัมพันธ์ในขั้นนี้จะกลายเป็นสิ่งเร้าภายใน (s) ซึ่งเมื่อผู้ใหญ่นำวัตถุขึ้นมาให้ดูอีกพร้อมกับบอกว่าเป็น "หนังสืออ้างอิง" เด็กก็จะสามารถเรียกวัตถุนั้นโดยการพูดว่า "หนังสืออ้างอิง" (R ตัวที่ 2) ได้ นั่นแสดงว่าเด็กได้เกิดการเรียนรู้ภาษาขึ้นแล้ว $S-R$ ทั้งสองคู่นี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง ชื่อและวัตถุ ซึ่งหากภาษานั้นมีความสัมพันธ์ซับซ้อนมากๆ ก็ยังมี $S-R$ หลายคู่ (นิลเนตร, 2549)

ในบรรดาทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวถึงต่างก็มีความน่าสนใจแตกต่างกันออกไปแต่ทฤษฎีที่น่าสนใจนำมาเป็นแนวทางการวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีทางจิตวิทยาในรูปแบบจำลองที่เน้นพฤติกรรม ที่มุ่งสร้างการเสริมแรงเพื่อให้เกิดการแสดงออกในพฤติกรรมที่พึงประสงค์และแบบจำลองการอ่านที่เน้นพัฒนาการ ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนาการมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดและแบ่งออกเป็นช่วงๆ โดยที่ตั้งแต่ช่วงอายุ 12 ขวบขึ้นไป นับเป็นช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับสิ่งที่มีแบบแผน การเสริมสร้างการอ่านจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดให้เด็กได้ ทั้งนี้โดยการคำนึงถึงพัฒนาการและการเสริมแรงเป็นหลัก

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน

นิสัยรักการอ่านเป็นลักษณะสำคัญยิ่งที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนเพื่อกำหนดกรอบในการประเมินและพัฒนา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน โดยนักวิชาการได้ให้ความสนใจคิดเห็นต่างๆ ดังนี้

ทวิศักดิ์ เดชาเลิศ (2528) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสำรวจและใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ พบว่า องค์ประกอบที่สัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน ได้แก่

1. ประสบการณ์การส่งเสริมจากที่บ้าน
2. ประสบการณ์ส่งเสริมจากโรงเรียน

โดยมีตัวทำนายที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน อย่างไรก็ตามตัวแปรทั้งสองกลุ่มนี้ อธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านได้เพียงร้อยละ 39 นอกนั้นยังระบุว่า ระดับค่าเฉลี่ยของนิสัยรักการอ่าน มีค่าอยู่ระหว่าง 2.77-2.84 จากคะแนนระดับ 5 เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่า นักเรียนยังไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่านเท่าที่ควร

เชริษา ใจแผ้ว (2541) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการอ่านไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย หรืออูมิภาวะโดยทั่วไป
2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา
3. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมและอารมณ์
4. องค์ประกอบด้านความสามารถการจำแนกความแตกต่างของสิ่งที่เห็นหรือความสามารถในการรับรู้ภาพที่เห็น
5. องค์ประกอบด้านการจำแนกภาพด้วยสายตา จำแนกด้วยหูและการจำรูปคำ
6. องค์ประกอบด้านความสนใจและแรงจูงใจ
7. องค์ประกอบด้านฐานะ เศรษฐกิจ สังคม
8. องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

นัดดา นำศรีเจริญสุข (2536) ศึกษาองค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 924 คน พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง มีองค์ประกอบด้านการเก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน มีเจตคติที่ดีในการอ่าน มีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้จากการอ่าน และมีวิจรรย์ญาณในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ประกอบของความเป็นนักอ่านที่ดีประกอบด้วย 5 องค์ประกอบใหญ่ๆ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมสาระสำคัญของการอ่าน การบันทึก จดจำสาระสำคัญ การตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมหรือบันทึกเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อ่านทบทวน มีสมาธิในการอ่าน
2. มีเจตคติที่ดีในการอ่าน มีความพึงพอใจ ความสนใจ ความรู้สึกยินดีที่ได้อ่านหนังสือหรือหาหนังสือมาอ่าน เช่น ชื่นหนังสือเมื่อมีโอกาส รู้สึกดีใจเมื่อได้รับหนังสือเป็นของขวัญ
3. มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้จากการอ่าน การชวนขวดยหาหนังสือมาอ่านหาโอกาสเพื่อการอ่าน ใช้เวลาว่างในการอ่าน รู้จักแหล่งสำหรับค้นคว้าหาหนังสืออ่านไปนิทรรศการหรืองานแสดงหนังสือ
4. มีลักษณะท่าทางที่ถูกต้อง รู้ลักษณะท่าทางการกระทำหรือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการอ่าน วิธีปฏิบัติที่ทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านให้มากที่สุด
5. มีวิจรรย์ญาณในการอ่าน มีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน รู้และเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เขียน สามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น

ซัลลิแวน (Sullivan. 1976 อ้างถึงใน วิชา ทรวงแสง, 2541) และ สไตเกอร์ (Staiger, 1983 อ้างถึงใน วิชา ทรวงแสง, 2541) ได้ประมวลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านไว้ 2 ลักษณะคือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ แรงจูงใจภายในที่ทำให้มนุษย์กระทำหรือเรียนรู้ ความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งจัดไว้ 6 ลำดับชั้น คือ

- 1.1 ความต้องการสรีรวิทยา
- 1.2 ความต้องการความปลอดภัย
- 1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ
- 1.4 ความต้องการยกย่องตน
- 1.5 ความต้องการตระหนักในตน
- 1.6 ความต้องการความรู้ความเข้าใจ

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว เพื่อน สังคม สื่อมวลชน ห้องสมุด ธุรกิจ หนังสือและการส่งเสริมกฎวิธี เป็นต้น

ลิวและคินเซอร์ (Leu and Kinzer, 1995 อ้างถึงใน ปิยากร แสงบัวท้าว, 2547) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสติปัญญา (Cognitive Factor)
2. ปัจจัยด้านภาษาพูด (Oral Language Factor)
3. ปัจจัยด้านการรับรู้ (Perceptual Factor)
4. ปัจจัยด้านความรู้สึก (Affective Factor)
5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่บ้าน (The Home Environment)

แฮริส (Harris,1960 อ้างถึงใน ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2547) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อความสำเร็จในการอ่าน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้อ่าน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อม การตั้งใจ สมรรถวิสัยในการอ่าน และคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้อ่าน สามารถแบ่งเป็น 8 ลักษณะย่อยดังนี้

1.1 วุฒิภาวะ หมายถึง กระบวนการเจริญเติบโตตามลำดับขั้น การอ่านขึ้นอยู่กับ ระดับวุฒิภาวะของผู้อ่าน โดยทั่วไปแล้วผู้ที่มีระดับวุฒิภาวะสูงย่อมอ่านได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับวุฒิภาวะ ต่ำ

1.2 อายุ นักจิตวิทยาพบว่าในช่วงเด็กและวัยรุ่น เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้ได้ เร็วกว่า และความสามารถในการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอายุราว 20-25 ปี ความสามารถจะคง ตัวหรือลดน้อยลงบ้างเล็กน้อยและจะลดลงไปเรื่อยๆ ไม่สม่ำเสมอ

1.3 เพศ จากการสังเกตอาจพบว่าในระดับประถมศึกษาเด็กผู้หญิงจะมีความสามารถในการอ่านดีกว่าเด็กผู้ชายส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความสนใจและการแสดง พฤติกรรม แต่จากการศึกษากลับพบว่าความสามารถในการเรียนรู้แทบไม่มีความแตกต่างกันระหว่าง เพศชายและเพศหญิง ทั้งนี้ความแตกต่างที่สังเกตพบอาจมาจากการเลี้ยงดูและขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคม

1.4 ประสบการณ์เดิม อิทธิพลของประสบการณ์เดิมที่มีต่อการอ่านจะเห็นได้ชัดเจน จากการถ่ายโยงการเรียนรู้ (transfer of learning) อันเป็นกระบวนการที่ผลของการอ่านอย่างใดอย่าง หนึ่ง มีอิทธิพลต่อการอ่านใหม่ ซึ่งมีทั้งการถ่ายโยงที่ทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ดีและเร็วขึ้น เรียกว่า positive transfer และการถ่ายโยงที่ทำให้การอ่านสิ่งใหม่ช้าลงที่เรียกว่า negative transfer

1.5 สมรรถวิสัย หมายถึง ขีดจำกัดสูงสุดของความสามารถ ซึ่งอาจจะวัดได้จากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาและแบบทดสอบความถนัด ความแตกต่างของสมรรถวิสัยส่งผลต่อระดับการอ่านด้วย เช่น คนที่มี I.Q. ต่ำก็จะเป็นพวกอ่านช้า

ดอลแมน (Dallmann, 1978) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการอ่านของเด็ก มีดังนี้

1. อายุและเพศ เป็นสิ่งมีผลต่อการเริ่มต้นอ่านของเด็ก เด็กที่มีอายุและเพศแตกต่างกันจะมีความพร้อมในการอ่านแตกต่างกัน พบว่า ในเด็กอายุเท่ากัน เด็กหญิงจะอ่านมากกว่าเด็กชาย
2. เจตคติเกี่ยวกับการอ่านมีผลต่อความต้องการในการอ่านของเด็ก นอกจากนั้นยังพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในบ้าน ครู เพื่อน โรงเรียน ล้วนมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับการอ่านของเด็กทั้งสิ้น
3. วุฒิภาวะทางจิตใจ เด็กที่มีวุฒิภาวะทางจิตใจสูงกว่า จะประสบความสำเร็จในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีวุฒิภาวะทางจิตใจต่ำกว่า
4. ความพร้อมทางร่างกาย เด็กที่มีความพร้อมทางร่างกาย คือ เด็กที่มีร่างกายแข็งแรงและออกกำลังกายอยู่เสมอ จะมีความรู้สึกตื่นตัวและพร้อมที่จะอ่านมากกว่าเด็กที่ขาดความพร้อมทางด้านร่างกาย เช่น ความมั่งงั่ง ความเมื่อยล้า ความหงุดหงิด เป็นต้น
5. การมองเห็น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการอ่านของเด็กมากที่สุด ทั้งนี้เพราะดวงตา เป็นอวัยวะที่ทำให้เด็กอ่านหนังสือได้
6. การได้ยิน มีผลต่อการออกเสียงของเด็ก ถ้าเด็กมีประสิทธิภาพในการได้ยินเสียงในระดับต่ำ จะส่งผลให้ความพร้อมในการอ่านของเด็กลดลงด้วย
7. พัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ เด็กที่มีปัญหาทางด้านพัฒนาการสังคมและอารมณ์จะสังเกตได้จากอาการ ได้แก่ ความหวาดกลัว ความก้าวร้าว ความกระวนกระวาย เป็นต้น โดยเด็กที่มีความพร้อมในการอ่านจำเป็นต้องมีพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ในระดับสูง
8. พัฒนาการทางภาษา เด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาสูง จะทำให้มีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาในระดับที่ต่ำ

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยภายในที่เกิดขึ้นจากผู้อ่าน ได้แก่ แรงจูงใจ อายุ เพศ วุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ความรู้ความสามารถในการอ่าน ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ เจตคติต่อการอ่าน ฯลฯ
2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม การจัดบรรยากาศ หนังสือ สื่อ ฯลฯ

ตอนที่ 2 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป (Formative Research)

การวิจัยก่อรูป (Formative Research) เป็นกระบวนการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวคิดหรือทฤษฎีโดยใช้หลักของการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยในต่างประเทศจำนวนมากที่ใช้การวิจัยก่อรูปในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและปรับปรุงแนวคิดทฤษฎีให้มีความเหมาะสม เช่น การปรับรูปแบบการใช้ Elaboration Theory (English, 1992) การปรับปรุงทฤษฎีการสอนเพื่อความเข้าใจ (Roma, 1990; Simmon, 1991) การพัฒนาทฤษฎีที่สร้างความตระหนักเกี่ยวกับจริยธรรม (Clonts, 1993) การปรับปรุงและพัฒนาทฤษฎีที่ช่วยในการสร้างทีม (Armstrong, 1993) การสร้างทฤษฎีการออกแบบจำลองโดยคอมพิวเตอร์ (Shon, 1996) การปรับปรุงโมเดลการพัฒนาระบบการสอน (ISD) การสร้างรูปแบบแรงจูงใจในการสอน (Keller, 1987) นอกจากนี้ยังมีการใช้วิธีวิจัยนี้อย่างกว้างขวางในการปรับปรุงและพัฒนาแนวความคิดต่างๆ ทางการศึกษาอีกด้วย

แบบแผนและขั้นตอนในการวิจัยก่อรูป

การวิจัยก่อรูป เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยการพัฒนา ปรับปรุงจากทฤษฎีเดิมที่มีอยู่หรือสร้างทฤษฎีใหม่ ด้วยการใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Process) โดยวิธีการเก็บข้อมูลที่นิยมใช้ในการวิจัยก่อรูปได้แก่การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาจากเอกสาร จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยก่อรูปสรุปได้ว่า การวิจัยก่อรูปมี 3 แบบ คือ 1) การวิจัยก่อรูปเพื่อปรับปรุงทฤษฎีเดิมที่มีอยู่ (Improve an Existing Theory) 2) การวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่ (Develop a New Theory) และ 3) การวิจัยก่อรูปจากสภาพจริงตามธรรมชาติ (Naturalistic Formative Research Studies) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยก่อรูปเพื่อปรับปรุงทฤษฎีเดิม (Improve an Existing Theory)

มีขั้นตอนวิธีการดังนี้

- ขั้นที่ 1 เลือกทฤษฎีหรือแนวคิดที่จะนำมาศึกษา
- ขั้นที่ 2 ออกแบบขั้นตอนหรือรูปแบบของแต่ละกรณีตามแนวคิดที่เลือกมาศึกษา
- ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้
- ขั้นที่ 5 กระทำซ้ำในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขแก้ไขตัวอย่าง
- ขั้นที่ 6 สรุปผลจากการดำเนินการ

2. การวิจัยก่อรูปเพื่อการพัฒนาทฤษฎีใหม่ (Develop a New Theory)

มีขั้นตอนกระบวนการคล้ายวิธีการแรกแต่มีความแตกต่างในกระบวนการเล็กน้อย ดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดกรณีที่จะใช้ในการสร้างทฤษฎีการออกแบบ
- ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของตัวอย่างที่ออกแบบ
- ขั้นที่ 3 แก้ไขปรับปรุงตัวอย่าง
- ขั้นที่ 4 กระทำซ้ำในขั้นตอนการเก็บข้อมูล และแก้ไข
- ขั้นที่ 5 นำเสนอผลของการทำซ้ำจนได้เป็นทฤษฎีเต็มรูปแบบ หรือทฤษฎีใหม่

3. การวิจัยก่อรูปจากสภาพจริงตามธรรมชาติ (Naturalistic Formative Research Studies)

มีกระบวนการดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 อาจจะใช้ตามแบบของวิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 ก็ได้
- ขั้นที่ 2 เลือกกรณีที่ต้องการศึกษา
- ขั้นที่ 3 เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของตัวอย่างที่ออกแบบ
- ขั้นที่ 4 นำเสนอผลของการทำซ้ำจนได้เป็นแนวทางปรับปรุงทฤษฎีหรือทฤษฎีใหม่

กล่าวโดยสรุป การวิจัยก่อรูปเป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาทฤษฎี โดยมีกระบวนการและแนวคิดที่สำคัญโดยสรุป คือ การทดสอบทฤษฎีกับตัวอย่างหรือกรณีที่เลือก เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงจุดดี จุดด้อย และนำผลของการปรับปรุงกลับไปทดสอบซ้ำกับตัวอย่างหรือกรณีที่เลือก ทดสอบซ้ำต่อไปเรื่อยๆ จนได้ผลสรุปที่น่าพอใจและได้สารสนเทศเพียงพอแก่การปรับปรุงทฤษฎีหรือสร้างทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 3 ความหมายและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงตนเอง

การเสริมแรงตนเอง (Self- Reinforcement) หมายถึง การที่บุคคลจัดผลกรรมที่เป็นแรงเสริมให้แก่ตนเองเมื่อกระทำพฤติกรรมได้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองเป็นผู้กำหนดไว้ เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น โดยที่เจ้าของพฤติกรรมเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้แรงเสริมนั้นด้วยตนเอง ซึ่งการเสริมแรงตนเองนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเสริมแรงจากภายนอก (ประทีป จินฉิ่ง, 2531) เพราะทั้งสองกระบวนการนี้ใช้หลักการของการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ที่เน้นถึงการให้ตัวเสริมแรง เมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมาและเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น ซึ่งพฤติกรรมหรือผลของพฤติกรรมใดที่ได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมหรือผลของพฤติกรรมนั้นก็จะเพิ่มขึ้น แต่การ

เสริมแรงจากภายนอกกับการเสริมแรงตนเองนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันตรงที่การเสริมแรงจากภายนอกนั้นบุคคลอื่น เช่น ครู ผู้วิจัย เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงและเป็นผู้ให้ตัวเสริมแรงแก่บุคคลที่ถูกปรับพฤติกรรม เมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ส่วนการเสริมแรงตนเองนั้น บุคคลที่ต้องการปรับพฤติกรรมตนเองเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองตลอดจนเป็นผู้ให้ตัวเสริมแรงแก่ตนเองด้วย ซึ่งในกรณีที่เป็นการเสริมแรงตนเองนี้สามารถจัดหาตัวเสริมแรงได้ 2 ลักษณะ คือ บุคคลที่ต้องการปรับปรุงพฤติกรรมเป็นผู้จัดหาตัวเสริมแรงด้วยตนเองหรือบุคคลอื่นเป็นผู้จัดหาตัวเสริมแรงให้ จากลักษณะของกระบวนการเสริมแรงทั้งสองกระบวนการดังกล่าว ได้มีผู้วิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการให้เสริมแรงจากภายนอกและการเสริมแรงตนเอง พบว่า การให้การเสริมแรงจากภายนอกและการให้การเสริมแรงตนเองมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันในการเพิ่มพฤติกรรมเป้าหมาย แต่การเสริมแรงตนเองจะมีลักษณะที่ดีกว่าการเสริมแรงจากภายนอกทั้งนี้เป็นเพราะการเสริมแรงตนเองนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและดำเนินการปรับปรุงพฤติกรรมด้วยตนเองและการเสริมแรงตนเอง ยังทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปมีโอกาสที่จะคงอยู่มากกว่าการเสริมแรงจากภายนอกด้วย

การเสริมแรงตนเองนั้นต้องมีกระบวนการตั้งเป้าหมายและการเตือนตนเองอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่ต้องการปรับพฤติกรรมได้รู้ถึงเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการกระทำอย่างชัดเจนและทำให้บุคคลสามารถพิจารณาได้ว่า พฤติกรรมเป้าหมายนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้ การบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองนั้นช่วยให้บุคคลรู้ทิศทางของพฤติกรรม ตลอดจนเป็นดัชนีชี้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายนั้นเกิดขึ้นตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าหากเกิดขึ้นตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็จะให้การเสริมแรงตนเองตามที่ตนเองเป็นผู้กำหนดไว้ ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจใช้เป็นตัวเสริมแรงนั้นอาจเป็นได้ทั้งตัวเสริมแรงจากภายใน และตัวเสริมแรงจากภายนอก ซึ่งตัวเสริมแรงจากภายในนั้นได้แก่คำพูดชมเชยตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจ ความรู้สึกมีความสุข การจินตนาการถึงภาพที่ตนเองพึงพอใจ ส่วนตัวเสริมแรงจากภายนอกนั้นได้แก่ ตัวเสริมแรงที่เป็นวัตถุที่สามารถจับต้องได้หรืออาจเป็นคำพูดชมเชยจากผู้อื่นหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนชอบก็ได้

ข้อดีของการเสริมแรงตนเอง คือ

1. การเสริมแรงตนเองเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วมีโอกาสที่จะคงอยู่ได้หลังจากถอดถอนโปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมออกไปแล้ว
2. การเสริมแรงตนเองเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองในการกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลดอิทธิพลจากภายนอกลงได้

3. การให้การเสริมแรงตนเองสามารถทำให้บุคคลที่ต้องการปรับพฤติกรรมเลือกเสริมแรงได้ตรงกับความต้องการของตนเองมากที่สุด
4. การเสริมแรงตนเองนั้นทำให้บุคคลสามารถให้การเสริมแรงได้อย่างทันทีเมื่อตนเองกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้

นอกจากนี้ในการเสริมแรงตนเองต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องมีการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและปริมาณรางวัลให้ชัดเจน
2. ต้องมีการสังเกตตนเองก่อนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือผลของพฤติกรรมที่ตนเองต้องการจะเปลี่ยน
3. ในกรณีที่บุคคลเป็นผู้จัดหาตัวเสริมแรงให้แก่ตนเองนั้น ตัวเสริมแรงที่เลือกควรเป็นสิ่งที่หาได้ง่ายและสะดวกต่อการที่จะให้การเสริมแรงตนเอง
4. ในกรณีที่บุคคลอื่นเป็นผู้จัดหาตัวเสริมแรงให้ นั้น ตัวเสริมแรงที่ใช้ต้องเป็นสิ่งที่ผู้ต้องการปรับพฤติกรรมมีความต้องการมากที่สุด และในการเลือกประเภทของตัวเสริมแรงนั้นควรจะพิจารณาถึง ปัญหา อายุ และศักยภาพของผู้ที่ต้องการปรับพฤติกรรมด้วย

กล่าวโดยสรุป การเสริมแรงตนเองหมายถึงการจัดกระทำเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ตั้งเป้าหมายไว้โดยมีเจ้าของพฤติกรรมเป็นผู้ดำเนินการจัดกระทำด้วยตนเอง

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปราณี รัตน์ (2541) ศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย และเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกจากตัวแปรคัตสรร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2540 จำนวน 454 คน พร้อมพับผู้ปกครองนักเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน และแบบสอบถามสภาพการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง โดยผลการวิจัยพบว่า นิสัยรักการอ่านโดยรวมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เพศคะแนนเฉลี่ย ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครองและการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน มีผลต่อนิสัยการอ่านของนักเรียน ส่วนที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักเรียน ไม่มีผลต่อนิสัยรักการอ่านที่ระดับนัยสำคัญ .01

ดวงพร พวงเพ็ชร (2541) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังทางครอบครัวแตกต่างกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 416 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและนิสัยรักการอ่านโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้ง 4 ด้าน ทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

ถาวร บุปผาวงศ์ (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส ในจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 605 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามความเชื่อในความสามารถของตนเอง แบบสอบถามการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง แบบสอบถามการอ่านจากห้องสมุด และแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบกวดขันของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียน ส่งผลร่วมกันต่อนิสัยรักการอ่าน ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ปิยากร แสงบัวท้าว (2547) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิศึกษา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานครในปีการศึกษา 2546 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อยจำนวน 20 คน ซึ่งได้รับการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญตา นันทะกุล (2546) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านระหว่างนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตลักษณะต่างกัน ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตลักษณะและเพื่อค้นหาตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตลักษณะที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่ม

ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการอ่านในครอบครัว การรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างครูกับนักเรียน การส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียน เจตคติต่อการอ่าน และลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

สุปราณี ประคำผอง (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองโดยเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการใช้โปรแกรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ได้มาโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านใช้เวลาทดลอง 10 สัปดาห์ แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สกุณี เกรียงชัยพร (2548) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยได้มุ่งศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน ตามองค์ประกอบด้านส่วนตัว ครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและสังคม องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยในการเรียน บุคลิกภาพและแรงจูงใจในการอ่าน ซึ่งองค์ประกอบในด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง จำนวนพี่น้องและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดและการสนับสนุนด้านการอ่านของครู และองค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และการใช้เทคโนโลยี โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ จำนวน 316 คน เป็นชาย 162 คนและนักเรียนหญิง 154 คน ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ นิสัยในการอ่าน แรงจูงใจในการอ่าน การสนับสนุนด้านการอ่านจากผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสนับสนุนด้านการอ่านของครู การรับสื่อและสิ่งพิมพ์และการใช้เทคโนโลยีและองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นที่ศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้นที่

ศึกษาและจำนวนพี่น้อง ซึ่งองค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มี 13 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครองประเภทรับราชการ ทำธุรกิจส่วนตัวและประเภทอื่นๆ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่สูงกว่าปริญญาตรี ระดับม.6 – อนุปริญญาและระดับที่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาและบุคลิกภาพ โดยที่องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ มี 5 องค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนด้านการอ่านจากครูในโรงเรียน แรงจูงใจในการอ่าน การใช้เทคโนโลยี การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง โดยองค์ประกอบทั้ง 5 ร่วมกันพยากรณ์นิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 26.3

จิตรลดา อารีย์สันติชัย (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดภูเก็ต โดยหาคุณภาพของเครื่องมือสร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้ เครื่องมือมี 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 วัดความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน ฉบับที่ 2 วัดความสม่ำเสมอในการอ่าน ฉบับที่ 3 วัดเจตคติต่อการอ่าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดภูเก็ต จำนวน 674 คน โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านคุณภาพเครื่องมือ ส่วนของความตรงเชิงเนื้อหา ได้คำนวณความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.70 ถึง 1.00 แสดงว่า ทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา ด้านอำนาจจำแนก ใช้การทดสอบที่ พบว่าทุกข้อทุกฉบับมีอำนาจจำแนกโดยฉบับที่ 1 มีค่า t ตั้งแต่ 2.876 ถึง 7.528 ฉบับที่ 2 มีค่า t ตั้งแต่ 2.048 ถึง 5.819 และฉบับที่ 3 วัดเจตคติต่อการอ่าน มีค่า t ตั้งแต่ 2.815 ถึง 6.327 ในด้านความเชื่อมั่น โดยคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า ทุกฉบับมีความเชื่อมั่นโดยฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีความเชื่อมั่น 0.73 0.73 และ 0.71 ตามลำดับ ส่วนในด้านของเกณฑ์ปกติของเครื่องมือฉบับที่ 1 มีคะแนนที่ปกติ ตั้งแต่ T_{20} ถึง T_{71} เครื่องมือฉบับที่ 2 มีคะแนนปกติตั้งแต่ T_{24} ถึง T_{76} เครื่องมือฉบับที่ 3 มีคะแนนที่ปกติ ตั้งแต่ T_{28} ถึง T_{79}

จิตรลดา ไมตรีจิตต์ (2548) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางพลัด จำนวน 200 คน จำแนกเป็น 6 ห้องเรียน เป็นชาย 89 คน เป็นหญิงจำนวน 111 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสัยการอ่านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันโดยนักเรียนหญิงมีนิสัยการอ่านอยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันและที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับนิสัยการอ่านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

นิลเนตร นิลประดิษฐ์ (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามสังกัดและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 408 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลางโดยนักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับนิสัยรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง แต่ไม่พบความแตกต่างของระดับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่อยู่คนละสังกัด โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมและมีอิทธิพลทางอ้อมสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุดคือปัจจัยด้านโรงเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มิลเลอร์ (Miller, 1984 อ้างถึงในปิยากร แสงบัวทำว, 2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการใช้หนังสือร่วมกันระหว่างผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาจากเวลาที่ผู้ปกครองให้การอ่านของเด็ก ทศนคติของผู้ปกครองและเด็กที่มีค่าการอ่าน รูปแบบเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อเด็กและจำนวนหนังสือของเด็กในบ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครอง และเด็กจำนวน 28 คู่ ผลจากการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการอ่านของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ศัพท์ ทศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่าน สามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อการอ่านและการรับรู้คำศัพท์ของเด็ก ผู้ปกครองที่มีทัศนคติในทางบวกมีผลต่อความถี่ในการปฏิบัติบทบาทและพฤติกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก พร้อมกันนั้นยังมีส่วนสนับสนุนในการกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติเกี่ยวกับการอ่านได้ดี

นิวแมน (Newman, 1986 อ้างถึงใน วิชญุรีย์ ร่องศรีแย้ม) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีผลโดยตรงกับการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของเด็กนักเรียน เกรด 5 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเด็กเกรด 5 มีการอ่านหนังสือในเวลาว่าง โดยเฉลี่ย 2.33 เล่ม ต่อเดือน เด็กผู้หญิงจะอ่านมากกว่าเด็กผู้ชาย การใช้เวลาว่างมากกว่าการอ่านหนังสือและส่วนมากจะมาจากครอบครัวที่มีรายได้และการศึกษาต่ำ นอกจากนี้พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการอ่านนั้น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของเด็ก

โบลท์ (Bolt, 1992 อ้างถึงใน ดวงพร พวงเพชร, 2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเลือกหนังสือมาไว้ในบ้าน ระดับการศึกษาของบิดา มารดา ที่ตั้งโรงเรียน(ในเมืองและชนบท) เพศ ระดับชั้นเรียนและอายุ ความสามารถในการอ่านของนักเรียน นอกจากนั้นศึกษาไปถึงตัวแปรจากทางครอบครัวในด้านนิสัยรักการอ่านของบิดามารดา พี่เลี้ยง ความคาดหวังของบิดามารดา การใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็ก การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม กิจกรรมเสริมหลักสูตรของ

เด็ก การเข้าถึงและการใช้วัสดุในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4, 6 และ 8 จำนวน 314 คน ซึ่งสุ่มมาจากโรงเรียนในเมืองนิวยอร์กและเมืองลาบราเดอร์ ประเทศแคนาดา โดยเป็นโรงเรียนในชนบท 5 โรงเรียน และโรงเรียนในเมือง 2 โรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่บ้านของนักเรียนมีอิทธิพลในทางบวกต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน คือ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ได้แก่ นิสัยการอ่านของบิดามารดา การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากวัสดุเพื่อการอ่านและความคาดหวังของบิดามารดา

ลิว (Liu, 1992 อ้างถึงใน ดวงพร พวงเพ็ชร, 2541) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย ภูมิหลังทางครอบครัว การกระตุ้นจากครอบครัว เวลาที่ใช้สำหรับการอ่านและลักษณะทางจิตสังคม ได้แก่ ความวิตกกังวล มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจแห่งตนและแรงจูงใจในการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับไฮสคูล ชาย 846 คน หญิง 1,003 คน ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังทางครอบครัว มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตนและเวลาที่ใช้สำหรับการอ่านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ส่วนการกระตุ้นจากครอบครัวและแรงจูงใจในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน โดยทั้งสองตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้สำหรับการอ่านและยังพบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการอ่าน

สเทลเทนแคมป์ (Steltenkamp, 1992 อ้างถึงใน ดวงพร พวงเพ็ชร, 2541) ทำการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อการอ่านและนิสัยการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการอ่านสิ่งพิมพ์บ่อย โดยอ่านนิตยสารมากที่สุด นักเรียนที่อ่านมากเป็นผู้ชอบอ่านและได้รับการส่งเสริมให้รักการอ่านจากที่บ้าน นักเรียนเหล่านี้ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เพื่อนๆส่วนใหญ่ชอบอ่าน และความสนใจอ่านยังขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความนิยมของเพื่อนและประสบการณ์ในการอ่านร่วมกับครอบครัวและเพื่อนนั้น มีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวในเรื่องความต้องการอ่านในห้องเรียนอีกด้วย

โอกันรอมไบ และอะดิโอ (Ogunrombi and Adio, 1995) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และศึกษาความเหมาะสมของทรัพยากรการอ่านในโรงเรียน โดยทำการศึกษาจากนักเรียนจำนวน 600 คน จาก 10 โรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากครูใหญ่ ครูในโรงเรียน และนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังของครอบครัวไม่มีส่วนในการสนับสนุนนิสัยการอ่าน มีเพียงไม่กี่ครอบครัวที่มีห้องสมุดที่บ้าน โรงเรียนมีความต้องการให้ที่บ้านช่วยเหลือในการให้การศึกษาของเด็ก โรงเรียนส่วนมากไม่มีบุคลากรในห้องสมุด ไม่มีการใช้ประโยชน์จากห้องสมุด และไม่มีการจัดคาบเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าค้นคว้าในห้องสมุด ขาดแคลนเครื่องมือและแหล่งการเรียนรู้สำหรับการสอนทักษะการอ่าน ผู้ปกครองมีความไว้วางใจในหนังสือและ

สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน แต่ละชุมชนมีการกระตุ้นให้อ่านโดยการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนในหมู่บ้าน และมีการนำเข้าหนังสือซึ่งเด็กสามารถให้ประโยชน์ได้

แพนเดียน (Pandian, 2000 อ้างถึงใน นิลเนตร นิลประดิษฐ์, 2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนิสัยการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 674 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 277 คนและเพศหญิงจำนวน 397 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 975 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 537 คนและเพศหญิงจำนวน 438 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยทางบ้าน ปัจจัยทางโรงเรียนและปัจจัยแทรกแซง โดยพบว่า มีเพียงปัจจัยแทรกแซงเท่านั้นที่มีอิทธิพลทางตรงต่อนิสัยรักการอ่าน ส่วนปัจจัยภูมิหลังได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทางบ้าน ปัจจัยทางโรงเรียนและปัจจัยแทรกแซงต่อนิสัยการอ่านและปัจจัยทางโรงเรียนได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทางบ้านและปัจจัยแทรกแซงต่อนิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) งานวิจัยที่มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน 2) งานวิจัยที่มุ่งศึกษาและพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สรุปผลการสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	ปราณี รัตน์ (2541)	ดวงพร พวงเพชร (2541)	ถาวร นุปรองศ์ (2546)	ปิยากร แสงบัวทิว (2547)	นุญตา นันทะกุล (2546)	สุปราณี ประคณทอง (2547)	ศกุนี เกียรติชัยพร (2548)	จิตรลดา อารีย์สันติชัย (2547)	จิตรลดา ไผ่ศิริจิตต์ (2548)	นิลเนตร นิลประดิษฐ์ (2549)	มิลเดธอร์ (1984)	นิวแมน (1986)	โบลิท (1992)	ลิ้ว (1992)	สเตเวนแคมป์ (1992)	โตกันรอมโบ และอะดิโต (1995)	แพนเดียน (2000)
1. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2. พัฒนานิสัยรักการอ่าน				/		/											

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยได้แสดงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการใช้แนวคิดของการวิจัยก่อนรูป 6 ขั้นตอน กับนิสัยรักการอ่าน ดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเสริมแรงตนเองที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 2) เพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) เพื่อศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อนรูปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Method) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการพัฒนานิสัยรักการอ่านจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่น (Best Practice) เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน 3 กรณี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ขั้นตอนต่อมาคือการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 ขั้นตอนและผลลัพธ์ในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพโดยวิธีพหุกรณีศึกษา รวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นในด้านนิสัยรักการอ่าน 3 กรณี โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ คือ

- ระยะแรก เป็นการศึกษาก่อนลงภาคสนาม
- ระยะที่สอง เป็นการศึกษภาคสนาม
- ระยะที่สาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม

โดยมีรายละเอียดของการดำเนินวิจัยในแต่ละระยะดังนี้

ระยะแรก : การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

การศึกษาก่อนลงภาคสนามจะทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างชัดเจนและสามารถเลือกกรณีศึกษาที่เหมาะสมได้ โดยมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านและการเสริมแรงตนเอง มีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้งในและต่างประเทศ
- 1.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- 1.3 ศึกษางานวิจัยที่มุ่งพัฒนาเครื่องมือในการวัดนิสัยรักการอ่าน

2. ศึกษารูปแบบการสร้างนิสัยรักการอ่านจากกรณีศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการคัดเลือกกรณีศึกษาในครั้งนี้คัดเลือกจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่น(best practice)เกี่ยวกับการอ่าน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 2.1 เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ของ สพท.ตราด
- 2.2 มีผลงานที่ดีเด่น เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง อันเป็นผลมาจากการอ่าน

จากเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาทั้ง 2 เกณฑ์ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถคัดเลือกนักเรียนที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 3 คน ดังมีรายละเอียดดังนี้

- นักเรียนที่ได้รับรางวัลการอ่านยอดเยี่ยมระดับจังหวัดตราด ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 คน
- นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยระดับจังหวัด จำนวน 1 คน
- นักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขัน SCB challenge กล้าใหม่ใฝ่รู้ อันดับที่ 1 ของประเทศ จำนวน 1 คน

3. การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม

3.1 เมื่อผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาได้แล้วจึงได้ติดต่อประสานงานกับกรณีศึกษาดังกล่าวเพื่อขอเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.3 ผู้วิจัยทำความเข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนและประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และจากการวิเคราะห์เอกสาร

3.4 จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและของที่ระลึก

ระยะที่สอง : การศึกษาภาคสนาม

เพื่อให้การลงภาคสนามในการวิจัยเกิดประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองของกรณีศึกษาครบถ้วนและสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนในการศึกษาภาคสนามและแผนการเข้าถึงข้อมูลไว้ดังนี้

1. แผนการศึกษาภาคสนาม

แผนการศึกษาภาคสนามกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม แหล่งข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นทั้ง 3 กรณี ได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แผนการศึกษาภาคสนาม

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล	ระยะเวลา
เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	1. พุดคุยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างความสัมพันธ์	- กรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี	กรณีศึกษาที่ 1-2 ศุกร์ที่ 19 ธ.ค. 51
	2. เก็บข้อมูลทั่วไปของกรณีศึกษา ตลอดจนผลงานและความดีเด่นเกี่ยวกับการอ่าน โดยการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร		กรณีศึกษาที่ 3 จันทร์ที่ 22 ธ.ค. 51
	3. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร		

จากตารางดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดและประเด็นของการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเด็นหลัก คือ

- 1) วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- 2) ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

2. แผนการเข้าถึงข้อมูล

ผู้วิจัยเข้าสู่สนามแบบเปิดเผย (Overt) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามเป้าหมายมากที่สุด และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

3. การสร้างความสัมพันธ์ (Rapport)

ผู้วิจัยใช้การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษาด้วยการสร้างความคุ้นเคย สร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณค่าของข้อมูลที่ผู้วิจัยจะได้รับ และผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์กับบริบทรอบข้างของกรณีศึกษาเพื่อความถูกต้องของข้อมูล อนึ่งผู้วิจัยและกรณีศึกษามีความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกันแต่เดิมแล้ว ดังนั้นในขั้นตอนของการสร้างความสัมพันธ์จึงเน้นไปที่การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณค่าของข้อมูลวิจัยที่ผู้วิจัยจะได้รับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม

การศึกษาในภาคสนามครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วนมากที่สุดผู้วิจัยได้กำหนดวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลให้เหมาะสมกับข้อมูลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและหลักฐานที่แสดงถึงผลงานและความสามารถของกรณีศึกษาอันเป็นผลที่เกิดจากการอ่าน ดังนี้

- 1) เพิ่มสะสมผลงานของกรณีศึกษา
- 2) ไปประกาศนียบัตรต่าง ๆ

4.2 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะสังเกตพฤติกรรมและบริบทต่างๆ ของกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสังเกตลักษณะของกรณีศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะของการเกิดพฤติกรรมรักการอ่านตามหลักคิดหรือทฤษฎีการอ่านหรือไม่

4.3 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เน้นการพูดคุยธรรมดาเป็นกันเอง ซึ่งต้องแสดงให้เห็นให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัย และเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด ในขณะที่ศึกษาภาคสนามอย่างเป็นทางการผู้วิจัยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์อย่างกว้างๆ โดยลักษณะการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยจะเน้นการพูดคุยแบบเป็นกันเองในเรื่องต่างๆ ไปหรือเกี่ยวกับกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้นก่อนจึงพยายามโยนเข้าสู่เรื่องที่ผู้วิจัยต้องการทราบในภายหลัง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นประกอบด้วย

5.1 แบบบันทึกเอกสาร เช่น แบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและหลักฐานที่มีการบันทึกไว้ตามปกติ

5.2 แบบสังเกต เช่น แนวทางการสังเกตตามแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการมีพฤติกรรมรักการอ่าน

5.3 แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกรณีศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องเตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป

ระยะที่สาม : การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2543; นิศา ชูโต, 2545) ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนี้จะกระทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **การลดทอนข้อมูล** (data reduction) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นทีกในภาคสนาม (full field note) มาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการเลือกค้นหาจุดที่น่าสนใจ อันจะทำให้เข้าใจง่าย สรุปลย่อ ปรับข้อมูลดิบที่เก็บจากสนาม โดยนำมาเขียนประเด็นในการศึกษาอย่างชัดเจน ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการเสริมแรงตนเองเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านและประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน

2. **การตรวจสอบข้อมูล** ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้อง ความพอเพียง และความน่าเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) กล่าวคือการได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายๆ ฝ่าย หรือหลายๆ วิธี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน โดยการสอบถามจากครูบรรณารักษ์ เพื่อน และการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ให้ข้อมูล จนกระทั่งได้รับความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ ตรงตามประเด็นที่ศึกษา

3. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเน้นเนื้อหาที่อิงจากกรอบแนวคิดการวิจัยและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสารและใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล

4. **การนำเสนอข้อมูล** ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสร้างมโนทัศน์ของสภาพการณ์ธรรมชาติ จากข้อมูลที่ได้มา โดยการสรุปจากเหตุการณ์ย่อยๆ ทั้งหลายที่เกิดจากเหตุการณ์ที่พบ ซึ่งเป็นลักษณะของการอุปนัย (Inductive Approach) จากนั้นเขียนรายงานการวิจัยแบบพรรณนา (Description) โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

ตอนที่ 2 วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูป โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยก่อนรูปอันจะนำไปสู่การออกแบบแผนการจัดกิจกรรมโดยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อนรูป
- 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน
2. วิเคราะห์ผลจากการศึกษาเอกสาร
3. สรุปวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูป

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นผลจากการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการออกแบบและดำเนินการสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมด้วยการประชุมปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
3. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การศึกษาผลการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) วัดและประเมินผลแบบผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดตราด โดยมีกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ใช้การเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงโดยสาเหตุในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นเพราะ การวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เก็บข้อมูลตลอดเวลาเพื่อศึกษาผลของการวิจัย ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องอยู่ในสนามวิจัยเพื่อการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสนามวิจัยและกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ อยู่ในบริบทที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการและควบคุมได้เป็นอย่างดี โดยการทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Selection)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดตราด ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างเจาะจงในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าหน่วยการทดลอง (Random Assignment)

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าหน่วยการทดลองในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการสุ่มภายในบล็อก (Generalized Randomize Block Design) เพื่อศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงตนเองและในกลุ่มที่ไม่ได้รับการเสริมแรงตนเอง โดยจัดกลุ่มสำหรับการทดลองดังนี้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามผลคะแนนจากแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านซึ่งพัฒนาขึ้นโดยจิตรลดา อารีย์สันติชัย ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตัดสินจากคะแนนที่ปกติ(Normalized T-score) เป็น 5 กลุ่ม (บล็อก) ได้แก่

กลุ่มที่ 1	คะแนน T_{65} ขึ้นไป	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับสูงมาก
กลุ่มที่ 2	คะแนน $T_{55} - T_{65}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับสูง
กลุ่มที่ 3	คะแนน $T_{45} - T_{55}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง
กลุ่มที่ 4	คะแนน $T_{35} - T_{45}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำ
กลุ่มที่ 5	คะแนน T_{35} ลงมา	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำมาก

ทั้งนี้ ถ้าผู้ใดได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี ให้เลื่อนขึ้นไปในกลุ่มถัดขึ้นไปเสมอ

ดังมีรายละเอียดคะแนนจากแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน 24 คน เพื่อการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าหน่วยการทดลองแสดง ได้ในตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงคะแนนที่ปกติจากแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 24 คน

นักเรียนคนที่	รายละเอียดคะแนน	
	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ
1	48	38
2	49	40
3	47	37
4	49	40
5	44	33
6	57	50
7	46	36
8	57	50
9	54	46
10	53	45
11	57	50
12	56	49
13	69	65
14	69	65
15	60	54
16	67	62
17	54	46
18	60	54
19	68	64
20	59	52
21	57	50
22	56	49
23	59	52
24	54	46

จากคะแนนที่ปกติสามารถแยกนักเรียนตามเกณฑ์ตัดสินนิสัยรักการอ่าน (จิตรลดา อารีย์สันติชัย, 2547) ทั้ง 5 บล็อกได้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.3 รายละเอียดการจัดนักเรียนเข้าบล็อกแบ่งตามเกณฑ์ตัดสินนิสัยรักการอ่าน

บล็อกที่	เกณฑ์	รายละเอียดการจัดนักเรียนเข้าบล็อก	
		จำนวนนักเรียน	นักเรียนคนที่
1	T_{65} ขึ้นไป	2	13 , 14
2	$T_{55} - T_{65}$	2	16 , 19
3	$T_{45} - T_{55}$	14	6 , 8 , 9 , 10 , 11 , 12 , 15 , 17 , 18 , 20 , 21 , 22 , 23 , 24
4	$T_{35} - T_{45}$	5	1 , 2 , 3 , 4 , 7
5	T_{35} ลงมา	1	5

2. ในแต่ละบล็อกใช้การจับฉลากเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจับฉลากนักเรียนทั้ง 24 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.4 การจัดกลุ่มตัวอย่างในแบบแผนการวิจัยแบบสุ่มภายในบล็อก

นักเรียน	บล็อก					รวม
	นิสัยรักการอ่านในระดับสูงมาก	นิสัยรักการอ่านในระดับสูง	นิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง	นิสัยรักการอ่านในระดับต่ำ	นิสัยรักการอ่านในระดับต่ำมาก	
	T_{65} ขึ้นไป	$T_{55} - T_{65}$	$T_{45} - T_{55}$	$T_{35} - T_{45}$	T_{35} ลงมา	
กลุ่มทดลอง	เลขที่ 13	16	10,15,17,20,22,23,24	2,3	5	12
กลุ่มควบคุม	เลขที่ 14	19	6,8,9,11,12,18,21	1,4,7	-	12
รวม	2	2	14	5	1	24

3. ดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 69.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 เมื่อพิจารณาคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.05 ส่วนนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 55.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.47 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนนิสัยรักการอ่าน จำแนกตามบล็อกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการค่าเฉลี่ยคะแนนนิสัยรักการอ่านกับการจัดกลุ่มทดลองและควบคุม ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านในแต่ละบล็อก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตาราง 3.4 – 3.5

ตารางที่ 3.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนิสัยรักการอ่านจำแนกตามบล็อก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

treatment	Block										รวม	
	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)			
	T_{65} ขึ้นไป	$T_{55} - T_{65}$	$T_{55} - T_{65}$	$T_{45} - T_{55}$	$T_{45} - T_{55}$	$T_{35} - T_{45}$	$T_{35} - T_{45}$	T_{35} ลงมา	$T_{35} - T_{45}$	$T_{35} - T_{45}$		
N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	
ทดลอง	1	69.00 (-)	1	67.00 (-)	7	56.42 (2.87)	2	48.00 (1.41)	1	44.00 (-)	12	55.91 (7.47)
ควบคุม	1	69.00 (-)	1	68.00 (-)	7	56.85 (1.77)	3	47.66 (1.52)	-	-	12	56.50 (7.05)
รวม	2	69.00 (0.00)	2	67.50 (0.70)	14	56.64 (2.30)	5	47.80 (1.30)	1	44.00 (-)	24	56.20 (7.11)

M = MEAN , SD = Standard Deviation

ตารางที่ 3.6 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนนิสัยรักการอ่านก่อนการทดลอง

Source of variation	SS	df	MS	F	Sig
Block	1065.94	4	266.48	53.12*	.000
Treatment	0.23	1	0.95	0.47	.832
Block * Treatment	0.827	4	0.27	0.055	.982
Error	75.23	15	5.016		
Total	76989.00	24			

* p < 0.05

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประกอบไปด้วย

2.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ นิสัยรักการอ่านของนักเรียน วัดโดยใช้แบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านพัฒนาขึ้นโดยจิตจรลดา อารีสันตชัย

2.2 ตัวแปรทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป

3 การควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนของการทดลอง

เนื่องจากการทดลองในครั้งนี้เป็นการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน โดยแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อควบคุมให้เกิดตัวแปรแทรกซ้อนน้อยที่สุด ดังนี้

1. การจับบล็อก (blocking) โดยการใช้คะแนนจากแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านเป็นตัวแปรควบคุม
2. การใช้กระบวนการเลือกนักเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้กระบวนการ Randomization
3. ผู้วิจัยเน้นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์ ใช้เวลาพบปะพูดคุยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองในช่วงเวลาว่างนอกห้องเรียน
4. ป้องกันการขาดหายของกลุ่มตัวอย่าง (mortality) โดยการชี้แจงทำความเข้าใจกับกลุ่มทดลอง เพื่อให้เห็นความสำคัญของการวิจัย

4. แผนดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกึ่งการทดลอง (Quasi – Experimental Research) เนื่องจากเป็นการศึกษาตัวแปรตามที่เกิดจากการจัดกระทำของตัวแปรอิสระเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการเข้าสู่การทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถได้รับการสุ่มแบบสมบูรณ์ได้ เนื่องจากเป็นการวิจัยที่จัดโปรแกรมทดลองในโรงเรียน มีการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างในสภาวะการทำงานปกติ (Craig, James Richard, 1986) เพื่อศึกษาผลการใช้แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีรูปแบบการทดลองดังนี้

รูปแบบการทดลอง

		Time 1		Time 2
กลุ่มทดลอง	R	O_1	X	O_2
กลุ่มควบคุม	R	O_1		O_2

R หมายถึง การดำเนินการสุ่ม

O หมายถึง การวัดนิสัยรักการอ่าน

O_1 หมายถึง การวัดก่อนการทดลองในนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

O_2 หมายถึง การวัดหลังการทดลองในนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

X หมายถึง การวิจัยก่อรูปด้วยการเสริมแรงตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การดำเนินการกับกลุ่มทดลองและ 2) การดำเนินการกับกลุ่มควบคุม โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. การดำเนินการกับกลุ่มทดลอง

1.1 ผู้วิจัยได้ประชุม พูดคุยกับกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการดำเนินการทั้งหมดว่ามีวัตถุประสงค์เช่นไร และได้ทำการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยก่อรูปกับกลุ่มทดลองโดยเลือกใช้การวิจัยก่อรูปในแบบปรับปรุงทฤษฎีเดิม (Improve an Existing Theory) ซึ่งการวิจัยก่อรูปที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกแนวคิด /ทฤษฎี ที่จะใช้ในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน แนวคิดที่ที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเสริมแรงตนเองเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านที่ได้จากการสรุปผลการศึกษากากรณีศึกษาที่มีความดีเด่นทั้ง 3 กรณี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่
2. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา
3. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก ผู้วิจัยประชุมร่วมกับนักเรียนในกลุ่มทดลองในวันจันทร์ที่ 5 มกราคม 2552 ช่วงพักกลางวัน เพื่อออกแบบการดำเนินการเสริมแรงตนเองตามแนวคิดและขั้นตอนที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้กิจกรรมของการประชุมประกอบไปด้วยการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการเสริมแรงตนเอง ประโยชน์และความสำคัญของการมีนิสัยรักการอ่านและข้อสรุปที่เป็นแนวคิดและขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่น ทั้ง 3 กรณี ผู้วิจัยใช้เวลาในการบรรยายให้ความรู้ประมาณ 30 นาที จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองออกแบบขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วยตนเอง พร้อมทั้งดำเนินตามแนวทางนั้น โดยบันทึกลงในบันทึกการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติสู่การสร้างนิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยใช้เวลา 1 สัปดาห์ (ในที่นี้หมายถึงเวลาที่นักเรียนมาโรงเรียนตามปกติ วันจันทร์- วันศุกร์) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลอง ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม(Non- Participation Observation) และวิเคราะห์จากแบบรายงานตนเองที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้บันทึกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเมื่อครบ 1 สัปดาห์ (วันจันทร์ที่ 12 มกราคม 2552) ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มทดลองเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลจากการเสริมแรงตนเองของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้การสนทนากลุ่มอภิปรายแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองแต่ละคนโดยมีผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยการประชุม มีหัวข้อการพูดคุยกันเกี่ยวกับผลของการเสริมแรงตนเองและรูปแบบของการเสริมแรงของนักเรียนที่ทำให้เกิดนิสัยการอ่านได้ชัดเจนที่สุด โดยใช้เวลาในการประชุมประมาณ 30 นาที ในช่วงพักกลางวันของวันจันทร์ที่ 12 มกราคม 2552

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ ออกแบบไว้ ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มทดลองได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาขั้นตอนหรือรูปแบบของการเสริมแรงตนเองเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านที่แต่ละคนได้เคยออกแบบไว้โดยการ บันทึกลงในบันทึกการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติสู่การสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยใช้เวลา ในช่วงท้ายของการประชุมต่อจากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 (12 มกราคม 2552)

ขั้นตอนที่ 5 ทำซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 กล่าวคือ หลังจากการประชุมกลุ่มและได้รับข้อสรุปจากการผลการปฏิบัติตามแนวทางในเป็นเวลา 1 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัย จะเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและจัดประชุมกลุ่มทดลองเพื่อสรุปผลเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางที่สามารถนำไปสู่การสร้างนิสัยรักการอ่านได้ด้วยการเสริมแรงตนเอง อันนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขตามขั้นตอนที่ 4 ต่อไป กำหนดการประชุมเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3 และ 4 ในวันจันทร์ที่ 12 มกราคม , วันจันทร์ที่ 19 มกราคมและวันจันทร์ที่ 26 มกราคม ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก หลังจากดำเนินการเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและข้อสรุปต่างๆ ที่ได้จากการ ดำเนินการมาสรุปเป็นแนวทางการสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

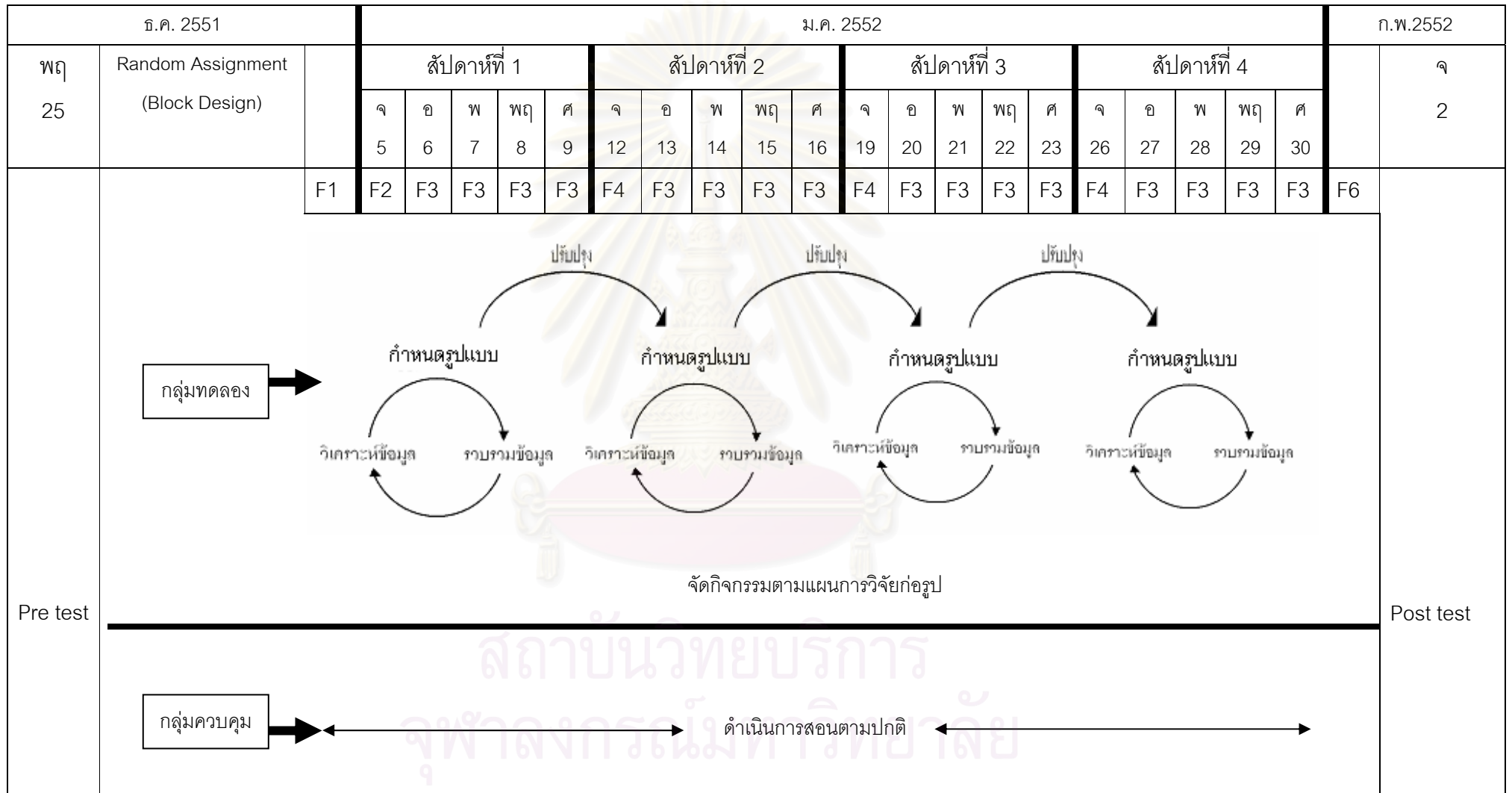
1.2 หลังจากดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว จัดให้มีการทดสอบหลังการทดลอง (post test) ด้วยแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านซึ่งพัฒนาขึ้นโดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย เพื่อศึกษาผลของการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ด้วยการเสริมแรงตนเอง

2. การดำเนินการกับกลุ่มควบคุม

2.1 ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยจัดให้มีการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ต่างๆ ตามปกติ

2.2 เมื่อดำเนินการครบ 4 สัปดาห์ จัดให้มีการทดสอบหลังการทดลอง (post test) ด้วยแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านซึ่งพัฒนาขึ้นโดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย เพื่อนำผลไป เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ดังแผนภาพกำหนดกิจกรรมการทดลอง ดังนี้

แผนภาพที่ 3.2 กิจกรรมและระยะเวลาการทดลอง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตาม คือ แบบวัดนิสัยรักการอ่าน พัฒนาขึ้นโดยจิตจรดา อารีย์สันติชัย จากงานวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดภูเก็ต (2547) โดยผลจากการศึกษาพบว่าเครื่องมือมีคุณภาพดังนี้

ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.07 ถึง 1.00 แสดงว่า ทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามสภาพ ซึ่งคำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากเครื่องมือวัด กับคะแนนเฉลี่ยที่ครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียนประเมิน มีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวม พบว่ามีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.16 ถึง 0.54 ตามลำดับและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการใช้การทดสอบที พบว่าทุกข้อมีอำนาจจำแนก โดยมีค่า t ตั้งแต่ 2.048 ถึง 5.819

ด้านความเชื่อมั่น คำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่ามีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73 โดยเกณฑ์ปกติของเครื่องมือ มีค่าที่ปกติ ตั้งแต่ T_{24} ถึง T_{76}

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ปกติที่ใช้ในการแบ่งระดับลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

วิธีการและขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง ในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของพหุกรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจาก กรณีศึกษาที่มีความดีเด่น(best practice) ในด้านการอ่านจำนวน 3 กรณี เพื่อศึกษาวิธีการและ ขั้นตอนในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการจากศึกษาเป็น 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา
- ตอนที่ 2 วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- ตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1

กรณีศึกษากรณีที่ 1 เป็นนักเรียนหญิง กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด อายุ 17 ปี เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี มาก ได้รับผลการเรียนเฉลี่ย 4.00 ทุกภาคเรียน มีความรับผิดชอบและมีความเป็นผู้นำสูง ได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าห้องมาโดยตลอด ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง โดยให้ เหตุผลว่า เป็นวิชาที่สนุกเหมือนการเล่นเกมหาคำตอบ ถ้ารู้วิธีคิดก็สามารถหาคำตอบได้เสมอ กรณีศึกษาที่ 1 ชอบอ่านหนังสือประเภทงานแปล บทความต่างๆ ในวารสาร นิตยสาร โดยประเภทของบทความที่ชอบอ่านส่วนใหญ่เป็นบทความเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ ผลงานการศึกษา ค้นคว้าใหม่ๆ นวัตกรรมด้านต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังชอบอ่านหนังสือนิยายหรืองานเขียนแนว วิทยาศาสตร์ สืบสวนสอบสวน

พื้นฐานทางครอบครัว บิดาประกอบธุรกิจส่วนตัว มารดารับราชการเป็นพยาบาล โรงพยาบาลตราด มีน้องชาย 1 คน กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครอบครัวนี้ใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหารนอกบ้าน เข้าร้านหนังสือรวมไปถึงการ เที่ยวต่างจังหวัดด้วยกันทั้งครอบครัวบ่อยครั้ง กรณีศึกษาที่ 1 มีผลงานดีเด่นที่เกี่ยวข้องกับการ อ่าน ได้แก่

- รางวัลยอดนักอ่านประจำปีการศึกษา 2548 – 2550 จัดโดยงานห้องสมุดโรงเรียนตราษตระการคุณ
 - รางวัลนักเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยมระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2549 จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษাত্রาตร
 - รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับภาคกลางและภาคตะวันออก โครงการแข่งขันสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนประจำปี 2550
- ฯลฯ

กรณีศึกษาที่ 2

กรณีศึกษากรณีที่ 2 เป็นนักเรียนหญิง กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด ปัจจุบัน อายุ 15 ปี เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมากเกรดเฉลี่ย 4.00 ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงปัจจุบัน นิยสัส่วนตัวเป็นเด็กที่รักการอ่านหนังสือเป็นอย่างยิ่ง ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ที่โรงเรียนโดยการเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาและค้นคว้า ขอบอ่านหนังสือทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือประเภทนวนิยาย งานแปล เรื่องสั้นต่างๆ ดังนั้นจึงชอบซื้อและสะสมหนังสือชุดไว้เป็นจำนวนมาก กรณีศึกษาที่ 2 มีบุคลิกลักษณะโดดเด่นในเรื่องของความกล้าคิดกล้าแสดงออก ชอบการแข่งขัน ได้เข้าร่วมแข่งขันเป็นตัวแทนของโรงเรียนในรายการที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ความสามารถที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหนังสือ โดยมักจะชนะเลิศเข้าแข่งขันอยู่บ่อยครั้ง วิชาที่ชอบมากที่สุดคือวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษารวมไปถึงวิชาที่ต้องใช้การท่องจำ

พื้นฐานทางครอบครัว บิดามารดาเป็นเกษตรกรปลูกยางพารา โดยมีสวนเป็นของตนเอง เนื่องจากบ้านของกรณีศึกษาอยู่ไกลจากโรงเรียนมาก การเดินทางไปกลับจึงเป็นหน้าที่ของมารดาในการไปรับ-ส่ง ทุกวัน โดยช่วงเวลาที่ย่อมารดามารับ กรณีศึกษาที่ 2 จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องสมุด และบ่อยครั้งที่จะออกไปรอมารดาที่ร้านหนังสือข้างๆ โรงเรียน กรณีศึกษาที่ 2 มีผลงานที่โดดเด่นและเกี่ยวข้องกับการอ่าน ดังนี้

- รางวัลยอดนักอ่านประจำปีการศึกษา 2548 – 2550 จัดโดยงานห้องสมุดโรงเรียนตราษตระการคุณ
 - รางวัลชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยระดับจังหวัดตราด ประจำปีการศึกษา 2549
 - รางวัลจากการแข่งขัน SCB challenge กล้าใหม่ใฝ่รู้ อันดับที่ 1 ระดับประเทศ ปี 2549 จัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด มหาชน
- ฯลฯ

กรณีศึกษาที่ 3

กรณีศึกษาที่ 3 เป็นนักเรียนชาย กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด ปัจจุบันอายุ 17 ปี เป็นนักเรียนที่มีความโดดเด่นด้านการอ่านจนเพื่อนๆ และคนใกล้ชิดเรียกว่าหนอนหนังสือตัวจริง นอกจากนี้ยังได้รับฉายาว่า แฟนพันธุ์แท้ประวัติศาสตร์ เหตุเพราะกรณีศึกษาที่ 3 เป็นผู้มีความรู้ที่กว้างขวางและหลากหลายที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาประวัติศาสตร์โลกและบุคคลสำคัญ ดังนั้นประเภทของหนังสือที่ชอบอ่านจึงเป็นหนังสือประเภทความรู้รอบตัว ประวัติบุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ นอกจากนี้ยังชอบอ่านหนังสือประเภทนวนิยายหรือวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์ เรื่องราวแนวผจญภัย เป็นต้น บุคลิกส่วนตัวเป็นคนสุภาพ เงียบ ขรึม ไม่ค่อยพูด แต่ชอบที่จะเสวนาด้วยการแลกเปลี่ยนทัศนความคิดเห็น ไม่ค่อยชอบการแสดงออก ใช้เวลาส่วนมากกับกิจกรรมด้านการอ่าน เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมากเฉลี่ย 4.00 ทุกภาคเรียน

พื้นฐานทางครอบครัว บิดาเป็นเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งของจังหวัดระยอง มารดา รับราชการครู ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ กรณีศึกษาที่ 3 เป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ในวัยเด็กชอบติดตามบิดาไปร้านหนังสือบ่อยๆ เพราะบิดาเป็นนักสะสมหนังสือเก่า หายาก จึงทำให้ได้มีโอกาสได้อ่านหนังสือเก่าๆ มากมายที่บิดาได้สะสมไว้ และด้วยความรอบรู้ในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จึงมักได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนแข่งขันในรายการต่างๆ มากมาย ตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาจนถึงปัจจุบัน มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ดังนี้

- รางวัลยอดนักอ่านประจำปีการศึกษา 2548 – 2550 จัดโดยงานห้องสมุดโรงเรียนตราษตระการคุณ
- รางวัลจากการแข่งขัน SCB challenge กล้าใหม่ใฝ่รู้ อันดับที่ 1 ระดับประเทศ ปี 2549 จัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด มหาชน
- รางวัลจากการแข่งขัน SCB challenge กล้าใหม่ใฝ่รู้ อันดับที่ 3 ระดับประเทศ ปี 2550 จัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด มหาชน
- ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นตัวแทน รอบ 10 ทีมสุดท้ายการแข่งขัน SCB challenge กล้าใหม่ใฝ่รู้ ปี 2551 จัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด มหาชน ฯลฯ

ตอนที่ 2 วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นด้านการอ่านทั้ง 3 กรณีเกี่ยวกับวิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ผลการรวบรวมข้อมูลพบว่าวิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่านของทั้ง 3 กรณี สามารถสรุปเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ ตามลักษณะของปัจจัยที่สามารถส่งผลถึงนิสัยรักการอ่านได้ โดยมีรายละเอียดของวิธีการต่างๆ ดังนี้

1) **วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่าน** ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ปัจจัยด้านอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ความมุ่งมั่น ความขยัน ตั้งใจ ความอดทน ความปรารถนาที่จะบรรลุยังเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นปัจจัยที่ผู้อ่านสร้างขึ้น กำหนดขึ้นด้วยตนเอง การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน การให้แรงเสริมแก่ตนเอง เช่น การให้รางวัลกับตนเองทุกครั้งที่เสร็จกิจกรรม เป็นต้น

“ตัวเรารู้สึกที่สุด ถ้าไม่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะอ่านหนังสือ ยังงัยก็อ่านไม่ได้หรอกค่ะ”

“ของอย่างนี้มันอยู่ที่ใจรักด้วยละคะ ถ้าไม่รักที่จะอ่าน ทำยังงัยก็ไม่รัก ”
(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ถ้าเรามีความตั้งใจที่จะอ่านจริงๆ ทำไม่มันถึงจะทำไมไม่ได้ละ หนูว่านิสัยรักการอ่านนะเกิดไม่อยากหรอก ก็แค่ตั้งใจ ดูอย่างเวลาสอบสิ เห็นตั้งใจกันจังเลย นะ ใช้ความตั้งใจของเราเองนะละ”

“...หนูก็ว่าทุกอย่างมันอยู่ที่ตัวเรา กับความรู้สึกของเราจริงๆ โดยเฉพาะเรื่องของการชอบอ่านนะ ใครมันจะไปทำให้ชอบอ่านได้ ถ้าไม่ใช่ตัวเราเองอะนะ หนูคิดอย่างนั้นจริงๆ นะ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“โดยส่วนตัวของผมนะ ผมว่าความอดทนนะใช่เลย เราต้องอดทนแล้วพยายามที่จะอ่านบ่อยๆ ทำให้มันได้อย่างที่คิดไว้นะครับอาจารย์...ผมว่า จะอ่านได้มันก็ต้องมาจากตัวเราซะส่วนใหญ่ล่ะครับ บางคนบังคับให้ตายก็เหอะนะ”

“รู้สึกว่ายากอ่านก็อ่านเหอะ ความรู้สึกพวกนี้มันบังคับกันยากนะ ต้องรู้สึกเองถึงจะชอบ”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ต้องคิดบวกก่อนนะค่ะ จะทำได้ก็ต้องรัก การอ่านเนี่ยก็ต้องรัก หนูว่า หนูรักรีปาว หนูก็ว่ารักนะ การอ่านนะ หนูว่า หนูชอบอ่านมากกว่าทำอย่างอื่นนะ มันมีความสุขนะ เพลินดี ซ้ำเวลา ...ต้องมองการอ่านในแง่ดีนะค่ะ แล้วถึงจะอยากอ่าน”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ก็ต้องรู้ก่อนว่าถ้าไม่อ่านก็ไม่ได้ อ่านมันเป็นเรื่องสำคัญ ทำไปทำมาก็จะรู้สึกได้ว่าการอ่านคือเรื่องธรรมดา...กับหนูมันชินแล้ว รู้สึกว่าเป็นกิจวัตรไปด้วยซ้ำ ของงี้มันเกิดจากความคิดเราเองมากกว่าค่ะอาจารย์...”

“หนูว่าเราต้องไม่คิดว่าการอ่านมันเป็นยาขม ลองเลือกอ่านหนังสือที่ชอบสิ มันจะได้รู้สึกดี แล้วจะได้อยากอ่าน...จะรักการอ่านได้ก็ต้องไม่เกลียดการอ่าน...มันต้องมาจากความรู้สึกข้างใน วิธีนี้มันน่าจะดีที่สุด ก็อย่างที่บอกไปแล้วแหละค่ะ หนูว่าจะทำให้ อ่านได้นะ เจ้าตัวเองก็ต้องคิดเองนะแหละ บังคับก็คงได้แหละ แต่คงเกลียดกันไปข้าง...จริงๆนะอาจารย์ เพื่อนหนูนะ โดนตีซะแทบตายมันยังไม่อ่านเลย แต่จุ่มันพิตขึ้นมา มันก็อ่านเอาๆ ไม่เห็นต้องมีใครไปบอกมันนี่ มันรู้ตัวเองกันทั้งนั้นล่ะ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“เมื่อก่อนผมเองก็ไม่ได้ชอบอ่านนักหรอกครับอาจารย์ แต่ผมจำได้ว่า ตอนเริ่มอ่านแรกๆ นะ ผมคิดว่าอ่านเอามันนะ อ่านสนุกๆ ไม่ได้ไปเครียดไปจริงจัง กับพวกนี้ แล้วก็อ่านมาเรื่อย...สรุปว่าต้องมีทัศนคติที่ดีไว้ก่อนถึงจะค่อยอ่าน...”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“หนูชอบซื้อหนังสือค่ะ....เป็นรางวัลให้ตัวเองค่ะ อย่างเวลาสอบเสร็จ หนูจะพักสมองด้วยการอ่านหนังสือพวกนี้แหละ...ตอนสอบก็ทุ่มไปกับหนังสือเรียน พอสอบเสร็จก็หารางวัลให้ตัวเองค่ะ....ไม่รู้ว่าอาจารย์เป็นเหมือนหนูป่าว ตอนสอบ หนูจะอ่านแบบไม่หลับไม่นอน แต่จะตั้งเป้าว่าสอบเสร็จแล้วจะพักอ่านนิยาย อ่านให้หายอยากไปเลยอะ มีความสุขนะคะ ...เป็นอย่างนี้ทุกครั้งนะคะ มันจะได้มีอะไรกระตุ้นให้ต้องรีบทำงานให้”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“...ก็มีบ้างครับที่ต้องให้รางวัลกันบ้าง เหนื่อยทั้งที แต่ผมว่ามันก็เป็น แรงกระตุ้นให้เราต้องทำให้ได้ อ่านให้มาก แล้วเสร็จก็พักทีเดียว”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

2) **วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกตัวผู้อ่าน** จาก การศึกษาพบว่า วิธีการนี้เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกนำมา เป็นแรงเสริม ที่กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้ โดยปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อ กรณีศึกษาอันนำไปสู่การพัฒนานิสัยรักการอ่านได้นั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยจากบุคคลรอบข้างและ 2) ปัจจัยจากสภาพแวดล้อม

2.1) ปัจจัยจากบุคคลรอบข้าง ได้แก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อน เป็นต้น ผลจาก การศึกษาจากกรณีศึกษาทั้ง 3 พบว่า ปัจจัยด้านนี้นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอันดับแรก อันจะนำไปสู่ผลที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่นๆ ทั้งนี้พบว่าปัจจัยพ่อแม่ นับเป็นปัจจัยที่ส่งผลแก่ นักเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่านของกรณีศึกษา

“ตอนเด็กๆ พ่อกับแม่บอกอยู่เสมอว่า จะฉลาดต้องอ่านหนังสือ แรกๆ ก็โดนบังคับค่ะ ให้อ่านให้ฟังตอนเย็นๆ ทำการบ้านเสร็จก็ให้อ่าน หลังๆ ก็ให้อ่าน ตอนก่อนนอนค่ะ แต่นานๆ เข้าก็อ่านเองไม่ต้องมีใครบอกค่ะ ”

“ที่บ้านไปร้านหนังสือกันประจำค่ะ พ่อแม่น่ะซื้อเลยคะ หนังสือเต็มบ้านแล้ว อยากอ่านอะไรก็มีหมดคะ...เวลาเดินกันทีนึงนะไม่ต้องพูดคะ เป็นชั่วโมงเลย...เค้าพาหนูไปเดินมาตั้งแต่เด็กแล้วละคะ”

“พ่อเป็นหนอนหนังสือตัวยงเลยคะ อ่านตลอดเลย คงได้นิสัยพ่อมั้งคะ”
(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ไอ้เรื่องชอบอ่านเนี่ย พูดได้เลยคะว่าได้จากพ่อคะแม่ ก็ตอนเด็กๆ ถูกบ่นบ่อยๆ ว่าไม่ยอมอ่านหนังสือนะคะ โดนเคี่ยวประจำละ จำได้เลยว่า แม่น่ะถือไม้เรียวบังคับกันอ่านเลยอะ ถึงจะอ่าน ”

“แม่ให้อ่านหนังสือก่อนนอนทุกวัน เพื่อทบทวนบทเรียนและเตรียมตัวให้พร้อม หนูว่านิสัยพวกนี้มันได้มาตั้งแต่เด็กๆ เหมือนกัน ถ้าแม่ไม่บังคับก็คงจะอ่านไม่ติดแน่ๆ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

สถาบันวิทยบริการ

“พ่อเค้าชอบอ่านหนังสือพวกประวัติศาสตร์ พงศาวดารนะครับ ที่บ้านก็เลยมีหนังสือพวกนี้มาก ผมชอบอ่านพวกนี้แหละ มันเป็นเรื่องราวที่น่าติดตาม”

“อ่านมาตั้งแต่เด็กแล้วครับ ผมชอบฟังพ่อเล่านะ ไตมาอีกหน่อยก็เลยเอาหนังสือแกมาอ่านเองอะ แกไม่ค่อยได้เล่าให้ฟังแล้วนะครับ นานๆที่.... ตอนนั้นก็อ่านเอาเองครับ ”

“แม่จะบอกให้อ่านหนังสือเรียนมั่ง เพราะเมื่อก่อนไม่ชอบอ่านหนังสือเรียนเท่าไร เดียวนี้ก็มีโดนเตือนบ้างครับ ยิ่งช่วงสอบนะบ่อยเลย ”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

2.2) ปัจจัยจากสภาพแวดล้อม เป็นผลจากสิ่งที่อยู่รอบตัว อันเป็นผลข้างเคียงที่ส่งต่อไปยังตัวผู้อ่านเอง สภาพแวดล้อมดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่สำคัญได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน เช่น ในบ้านมีหนังสืออย่างหลากหลายและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เช่น การจัดสภาพห้องสมุด ความหลากหลายของประเภทของหนังสือ

“ชอบเข้าห้องสมุดค่ะ มีหนังสือน่าอ่านเยอะมาก หนังสือใหม่ๆ ก็มาพอเห็นแล้วก็อยากหยิบขึ้นมาอ่าน”

“...ในห้องสมุดมันก็เงียบดี หนูชอบแบบนั้นค่ะ เย็นด้วย ไม่มีอะไรทำก็มานั่งอ่านหนังสือ...มีสมาธิค่ะ ปกติมาแทบทุกวันแหละค่ะ ทำการบ้านมั่ง อ่านหนังสือมั่ง บรรยากาศมันให้มากกว่าห้องเรียน”

“ที่บ้านมีหนังสือเยอะมากค่ะ อย่างกะห้องสมุดนะ พ่อแม่ชอบซื้อหนังสือ หนูก็ชอบอ่านหนังสือที่เค้าซื้อมา ทุกวันนี้ยังอ่านไม่หมดเลย”

“หนูว่านะ การที่เห็นคนในบ้านรักการอ่านหนังสือ หรือไม่ก็ซื้อหนังสือเข้าบ้านบ่อยๆ มันก็ทำให้เรารู้สึกอยากอ่านหนังสือได้เหมือนกัน ”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“เวลาเห็นหนังสือเล่มสวยๆ ก็อยากหยิบขึ้นมาอ่าน หนูไปรอแม่มารับตอนเย็นๆ นะ ได้มาทุกวันละค่ะ..... ส่วนใหญ่จะดูที่เนื้อหา แต่ก็ชอบรูปเล่มการเย็บเล่มนะค่ะ บางเล่มมันสวยน่าหยิบ ”

“การที่ห้องสมุดจัดมุมหนังสือให้น่าอ่าน จัดห้องให้น่าเข้า หนูรู้สึกว่ายิ่งทำให้เราอยากอ่านหนังสือมากขึ้นนะ ดูอย่างร้านหนังสือสิ เปลี่ยนมุมบ่อยๆ จัดให้น่าอ่าน มันก็ทำให้คนอยากอ่าน อยากซื้อ ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ผมมีมุมหนังสือของผมในบ้าน ผมชอบจัดหนังสือ.... ก็สะสมหนังสือไว้เยอะเหมือนกัน...มีมากก็อ่านมากนะครับ แต่บางเล่มก็ไม่ได้อ่านหรอกครับ ไว้ว่างแล้วก็ได้อ่าน อุดส่าห์ซื่อล่ะ”

“ผมชอบให้โรงเรียนซื้อหนังสือใหม่ๆ ผมว่าหนังสือใหม่มันน่าอ่านดี ยิ่งถ้าจัดห้องสมุดให้สวยด้วยละก็ ยิ่งอยากเข้าเลยครับ...ที่เป็นอยู่ก็โอเคดีนะ ”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

ตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

จากผลการศึกษาขั้นตอนการเสริมแรงตนเองเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านจากพหุกรณีศึกษา พบว่า ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง มี 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่
- 2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา
- 3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ เป็นการวางเป้าหมายของตนเองไว้ เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นจริง รู้ว่าจะต้องทำอะไร ทำอย่างไร เพื่ออะไร

“...เราต้องกำหนดเป้าหมายของเราก่อน ว่าอ่านแล้วจะได้อะไร อ่านไปทำไม สำหรับหรับหนูนะ อ่านแล้วจะได้รู้มากขึ้น เก่งขึ้น ไม่อ่านก็ไม่รู้ หนูคิดงั้นะ จริงๆ แล้วหนูว่านี่ละสำคัญสุดๆเลย ทำอะไรก็ต้องมีเป้าหมายทั้งนั้นละ อ่านหนังสือก็เหมือน ”

“หนูว่าถ้าจะลำดับความสำคัญแล้วละก็ วางเป้าหมายน่าจะเป็นขั้นตอนที่หนึ่ง เพราะไม่มีเป้า ก็ไม่มีจุดหมาย”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“...แม่บอกว่ายิ่งอ่านมาก ก็ยิ่งฉลาด การอ่านสำคัญที่สุด หนูก็เลยคิดว่าอยากอ่าน เพราะเราต้องรู้ก่อนที่เราอ่านไปทำไม เห็นอย่างนี้นะ หนูนะอ่านมาตั้งแต่เด็กๆ แล้ว...หนูอยากฉลาดเหมือนที่แม่บอกไว้ นั่นละเป้าหมายของหนู”

“...สำคัญค่ะ การวางจุดหมายเนี่ย ต้องรู้ว่าอ่านแล้วจะทำให้เราเป็นยังไง...ก็คงต้องทำเป็นขั้นตอนแรกนะ แล้วถึงจะเริ่มทำอย่างอื่น ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ผมตั้งเป้าหมายของการอ่านไว้เสมอ... เวลาสอบก็จะบอกตัวเองว่า ต้องสอบให้ได้ ถ้าไม่อ่านก็ไม่รู้ ...ใช่ครับ นับเป็นขั้นแรกที่ต้องทำ ไม่งั้นเราจะรู้ได้ยังไงว่าทำไมต้องอ่าน”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา เป็นขั้นตอนหนึ่งของการเสริมแรงตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การเตือนตนเองจำเป็นต้องทำด้วยตัวเองเสมอว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ผลของการเตือนตนเองอยู่เสมอจะทำให้เกิดความเคยชินในการปฏิบัติ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของเป้าหมายได้ในที่สุด

“หนูบอกตัวเองเสมอว่า การอ่านทำให้เรารู้มาก...”

“เราต้องบอกตัวเองเสมอ เพื่อไม่ให้ลืมนึกว่าเราจะทำอะไร...การอ่านก็เหมือนกัน ก็ยังต้องบอกตัวเองบ่อยๆ ว่าจะสอบแล้ว มีอะไรที่ยังไม่ได้อ่าน ไม่งั้นก็ลืมนึก”

“...ก็ต้องบอกกับตัวเองว่าถ้าเราไม่ขยัน เราก็จะสำเร็จอย่างที่หวังไว้ไม่ได้ ...หนูว่ามันเป็นนิสัยไปแล้วละค่ะ เดี่ยวนี้ไม่ต้องบอกตัวเองก็รู้แล้วว่าต้องอ่าน...”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“...จะทำให้เป็นนิสัยได้ก็ต้องบอกตัวเองอยู่ตลอดเวลา ว่าต้องทำให้ได้ ตั้งใจอยู่ตลอด ”

“การย้ำกับตัวเองว่า การอ่านนะสำคัญมาก จำเป็นต้องอ่านมันทำให้หนูชอบที่จะอ่าน เพราะหนูรู้ว่าอ่านแล้วได้อะไร เป็นประโยชน์มากค่ะ”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ต้องไม่ลืมนึกว่าเราจะอ่านไปทำไม เหมือนกับต้องคอยเตือนเสมอๆ นะครับ”

“ใครจะเตือนให้เราอ่าน ได้ดีไปกว่าเราเตือนตัวเอง ถ้าบอกตัวเองได้เสมอละก็ ยิ่งยัยก็จะทำได้อยู่แล้ว”

“เดี๋ยวนี้มันเป็นนิสัยไปแล้วครับ เมื่อก่อนต้องคอยบังคับตัวเองให้อ่านหนังสือบ้าง ส่วนใหญ่แม่จะบ่นนะครับ แต่พอบอกกับตัวเองบ่อยๆ ทำเรื่อยๆ มันก็ชิน ทำเองอัตโนมัติ ”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ เป็นการเสริมแรงตนเองเบื้องต้นเพื่อทำให้เกิดความรู้สึกอยากอ่าน และสามารถอ่านได้อย่างต่อเนื่อง การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบนอกจากทำให้เกิดความรู้สึกอยากอ่านด้วยตนเองแล้ว ยังสามารถพัฒนาสู่การสร้างนิสัยรักการอ่านได้

“ควรเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ มันจะทำให้รู้สึกอยากอ่านมากกว่า”

“หนูขอแนะนำว่าการเลือกอ่านหนังสือที่ตัวเองชอบ จะทำเราอ่านได้ และชอบที่จะอ่าน... ไม่มีใครบังคับหรือก ตัวเองชอบเอง อ่านได้ดีกว่า”

(กรณีศึกษาที่ 1 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ถ้าเราเลือกอ่านหนังสือที่เราชอบก่อน มันจะทำให้เราอ่านได้จริงๆ นะ อย่างหนูเอง ก็ไม่ได้อ่านแต่หนังสือวิชาการ พวกนวนิยายนี่แหละที่ชอบ แล้วมันก็ทำให้เราติดการอ่านไปเลย”

“เวลาเข้าห้องสมุดมาส่วนใหญ่มักหาพวกที่ชอบอ่านนี่แหละ เลือกดูว่าอะไรน่าอ่าน ก็อ่าน ในห้องสมุดมีหนังสือน่าอ่านเยอะอยู่แล้ว เราก็ชอบไม่เหมือนกัน ถ้าอยากอ่านอะไรก็หยิบ ก็เลยชอบอ่านชอบเข้าห้องสมุด”

“การจะทำให้เราเป็นนักอ่านที่ดี หนูว่าจะต้องเริ่มที่การชอบอ่าน ควรอ่านจากหนังสืออะไรก็ได้ที่เราชอบ...”

(กรณีศึกษาที่ 2 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

“ผมเชื่อว่าการอ่านอะไรก็ตามที่ชอบ ก็สามารถทำให้เราเป็นนักอ่านที่ดีได้ ”

“เลือกอ่านหนังสือที่ชอบเถอะครับ อะไรก็ได้ เลือกเองนี่ อ่านได้อยู่แล้วละ ”

“ถ้าจะให้ผมแนะนำนะ จะรักการอ่านได้ต้องชอบอ่าน อ่านหนังสือที่ชอบน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่น่าจะทำได้ ”

(กรณีศึกษาที่ 3 , สัมภาษณ์, 26 ธ.ค. 51)

กล่าวโดยสรุป

จากการการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยวิธี
พหุกรณีศึกษา พบว่า วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มี 2 วิธี คือ

1. วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่าน
2. วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกตัวผู้อ่าน

ส่วนขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มี 3 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่
2. การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา
3. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป

ผู้วิจัยได้ศึกษานำผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยมาใช้ในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป โดยผู้วิจัย แบ่งการนำเสนอในตอนนี้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป
- ส่วนที่ 2 การกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรม
- ส่วนที่ 3 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป

ในขั้นตอนของการสร้างแผนการจัดการกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบและขั้นตอนการวิจัยก่อรูปตามแนวคิดของ M. Reigeluth and W. Frick (2003) ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยก่อรูปแบบปรับปรุงทฤษฎีเดิม (Improve an Existing Theory) ทั้งนี้เพราะต้องการนำแนวคิดเรื่องการเสริมแรงตนเองมาศึกษาเกี่ยวกับวิธีและขั้นตอนเฉพาะกับกลุ่มทดลอง โดยการเลือกใช้แนวคิดการเสริมแรงตนเองนี้เป็นผลจากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านของกรณีศึกษาที่จะนำมาใช้เป็นต้นแบบแนวคิดจากการศึกษาพบว่าขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมแรงตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเลือกนำแนวคิดการเสริมแรงตนเองนี้มาใช้ในการศึกษารูปแบบที่จะนำไปสู่การพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยการวิจัยก่อรูปแบบนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เลือกแนวคิด / ทฤษฎี ที่จะใช้ในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- ขั้นที่ 2 ออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก
- ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ออกแบบไว้
- ขั้นที่ 5 ทำซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4
- ขั้นที่ 6 นำเสนอขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก

จากศึกษาพบว่าขั้นตอนดังกล่าวมีลักษณะเป็นขั้นตอนแบบหมุนวน(loop) กล่าวคือ ต้องมีการกระทำซ้ำในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งและทำเช่นนั้นจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ จากแนวความคิดในการวิจัยก่อรูปแบบปรับปรุงทฤษฎีเดิมนี้นี้ ขั้นตอนแบบหมุนวนคือขั้นตอนที่ 5 ซึ่งจะต้องกระทำซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และ 4 ดังนั้นการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับแนวความคิดการวิจัยก่อรูปแบบในขั้นตอนเหล่านี้

ส่วนที่ 2 การกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรม

การวิจัยก่อรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบหนึ่ง ที่ใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างรูปแบบ แนวคิดหรือทฤษฎีที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ดังนั้นการดำเนินการจึงต้องกำหนดขั้นตอนของแผนกิจกรรมตามรูปแบบ ดังแสดงกำหนดโครงสร้างตามแผนภาพที่ 5.1 ดังนี้

แผนภาพที่ 5.1 โครงสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปแบบ

ส่วนที่ 3 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก่อรูป การกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมมาออกแบบแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านได้ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน สร้างตามแนวคิดทฤษฎีของกานเย่ (Gagne,1970) ที่กล่าวไว้ว่าได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน (learner) 2) สิ่งเร้า (stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้า (stimulus situation) และ 3) การตอบสนอง (response) โดยการกำหนดแผนในครั้งนี้ ได้กำหนดให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเป็นผู้เรียน โดยมีสถานการณ์ต่างๆ ที่จัดไว้ อันได้แก่ การประชุม การอภิปรายร่วมกัน รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนเป็นผู้ออกแบบการกระทำ เป็นสิ่งเร้า เพื่อให้เกิดการตอบสนอง อันได้แก่การปฏิบัติตามแผนการดำเนินการและการบันทึกรายงานตนเอง โดยการดำเนินการทั้งหมดนี้ได้จัดให้เกิดขึ้นในทุกแผนการจัดการปฏิบัติภายใต้กรอบการดำเนินการตามหลักแนวคิดของการวิจัยก่อรูป ทั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 แผน ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 4 สัปดาห์

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามแผนและผู้วิจัยยึดหลักการเรียนรู้ของเพียเจท์ ในทฤษฎีการอ่านที่ว่า การจัดประสบการณ์การอ่านที่ดีที่เหมาะสมจะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านการอ่านที่ดีและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่าน จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความพร้อมทางกายและปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ซึ่งเหล่านี้ล้วนแต่จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ โดยเวลาที่เหมาะสมที่จะศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน จากการสังเกตอย่างต่อเนื่อง คือ เวลา 1 สัปดาห์ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกันอย่างสังเกตได้ในรอบ 1 สัปดาห์

หลังจากสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปประชุมปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำชี้แนะและปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลองต่อไป

กำหนดการและกิจกรรมของแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านนำเสนอได้ตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 กำหนดการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการวิจัยก่อบุเพื่อพัฒนานิสัยรัก
การอ่าน

ชื่อแผนกิจกรรม	เวลา	เค้าโครงการดำเนินเรื่อง / กิจกรรม
แผนที่ 1 แผนนำแนวคิดสู่การ ออกแบบ	30 นาที	- ประชุมชี้แจง - ให้แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมแรงตนเองและขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
	15 นาที	- ออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
	1 สัปดาห์	- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
แผนที่ 2 แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สู่การปรับปรุง ระยะที่ 1	30 นาที	- อภิปรายผลร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
	15 นาที	- ปรับเปลี่ยนขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
	1 สัปดาห์	- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
แผนที่ 3 แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สู่การปรับปรุง ระยะที่ 2	30 นาที	- อภิปรายผลร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
	15 นาที	- ปรับเปลี่ยนขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
	1 สัปดาห์	- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
แผนที่ 4 แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สู่การปรับปรุง ระยะที่ 3	30 นาที	- อภิปรายผลร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
	15 นาที	- ปรับเปลี่ยนขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
	1 สัปดาห์	- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 6

ผลการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการใช้แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยแบ่ง
การนำเสนอผลจากการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ผลการใช้แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปในกลุ่มทดลอง
- ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านในกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 ผลการใช้แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปในกลุ่มทดลอง

การจัดกิจกรรมตามแผนได้ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปทั้ง 6 ขั้นตอน
การนำเสนอผลการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูป ดังนี้

1) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการเลือกทฤษฎีหรือแนวคิดที่จะนำมาศึกษา ซึ่งแนวคิดที่ผู้วิจัยเลือก
นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นผลจากการศึกษาแบบพหุกรณีศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอน
การพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยผลการศึกษาพบว่าขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของ
กรณีศึกษาที่มีความดีเด่นด้านการอ่าน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมาย
ของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ 2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็น
ประโยชน์ต่อเราและ 3) การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

จากการพิจารณาพบว่าขั้นตอนทั้ง 3 ล้วนแต่เป็นวิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัย
ปัจจัยภายในตัวผู้อ่านทั้งสิ้น โดยพบว่าขั้นตอนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของการ
เสริมแรงตนเอง (self reinforcement) ซึ่งเป็นวิธีการที่บุคคลจะจัดผลกรรมที่เป็นแรงเสริมให้แก่
ตนเองเพื่อทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น โดยที่เจ้าของพฤติกรรมเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้แรงเสริมนั้น
ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกแนวคิดการเสริมแรงตนเองเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน
ทั้ง 3 ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้น นำมาเป็นแนวคิดหลักในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรัก
การอ่านต่อไป

2) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2

ในขั้นตอนที่ 2 นี้ เป็นผลจากการดำเนินการในแผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ซึ่งการดำเนินการประชุมกลุ่มทดลองเป็นเวลา 30 นาที เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดลองและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการมีนิสัยรักการอ่าน รวมไปถึงการนำเสนอแนวคิดที่เป็นขั้นตอนการเสริมแรงตนเองเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านที่ได้จากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นด้านการอ่านทั้ง 3 กรณี ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้ออกแบบขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านของตนเอง สามารถสรุปเป็นกลุ่มแยกเป็นรูปแบบต่างๆ ของการออกแบบได้ 4 รูปแบบ แสดงได้ดังตารางที่ 6.1

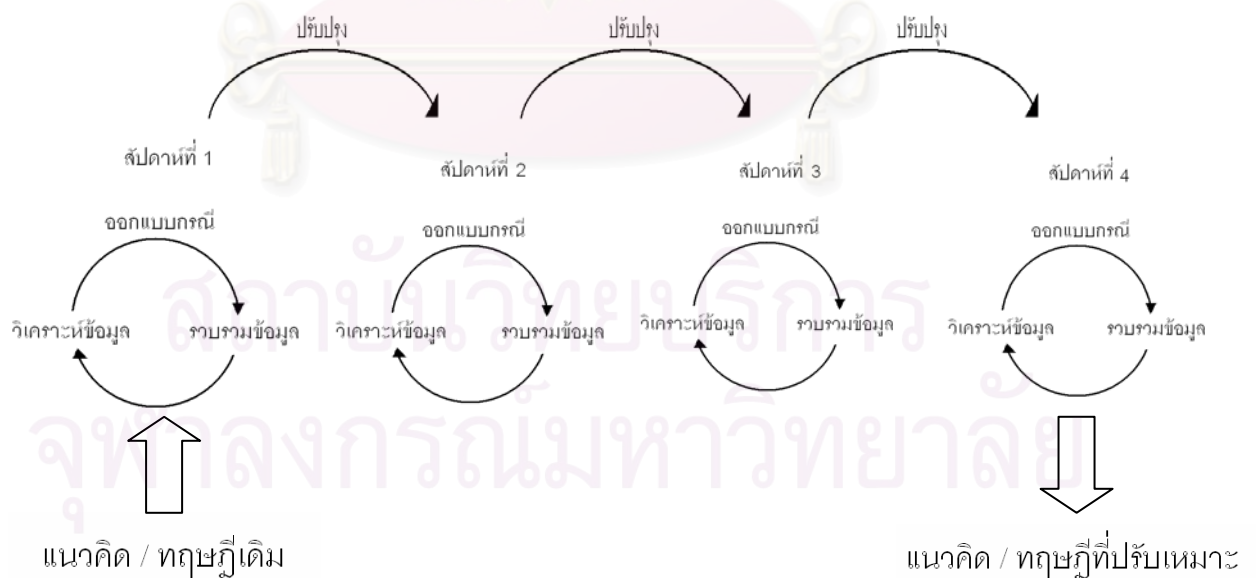
ตารางที่ 6.1 การออกแบบการเสริมแรงตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

รูปแบบที่	ลักษณะ	รายละเอียดของรูปแบบ	นักเรียนเลขที่
1		แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา	16 , 23
2	ใช้แนวคิดเดิม สลับเปลี่ยน-ลดขั้นตอน	แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน 1. กำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ 2. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ	15 , 24 , 13
3		แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน เหมือนแนวคิดหลัก 1. กำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ 2. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา 3. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ	1 , 2 , 3 , 10 , 17 , 20
4	เพิ่มขั้นตอนจากแนวคิดเดิม	แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา	22

จากตารางที่ 6.1 พบว่า การออกแบบขั้นตอนการเสริมแรงตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากการประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการมีนิสัยรักการอ่านและนำเสนอแนวคิดที่เป็นขั้นตอนการเสริมแรงตนเองเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านที่ได้จากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นด้านการอ่านทั้ง 3 กรณีนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การใช้แนวคิดเดิมแล้วนำมาสลับเปลี่ยน-ลดขั้นตอนและการเพิ่มขั้นตอนจากแนวคิดเดิมที่มีอยู่ พบว่านักเรียนทั้งหมดเลือกใช้แนวคิดเดิมเป็นแนวคิดฐานหลักในการปฏิบัติ โดยมีกลุ่มทดลองจำนวน 6 คน เลือกที่จะใช้ขั้นตอนของแนวคิดเดิมทั้งหมดเป็นแนวในการปฏิบัติเพื่อการเสริมแรงตนเอง ในขณะที่กลุ่มทดลองอีก 5 คนออกแบบกรณีโดยการลดและสลับขั้นตอนและมีนักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 คน เพิ่มขั้นตอนลงไปในการออกแบบ

3) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3

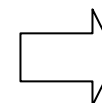
ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองได้ปฏิบัติตามแนวทางที่แต่ละคนได้ออกแบบ ทั้งนี้กำหนดให้นักเรียนเขียนรายงานตนเองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และผู้วิจัยใช้การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการเขียนรายงานตนเองต่อไป การดำเนินการทั้งหมดนี้แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 1 สัปดาห์ รวมเป็นเวลาในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และปรับปรุงแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ดังแผนภาพการดำเนินการต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6.1 กระบวนการวิจัยก่อรูปเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง

ตารางที่ 6.2 ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 1

สัปดาห์ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา	ออกแบบขั้นตอนใหม่
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง		
1	1	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 6 ครั้ง - บางคนยืมหนังสือห้องสมุดกลับบ้าน - การปฏิบัติยังไม่สม่ำเสมอ ไม่เกิดพฤติกรรมการอ่านที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - เมื่อเข้าห้องสมุด หากพบหนังสือที่ชอบก็จะยืมกลับบ้าน - บางคนเคยชินกับการไม่อ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกแนวทางปฏิบัติไว้ อย่างชัดเจน - รายงานผลว่ามีพฤติกรรมการอ่านเพิ่มมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการอ่านที่มีเพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. การบันทึกรายงานตนเองที่ระบุแนวทางปฏิบัติไว้ นั้น ช่วยเตือนตนเองได้เสมอว่า จะต้องทำอะไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 	<p>รูปแบบที่ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ <p>รูปแบบที่ 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. กำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่น 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา
	2	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 6 ครั้ง - การปฏิบัติยังไม่สม่ำเสมอ ไม่เกิดพฤติกรรมการอ่านที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - ไม่เคยชินกับการอ่านหนังสืออย่างเป็นประจำ - ยังไม่สามารถบังคับตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกเป้าหมายของการอ่านอย่างชัดเจน - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - รายงานผลว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายการอ่าน 		

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง	
1	3	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 5 ครั้ง - การปฏิบัติยังไม่สม่ำเสมอ ไม่เกิดพฤติกรรมการอ่านที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - ไม่มีเวลาเข้าห้องสมุด - บางคนเคยชินกับการไม่อ่าน - ลืมว่าจะต้องตั้งใจอ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกเป้าหมายของการอ่านอย่างชัดเจน - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - รายงานผลว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายการอ่าน 	1. พฤติกรรมการอ่านที่มีเพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ
	4	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 8 ครั้ง - พฤติกรรมด้านการอ่านชัดเจน สังเกตเห็นว่ามีกรยืมหนังสือจากห้องสมุดบ่อยครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาทำให้ไม่ลืมนำจำเป็นต้องอ่าน - การพกหนังสือติดตัวทำให้อ่านได้ทุกที่ที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - รายงานผลว่ามีพฤติกรรมการอ่านที่มากขึ้น 	1. พฤติกรรมการอ่านที่มีเพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. การพกหนังสือติดตัวตลอดเวลาเมื่อมีโอกาสเกิดพฤติกรรมการอ่านได้มากกว่า

ออกแบบขั้นตอนใหม่
<p style="text-align: center;"><u>รูปแบบที่ 3</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 6.2 พบว่า ในเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากการกำหนดรูปแบบแสดงขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองนั้น ขั้นตอนการเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบเป็นขั้นตอนที่สามารถแสดงให้เห็นพฤติกรรมการอ่านได้อย่างชัดเจนที่สุด ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ดำเนินการตามรูปแบบต่างๆ กันออกไป สรุปผลคล้ายกันว่าการเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ จะทำให้เกิดพฤติกรรมการอ่านได้

“ อาทิตย์นี้อ่านหนังสือได้เยอะค่ะ ส่วนใหญ่จะอ่านพวกหนังสือที่มีรูปภาพรูปการ์ตูนค่ะ ชอบ”

(นักเรียนเลขที่ 3 , สัมภาษณ์, 9 ม.ค.52)

“อ่านอะไรก็ได้ในห้องสมุด ต้องเลือกพวกที่ชอบๆ นะ จะอ่านได้นาน ผมชอบหนังสือพิมพ์กีฬา...”

(นักเรียนเลขที่ 23 , สัมภาษณ์, 9 ม.ค. 52)

“หนูเลือกอ่านเป็นบางเล่มค่ะ ชอบก็อ่าน บางทีก็ยืมกลับบ้าน ”

(นักเรียนเลขที่ 24 , สัมภาษณ์, 9 ม.ค. 52)

“ชอบดูรูปมากกว่า หยิบมาเปิดๆ ดูบ้าง....เล่มไหนสวย นำอ่านก็หยิบมาดู ส่วนใหญ่จะเป็นขวัญเรือนค่ะ มีหลายอย่างให้ดู”

(นักเรียนเลขที่ 13 , สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 1 รายการหนังสือที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือกอ่านมากที่สุดในห้องสมุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสาร หนังสือบนชั้น ตามลำดับ ซึ่งมีเพียงบางคนที่จะยืมหนังสือกลับบ้าน

4) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 4

ผลจากการประชุมกลุ่มทดลองเพื่อรวบรวมข้อมูลและสรุปผลการปฏิบัติตามแนวทางการเสริมแรงตนเองที่แต่ละคนได้กำหนดขึ้นในสัปดาห์ที่ 1 ตามแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองแต่ละคนได้ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบขั้นตอนของแนวทางปฏิบัติได้ โดยกำหนดกลุ่มแยกเป็นรูปแบบต่างๆ ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 6.3 การปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน สัปดาห์ที่ 1

รูปแบบที่	รายละเอียด	นักเรียนเลขที่
1	เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ	15 ,20 , 23
2	แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. กำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่น 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา	1 , 2 , 3 , 10 , 16 , 17 ,
3	แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา	13 ,22, 24

จากตารางที่ 6.3 พบว่าหลังการประชุมและปรับปรุงขั้นตอนการเสริมแรงของกลุ่มทดลองแต่ละคน พบว่า กลุ่มทดลองทุกคนเลือกที่จะใช้การเสริมแรงด้วยการเลือกอ่านหนังสือที่ตัวเองชอบ โดยมีนักเรียน 6 คน เลือกที่จะใช้ขั้นตอนและวิธีการเดียวกับแนวคิดทฤษฎีเดิม (ขั้นตอนจากกรณีศึกษาทั้ง 3) และมี 3 คน ที่เลือกจะใช้เพียงขั้นตอนเดียว คือ การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ โดยมีนักเรียน 3 คน เลือกที่จะใช้การพกหนังสือติดตัวตลอดเวลาเป็นขั้นตอนหนึ่งของการปฏิบัติ

5) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 5

ในขั้นตอนที่ 5 เป็นการดำเนินการระยะยาวที่ใช้การดำเนินการซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และ 4 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ การดำเนินการในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวการดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรมที่ 2 – 4 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 5 ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 2-4 และ 2) การปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 2-4 สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 6.4 – 6.6

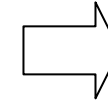
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.4 ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 2

สัปดาห์ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา	ออกแบบขั้นตอนใหม่	
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง			
2	1	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 7 ครั้ง - บางคนไม่แสดงพฤติกรรมการอ่านให้เห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - ไม่ต้องถูกกำหนดความรู้สึกให้ต้องอ่าน อยากอ่านเมื่อไรก็อ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - บางคนรายงานผลว่ามีพฤติกรรมการอ่านที่มากขึ้น - บางคนบอกว่ามักไม่ค่อยมีเวลาเข้าห้องสมุด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการอ่านที่มีเพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. เมื่อไม่มีการเตือนตนเอง ทำให้มักลืมหรือไม่ใส่ใจกับความสำคัญของการอ่าน 		<p><u>รูปแบบที่ 1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา
	2	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 8 ครั้ง - สังเกตพฤติกรรมด้านการอ่านชัดเจนขึ้นในบางคน มีการใช้เวลาว่างกับการนั่งอ่านหนังสือ - หลายคนมีการยืมหนังสือจากห้องสมุดกลับบ้าน - บางคนยังคงไม่แสดงพฤติกรรมการอ่านให้เห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาว่างกับการอ่านหนังสือที่ชอบ - เริ่มติดหนังสือที่เป็นนิยายเรื่องยาวบางเรื่อง - ต้องบอกตัวเองบ่อยๆ ว่าจะต้องอ่าน จะได้ไม่ลืม - การบันทึกรายงานตัวเองช่วยเตือนไม่ให้ลืมการอ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกเป้าหมายของการอ่านอย่างชัดเจน - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - นักเรียนบางคนไม่ส่งบันทึกรายงานตนเอง - มีหลายคนที่ยังรายงานตนเองว่าชอบการอ่านมากขึ้น - มีบางคนที่ยังรายงานว่ามักจะลืมนึกว่าต้องอ่านหนังสือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการอ่านที่เพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. การเตือนตนเองยังเป็นแนวทางที่นักเรียนใช้กำกับพฤติกรรมการอ่านของตนเองได้ 3. การกำหนดเป้าหมายในการอ่าน ไม่ค่อยมีบทบาทกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่าน 		<p><u>รูปแบบที่ 2</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา

ตารางที่ 6.4 (ต่อ)

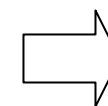
ลำดับที่	รูปแบบที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา	
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง		
2	3	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 9 ครั้ง - พฤติกรรมด้านการอ่านชัดเจน สังเกตเห็นว่ามีกรยืมหนังสือจากห้องสมุดบ่อยครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบทำให้อ่านได้มากขึ้น - การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาทำให้ไม่ลืมว่าจำเป็นต้องอ่าน - การพกหนังสือติดตัวทำให้อ่านได้ทุกที่ที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - รายงานผลว่ามีพฤติกรรมการอ่านที่มากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการอ่านที่มีเพิ่มขึ้น เกิดจากการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. การพกหนังสือติดตัวตลอดเวลามีโอกาสเกิดพฤติกรรมการอ่านได้มากกว่า 	<p>ออกแบบขั้นตอนใหม่</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.5 ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 3

สัปดาห์ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง	
3	1	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 7 ครั้ง - พฤติกรรมด้านการอ่านลดลงในบางคน - มีเพียงบางคนที่ยืมหนังสือจากห้องสมุดกลับบ้าน - นักเรียนบางคนมักจะแวะอ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์หน้าห้องสมุดเป็นประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัปดาห์นี้กิจกรรมของโรงเรียนมากจนทำให้ลืมการเตือนตนเอง - เริ่มชอบการอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่อง - ชอบยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนบางคนไม่ส่งบันทึกรายงานตนเองต้องตามให้เขียนรายงานส่ง - นักเรียนส่วนใหญ่รายงานว่าไม่มีเวลาเพราะต้องทำกิจกรรมของโรงเรียน - นักเรียนบางคนรายงานว่าชอบการอ่านมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมที่ลดลงในบางคนเกิดจากอิทธิพลภายนอก ได้แก่ กิจกรรมของโรงเรียน 2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่อ่านที่สม่ำเสมอและต่อเนื่องพบว่าพฤติกรรมการอ่านไม่ได้ลดลงเหมือนคนอื่น 3. นักเรียนยังคงเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบและปริมาณการอ่านมากขึ้น
	2	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 8 - พฤติกรรมด้านการอ่านลดลงในบางคน - บางคนไม่สามารถพกหนังสือติดตัวได้ตลอดเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> - การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาทำให้ไม่ลืมว่าจำเป็นต้องอ่าน - การพกหนังสือติดตัวตลอดเวลาบางครั้งก็เป็นภาระ ไม่สะดวก และไม่ค่อยได้มีโอกาสในการอ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน - รายงานผลว่ามีพฤติกรรมการอ่านที่มากขึ้น - นักเรียนรายงานว่ากิจกรรมเยอะ ไม่ค่อยมีเวลาเข้าห้องสมุด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบทำให้เกิดพฤติกรรมการอ่านอย่างต่อเนื่อง 2. นักเรียนใช้เวลากับการอ่านในห้องสมุดมากกว่าการอ่านหนังสือที่พกติดตัวไว้

ออกแบบขั้นตอนใหม่
<p><u>รูปแบบที่ 1</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา <p><u>รูปแบบที่ 2</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา

ตารางที่ 6.5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง	
3	2	- นักเรียนบางคนมักจะแวะ อ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ หน้าห้องสมุดเป็นประจำ			- กลุ่มทดลองคนหนึ่งคิดว่า การเตือนตนเองอยู่เสมอ น่าจะเป็นแรงเสริมที่ดีที่สุดที่ จะกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก ว่าการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ

ออกแบบขั้นตอนใหม่
<p>รูปแบบที่ 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ 2. พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา 3. เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือจะเป็นประโยชน์ต่อเรา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.6 ผลของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสัปดาห์ที่ 4

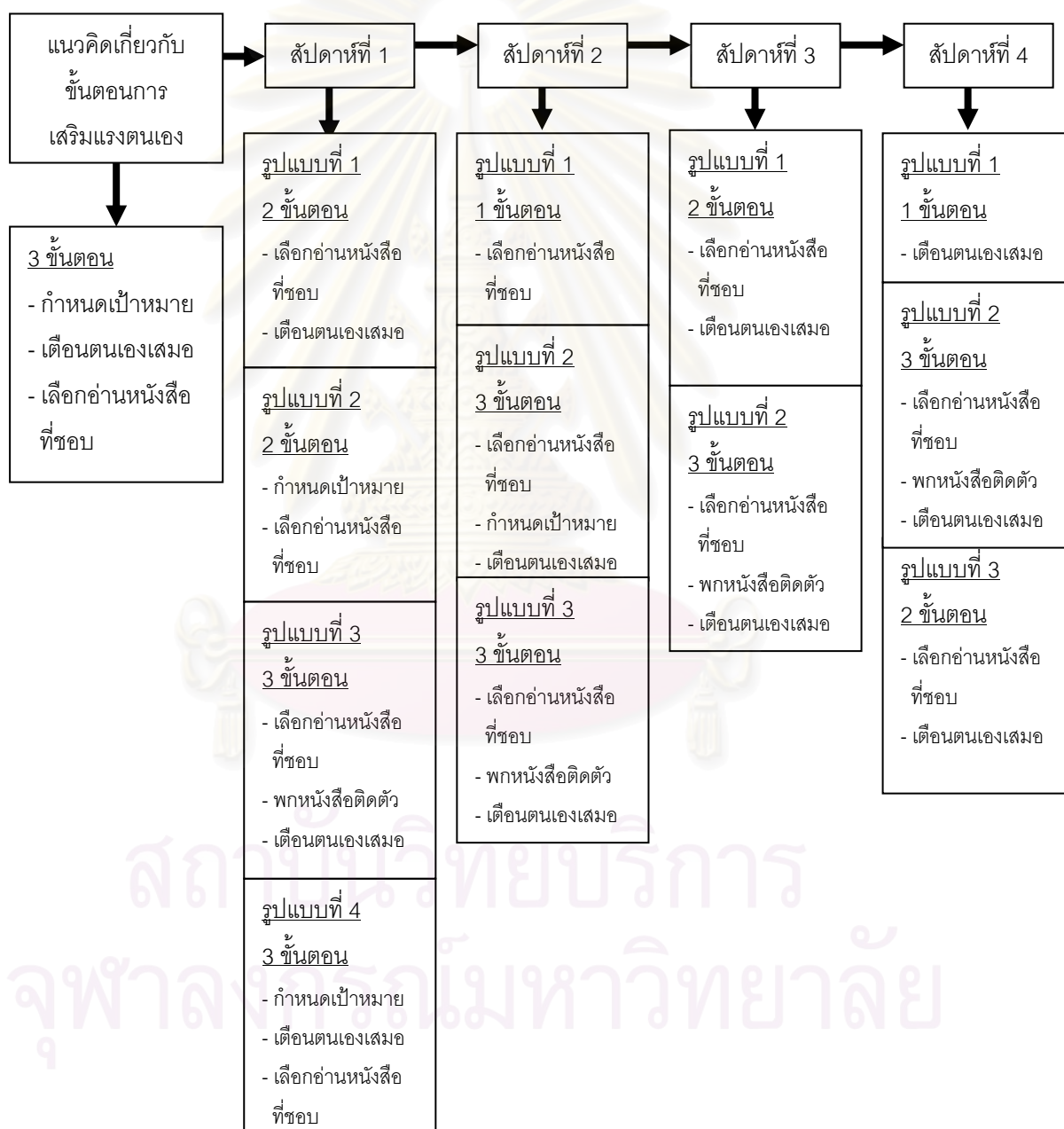
สัปดาห์ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง	
3	1	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุด สัปดาห์ละ 13 ครั้ง - นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่กับการอ่านหนังสือ - นักเรียนยืมหนังสือกลับบ้านทุกวัน และมีหนังสืออื่นๆ ที่ไม่ใช่ของห้องสมุดติดตัวอยู่ด้วยเป็นประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเตือนตนเองจะทำให้รู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าการอ่านหนังสือคือสิ่งสำคัญ - ไม่เครียดกับการต้องอ่านหนังสือ เพราะคิดว่าเป็นกิจกรรมที่สนุก เพลิดเพลิน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนบันทึกว่าไม่จำเป็นต้องเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ อ่านอะไรก็ได้ - นักเรียนเลือกรู้เหมือนกัน - นักเรียนเลือกใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการอ่านสังเกตได้อย่างชัดเจนจากการอ่านป้ายประกาศต่าง ๆ ที่ดึงดูดความสนใจนักเรียน 2. นักเรียนจะเข้าห้องสมุดมากเป็นพิเศษในวันที่ห้องสมุดรับหนังสือใหม่ๆ 3. การเสริมแรงจากครอบครัวหรือโรงเรียน จะยิ่งทำให้นักเรียนพัฒนานิสัยรักการอ่านได้เร็วขึ้น
	2	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 8 ครั้ง - พฤติกรรมด้านการอ่านชัดเจน - นักเรียนใช้เวลาอ่านในห้องสมุดมากกว่าการอ่านหนังสือที่พกไว้ - นักเรียนมักจะแวะอ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์หน้าห้องสมุดเป็นประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบอ่านหนังสือในห้องสมุดมากกว่ามีหนังสือหลากหลาย บางครั้งก็จะยืมกลับบ้าน - การพกหนังสือติดตัวบางครั้งก็ทำให้คนมองเราว่าเป็นเด็กขยัน - หนังสือในห้องสมุดยิ่งหลากหลายยิ่งทำให้อยากเข้าห้องสมุด 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนบันทึกว่าการพกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลาบางครั้งก็ไม่ได้อ่านเท่ากับการอ่านในห้องสมุด ส่วนใหญ่จะได้อ่านหนังสือที่ยืมกลับบ้านมากกว่า - นักเรียนรายงานว่ายากซื้อหนังสือไว้เป็นของตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 4. การได้รับการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอกจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีที่ทำให้พฤติกรรมการอ่านเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 6.6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รูปแบบ ที่	ผลการรวบรวมข้อมูล			ข้อค้นพบ/ แนวทางพัฒนา
		การสังเกต	การสัมภาษณ์	การรายงานตนเอง	
3	3	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 9 ครั้ง - พฤติกรรมด้านการมีความชัดเจนขึ้นหลายคนมีการยืมหนังสือกลับบ้าน - นักเรียนบางคนมักจะแวะอ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์หน้าห้องสมุดเป็นประจำ - มีการพูดคุยกันเกี่ยวกับหนังสือที่ตนได้อ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - รอวันที่หนังสือใหม่ในห้องสมุดจะมา - ติดตามคอลัมน์ในหนังสือเป็นประจำ - ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนที่เป็นเรื่องราวต่อเนื่องน่าติดตาม อยากให้มีหนังสือมากๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนหลายคนบันทึกว่าตนเองมีพฤติกรรมการอ่านมากขึ้น - นักเรียนบางคนบันทึกว่าพ่อแม่และคนที่บ้าน ทักว่าช่วงนี้ขยันจั่งอ่านหนังสือทุกวัน จึงทำให้อยากอ่านยิ่งขึ้น 	

5.2 การปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

จากการดำเนินการปรับปรุงการออกแบบขั้นตอนการเสริมแรงตนเองของกลุ่มทดลอง ตลอดช่วง 4 สัปดาห์พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการออกแบบขั้นตอนทั้งสิ้น 4 รูปแบบ ในสัปดาห์ที่ 2 มีการปรับปรุงขั้นตอนสรุปได้เป็น 3 รูปแบบ ในสัปดาห์ที่ 3 มีการปรับปรุงขั้นตอนได้เป็น 2 รูปแบบและในสัปดาห์ที่ 4 มีรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วทั้งสิ้น 3 รูปแบบ ดังสรุปได้ตามแผนภาพที่ 6.2

แผนภาพที่ 6.2 รูปแบบของขั้นตอนการเสริมแรงตนเองในสัปดาห์ต่างๆ

ตารางที่ 6.7 จำนวนนักเรียนที่ออกแบบขั้นตอนการเสริมแรงตนเองในกลุ่มที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน
ในสัปดาห์ต่างๆ

รูปแบบที่	จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม(คน)			
	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4
1	3	3	9	1
2	2	6	3	2
3	1	3	-	9
4	6	-	-	-

หมายเหตุ รายละเอียดของรูปแบบขั้นตอนการเสริมแรงในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันออกไป
มีรายละเอียดของแต่ละสัปดาห์ ดังแผนภาพที่ 6.2

6) ผลการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 6

จากการดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมที่ 1 – 5 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สามารถนำ
ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวทางของการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านมาสรุปผลของ
การดำเนินการ ผลจากการดำเนินการนี้ สามารถสรุปรูปแบบขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่าน
ด้วยการเสริมแรงตนเองของกลุ่มทดลองทั้ง 12 คนได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การเสริมแรงตนเองแบบ 1 ขั้นตอน

ได้แก่ การเตือนตนเองอยู่เสมอว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญจึงจำเป็นต้องอ่าน

รูปแบบที่ 2 การเสริมแรงตนเองโดยยึดแนวคิดหลัก 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

ขั้นตอนที่ 2 เตือนตนเองอยู่เสมอว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญจึงจำเป็นต้องอ่าน

รูปแบบที่ 3 การเสริมแรงตนเองโดยยึดแนวคิดหลัก 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

ขั้นตอนที่ 2 ให้พกหนังสือติดตัวไว้ตลอดเวลา

ขั้นตอนที่ 2 เตือนตนเองอยู่เสมอว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญจึงจำเป็นต้องอ่าน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านในกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบจำนวน 2 ครั้ง คือ การทดสอบก่อนการทดลอง โดยนำผลของการทดสอบมาใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าหน่วยการทดลองแบบแผนการสุ่มภายในบล็อก ดังได้นำเสนอผลของการทดสอบในบทที่ 3 แล้วนั้น และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบวัดฉบับเดียวกันทั้ง 2 ครั้ง โดยในการทดสอบหลังการทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนนิสัยรักการอ่านในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนี้จากการแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม(บล็อก) ตามลักษณะนิสัยรักการอ่านที่วัดได้ในการดำเนินการครั้งแรก พบว่านักเรียนในกลุ่ม 1 (กลุ่มที่มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับสูงมาก) และนักเรียนในกลุ่ม 5 (กลุ่มที่มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำมาก) มีจำนวนน้อยมากทำให้การแปลผลจากการดำเนินการไม่ได้รับสารสนเทศที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งกลุ่ม(บล็อก)ใหม่ ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

กลุ่มที่ 1	คะแนน T_{55} ขึ้นไป	มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับสูง
กลุ่มที่ 2	คะแนน $T_{45} - T_{55}$	มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง
กลุ่มที่ 3	คะแนน T_{45} ลงมา	มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำ

จากการแบ่งกลุ่มด้วยเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้สถิติความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีผลการทดสอบดังนี้

การวิเคราะห์ พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนนิสัยรักการอ่านกับการจัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนี้พบว่าคะแนนนิสัยรักการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนนิสัยรักการอ่านของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.25 สูงกว่าคะแนนนิสัยรักการอ่านของกลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.91 นอกจากนี้ยังพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านในแต่ละบล็อก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าบล็อกที่ 1 (กลุ่มที่มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับสูง) มีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านเท่ากับ 72.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.06 รองลงมาเป็นนักเรียนในบล็อกที่ 2 (กลุ่มที่มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง) มีคะแนนเฉลี่ย 61.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.34 ถัดมาเป็นนักเรียนในบล็อกที่ 3 (กลุ่มที่มีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำ) มีคะแนนเฉลี่ย 50.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.96 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 6.8 – 6.9

ตารางที่ 6.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนิสัยรักการอ่านจำแนกตามบล็อก
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

treatment	Block						รวม	
	(1)		(2)		(3)		N	M
	T_{55} ขึ้นไป		$T_{45} - T_{55}$		T_{45} ลงมา			
N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	N	M (SD)	
ทดลอง	2	74.00 (1.41)	7	65.85 (3.33)	3	52.00 (3.00)	12	63.75 (8.21)
ควบคุม	2	71.50 (2.12)	7	57.14 (2.54)	3	48.00 (1.00)	12	57.25 (8.04)
รวม	2	72.75 (4.94)	2	61.50 (5.34)	14	50.00 (2.96)	24	60.50 (8.60)

M = MEAN , SD = Standard Diviation

ตารางที่ 6.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ระหว่างตัวแปรทดลองและคะแนน
นิสัยรักการอ่าน

Source of variation	SS	df	MS	F	Sig.
Block	1275.75	2	637.87	86.84*	.000
Treatment	118.56	1	118.56	16.14*	.001
Block * Treatment	42.53	2	21.26	2.89	.081
Error	132.21	18	7.34		
Total	89550.00	24			

*p < 0.05

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเองทำให้สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างจัดกิจกรรมได้อย่างใกล้ชิด เพื่อนำผลการสังเกตมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองและนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

การมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

จากการสังเกตและสอบถามนักเรียนในกลุ่มทดลองทำให้ทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน รู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมที่สนุก สร้างความเพลิดเพลิน ไม่เครียด

“เมื่อก่อนไม่ชอบอ่านครับ อ่านไม่เก่ง แต่อย่างนี้มันไม่ยาก ทำอะไรก็ทำได้ ชอบครับ.....ชอบอ่านเหมือนกัน”

(นักเรียนเลขที่ 1 , สัมภาษณ์, 9 ม.ค. 52)

“สนุกค่ะ...ก็เพลินดี ไม่มีอะไรทำก็นั่งห้องสมุด มากับเพื่อนก็หาอะไรอ่านไปเรื่อย”

(นักเรียนเลขที่ 22 , สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

“ก็ชอบครับ เดี่ยวนี้มาทุกวัน มาหาหนังสือ....ผมชอบดูรูป ยังดูไม่หมดเลยอีกหลายเล่ม ชอบมากขึ้น อ่านได้ครับ”

(นักเรียนเลขที่ 20 , สัมภาษณ์, 9 ม.ค. 52)

“ก็พออ่านจริงๆ จังๆ มันคงชินแล้วค่ะ ทุกเช้าก็ต้องมานั่งรอกันในห้องสมุด อาจารย์เค้าเลยใช้ให้จัดหนังสือไปด้วย แต่ก็ดี ได้เห็นหนังสืออีกหลายเล่มที่มันน่าอ่าน เดี่ยวนี้หนูว่าเห็นอะไรมันก็น่าอ่านไปหมด ”

(นักเรียนเลขที่ 23 , สัมภาษณ์, 22 ม.ค. 52)

พฤติกรรมด้านการอ่านของนักเรียน

การจัดกิจกรรมตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยพบว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนของนักเรียนในกลุ่มทดลองคือ พฤติกรรมการเข้าห้องสมุดและพฤติกรรมด้านการอ่าน ทั้งนี้พบว่า นักเรียนใช้เวลาว่างส่วนใหญ่กับการทำกิจกรรมในห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ การนั่งเล่น พุดคุย การทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านที่สังเกตได้ชัดเจน เช่น การอ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ การหยิบหนังสือมาอ่าน ทุกครั้งที่เข้าห้องสมุด รวมไปถึงการพุดคุยกันเกี่ยวกับหนังสือที่ตนเองได้อ่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยยังพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่จะความถี่ในการยืมหนังสือจากห้องสมุดกลับบ้านมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

“เข้าห้องสมุดเกือบทุกวันครับ มากับเพื่อนๆ กินข้าวเสร็จก็มา.....อ่านไทยรัฐครับ”

(นักเรียนเลขที่ 1 , สัมภาษณ์, 13 ม.ค. 52)

“มากับเพื่อนทุกวัน..ตอนพักเที่ยงครับ อ้อ..ก็เล่นบ้างครับบางทีก็เอากลับบ้านมาทำ..”

(นักเรียนเลขที่ 2 , สัมภาษณ์, 22 ม.ค. 52)

“มาหาอะไรอ่าน...ชอบหนังสือเล่มใหญ่ๆ ตรงโน้นครับ..ผมมาทุกวันแต่ชอบมาตอนเช้า ไม่มีคนมากดี”

(นักเรียนเลขที่ 17 , สัมภาษณ์, 27 ม.ค. 52)

“บอร์ดที่จัดมันน่าอ่านดี พี่เค้าเปลี่ยนบ่อย ชอบเรื่องที่เขาเอาจากอินเตอร์เน็ตค่ะ มันแปลกดี....บอร์ดอื่นที่ชอบอ่านก็เป็นบอร์ดห้องคณิตค่ะ บางทีก็อ่านบอร์ดหน้าห้องผอ. อันที่มันเขียนว่าอาจารย์ไปประชุมที่ไหนกันอะไรนี้แหละค่ะ”

“ยืมกลับไปอ่านที่บ้านบ่อยค่ะ ยืมวันศุกร์ คืนวันจันทร์ แต่ถ้าการบ้านเยอะก็ไม่ค่อยได้ยืม”

(นักเรียนเลขที่ 23 , สัมภาษณ์, 22 ม.ค. 52)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลจากการมีพฤติกรรมการอ่าน

จากการพูดคุยและบันทึกที่กรายงานตนเองของนักเรียนพบว่านักเรียนหลายคนได้รับคำชื่นชมในพฤติกรรมการอ่านของตนเองที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มนี้จะมีความมั่นใจในตนเอง มีความภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีบุคลิกที่มั่นใจในตัวเองมากขึ้นและยังพบว่าพฤติกรรมที่เพิ่มขึ้นนี้ส่งผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมการอ่านด้วยเช่นกัน

“แม่บอกว่าช่วงนี้ขยันดี เห็นเอาหนังสือกลับบ้านบ่อย...ก็ดีใจสิครับ แหมชมทั้งทีนี่ อาจารย์เสาว์ก็ชมนะครับ”

(นักเรียนเลขที่ 17 , สัมภาษณ์, 27 ม.ค. 52)

“เวลาใครเค้าบอกว่าขยัน ก็บอกเค้าว่าไม่ได้ขยันหรอก ก็เค้าเห็นหนูเข้าห้องสมุดทุกวัน เค้าเลยบอกว่าขยันกัน...หนูก็ไม่รู้จะทำงัย (ยิ้ม)”

(นักเรียนเลขที่ 22 , สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

“ค่ะ หนูก็ว่าอาร์มเค้าขยันขึ้นค่ะ เมื่อก่อนก็ไม่ค่อยจะกล้าเล่นเท่าไรหรอกด้วยแหละ....วันก่อนเค้าตอบคำถามได้ เพื่อนจึงเิกันทั้งห้องเลยคะ พออาจารย์ชมก็หน้าบานเลยคะ”

(นักเรียนเลขที่ 23 , สัมภาษณ์, 22 ม.ค. 52)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเสริมแรงตนเองที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 2) เพื่อศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยที่อุปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยที่อุปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) เพื่อศึกษาผลการใช้การวิจัยที่อุปที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Method) เริ่มต้นด้วยการสำรวจและวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของการเสริมแรงตนเองจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่น (Best Practice) 3 กรณี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยที่อุปเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเอง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการวิจัยที่อุปเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยที่อุปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยที่อุปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการใช้การวิจัยที่อุปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอสรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนแรก ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตอนที่สอง ผลการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตอนที่สาม ผลการสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และตอนที่สี่ ผลการใช้การวิจัยก่อนรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยวิธีพหุกรณีศึกษาจากการเลือกกรณีศึกษาที่มีความดีเด่นด้านการอ่าน 3 กรณี มีผลการศึกษาดังนี้

1. วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน สามารถแบ่งตามลักษณะของปัจจัยที่สามารถส่งผลถึงนิสัยรักการอ่าน ได้ 2 วิธี

1) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่าน ได้แก่ ปัจจัยด้านอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ความมุ่งมั่น ความขยัน ตั้งใจ ความอดทน ความปรารถนาที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นปัจจัยที่ผู้อ่านสร้างขึ้น กำหนดขึ้นด้วยตนเอง การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน การให้แรงเสริมแก่ตนเอง เช่น การให้รางวัลกับตนเองทุกครั้งที่เสร็จกิจกรรม เป็นต้น

2) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกตัวผู้อ่าน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ

2.1) ปัจจัยจากบุคคลรอบข้าง

2.2) ปัจจัยจากสภาพแวดล้อม

2. ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มี 3 ขั้นตอน คือ

1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่

2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา

3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

โดยผลของการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของกรณีศึกษาทั้ง 3 คน พบว่า ขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านที่กรณีศึกษาเลือกใช้นั้นเป็นวิธีการสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยอาศัยปัจจัยภายในตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมแรงตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้นโยบายการเสริมแรงตนเองทั้ง 3 ขั้นตอนในการพัฒนานิสัยรักการอ่านในการศึกษาขั้นต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

การศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนของการวิจัยก่อรูป พบว่า การวิจัยก่อรูปมี 3 แบบ คือ 1) การวิจัยก่อรูปเพื่อปรับปรุงทฤษฎีเดิมที่มีอยู่ (Improve an Existing Theory) 2) การวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่ (Develop a New Theory) และ 3) การวิจัยก่อรูปจากสภาพจริงตามธรรมชาติ (Naturalistic Formative Research Studies)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยก่อรูปในรูปแบบของการปรับปรุงทฤษฎีเดิมที่มีอยู่ (Improve an Existing Theory) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เลือกแนวคิด /ทฤษฎี ที่จะใช้ในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- ขั้นที่ 2 ออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก
- ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ออกแบบไว้
- ขั้นที่ 5 ทำซ้ำในขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4
- ขั้นที่ 6 นำเสนอขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดที่เลือก

ทั้งนี้แนวคิดหลักที่นำมาใช้ในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งนี้คือ แนวคิดของการเสริมแรงตนเองโดยมีขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่
- 2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา
- 3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ

ตอนที่ 3 ผลการสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การสร้างแผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านและการศึกษารูปแบบและขั้นตอนของการวิจัยก่อบรูปมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยนำแนวคิดการเสริมแรงตนเองมาเป็นแนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย 4 แผน ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ หลังจากสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปประชุมปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำชี้แนะและปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลองต่อไป

ตอนที่ 4 ผลการใช้การวิจัยก่อบรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการนำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ทั้งนี้จากการแบ่งกลุ่มโดยใช้แบบแผนการสุ่มภายในบล็อก (Generalized Randomize Block Design) โดยการใช้คะแนนนิสัยรักการอ่านด้วยแบบวัดนิสัยรักการอ่านที่พัฒนาขึ้นโดยจิตลดาอารีย์สันติชัย ก่อนและหลังการทดลอง พบว่าก่อนเรียนคะแนนของนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.05 ส่วนนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 55.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.47

หลังการดำเนินการทดลองใช้แผนกิจกรรมกับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ พบว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 57.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.04 ในขณะที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 63.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.21 ทั้งนี้เมื่อทดสอบด้วยสถิติความแปรปรวนแบบสองทาง (two way ANOVA) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปมีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดลองใช้การวิจัยก่อบรูปร่างในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น ได้แก่ การนำแผนการจัดกิจกรรมที่ออกแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลของการใช้การวิจัยก่อบรูปร่างเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเอง

ประเด็นที่ 1 การนำแผนการจัดกิจกรรมที่ออกแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ผลจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปร่างเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นโดยพิจารณาจากคะแนนการทดสอบนิสัยรักการอ่านที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และจากการสังเกตพบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมด้านการอ่านที่สังเกตได้ชัด เช่น ความถี่ของการเข้าห้องสมุด จำนวนครั้งในการยืม-คืนหนังสือในห้องสมุด การเลือกอ่านหนังสือหลายประเภท ตลอดจนพฤติกรรมการอ่านป้ายประกาศต่างๆ ที่ติดไว้ เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรมด้านการอ่านที่เหล่านี้คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยรักการอ่าน (ปราณี รัตนะ, 2541) ทั้งนี้พบว่าการดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมในระยะเวลา 4 สัปดาห์กับกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถศึกษาผลของการจัดกิจกรรมได้ชัดเจนทั้งนี้เพราะนักเรียนในช่วงอายุดังกล่าว (10 – 12 ปี) เป็นช่วงอายุที่มีความเหมาะสมตามแนวทางจิตวิทยา ที่มีความสนใจการอ่าน รักหนังสือ กล่าวคือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะมีความใฝ่รู้ และสร้างคุณลักษณะต่างๆ ได้ตามบริบทของสิ่งแวดล้อมและความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกจากวัยเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (จิตรลดา อาภัยสันติชัย, 2547)

2. ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อบรูปร่างเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน อันส่งผลให้เกิดการการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากโรงเรียน ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่านักเรียนหลายคนที่ไม่ยืมหนังสือจากห้องสมุดกลับไปอ่านที่บ้านเพราะเหตุผลว่า ต้องทำงานบ้าน ไม่มีเวลาอ่านหนังสือที่ยืมไป จึงใช้วิธีการอ่านหนังสือในห้องสมุดในช่วงเวลาว่างแทนการยืมหนังสือกลับบ้าน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนก็ส่งผลกับพฤติกรรมด้านการอ่านของนักเรียนเช่นกัน เช่น ในช่วงสัปดาห์ที่สามของการจัดกิจกรรม โรงเรียนมีกิจกรรมวันวิชาการ

และการเตรียมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลากับการเตรียมกิจกรรมมากกว่าการใช้เวลาในห้องสมุดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร พวงเพชร (2541) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการอ่านจากครอบครัวและนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลเนตร นิลประดิษฐ์ (2549) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงของนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมและมีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดคือปัจจัยด้านโรงเรียน ทั้งนี้ยังพบว่าการจัดห้องสมุดและความหลากหลายของหนังสือในห้องสมุดก็เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้ เพราะจากการสังเกตพบว่าในช่วงสัปดาห์ที่สี่ของการจัดกิจกรรมมีวันที่ห้องสมุดรับหนังสือใหม่เข้าห้องสมุด จะพบว่านักเรียนจะให้ความสนใจกับหนังสือใหม่ และใช้เวลากับการเข้าห้องสมุดบ่อยขึ้นโดยปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สุกุณี เกรียงชัยพร (2548) ที่พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด และการสนับสนุนด้านการอ่านของครู รวมไปถึงการจัดหาหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

3. การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมของผู้วิจัยในครั้งนี้ได้ยึดหลักการตามทฤษฎีการอ่านตามแนวคิดของกานเย่ (Gagne, 1970) ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรม อันได้แก่ 1) ผู้เรียน (learner) ซึ่งจำเป็นต้องประกอบด้วย อยุ่วะรับสัมผัส 5 ชนิด ประกอบด้วย หู ตา จมูก ลิ้น และกาย ระบบประสาทส่วนกลาง (central nervous system) และกล้ามเนื้อ (muscles) อย่างครบถ้วน 2) สิ่งเร้า (stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆที่เป็นสิ่งเร้า (stimulus situation) ซึ่งในที่นี้คือการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อนรูปและ 3) การตอบสนอง (response) อันได้แก่ การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้พบว่าการจัดกิจกรรมตามแผนนั้นการติดตามเพื่อประเมินพฤติกรรมอาจจะแตกต่างกันไปตามบริบท นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนการออกแบบขั้นตอนกิจกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยให้ความอิสระเสรีในการทำกิจกรรมของนักเรียน โดยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาพูดคุยกันและเลือกการออกแบบขั้นตอนในลักษณะที่เหมือนกัน ทั้งนี้เป็นไปตามที่เชริซา ใจแผ้ว (2541) ได้ศึกษาไว้ว่าองค์ประกอบทางกาย หรืออุมิภาวะโดยทั่วไป รวมไปถึงองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและองค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการอ่าน โดยพบว่านักเรียนเรียนที่มีองค์ประกอบในแต่ละด้านต่างกัน จะพยายามปรับพฤติกรรมตามต้นแบบที่ตนเองสนใจจนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง จากการสังเกตพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมรักการอ่านในระดับสูงส่วนใหญ่จะเลือกออกแบบ

ขั้นตอนตามแนวคิดของตนเอง ในขณะที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมการอ่านในระดับต่ำกว่า มักจะเลือกการปฏิบัติตามแนวคิดหรือทฤษฎีหลักและอาจเปลี่ยนแปลงแนวคิดของตนเองได้เสมอตามผลของการปฏิบัติจนเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้การกระทำเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของกานเย่ (Gagne, 1970) ที่กล่าวไว้ว่าเด็กจะตอบสนองโดยการสังเกต ซึ่งต่อมาการสังเกตจะกลายเป็นสิ่งเร้าภายใน และก่อให้เกิดการตอบสนองในที่สุด

4. การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านที่พัฒนาขึ้นโดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย ที่มียังมีบริบทและกรอบการใช้เครื่องมือยังไม่สอดคล้องมากนักกับบริบทที่ผู้วิจัยดำเนินการอยู่ เช่น ลักษณะของข้อคำถามบางข้อที่ยังไม่สามารถชี้ชัดหรือวัดประเด็นการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการดำเนินการได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณภาพในการดำเนินการและการวัดผล จึงควรออกแบบเครื่องมือที่มีความสอดคล้องและสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการดำเนินการ

ประเด็นที่ 2 ผลของการใช้การวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเอง

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมแรงตนเอง ซึ่งการเลือกใช้แนวคิดนี้เป็นผลมาจากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านจากการศึกษาแบบพหุกรณีศึกษา โดยศึกษาจากกรณีศึกษาที่มีความดีเด่น 3 คน ซึ่งพบว่า กรณีศึกษาทั้ง 3 มีขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายของการอ่านอย่างมุ่งมั่นแน่วแน่ 2) การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา และ 3) เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่านเองทั้งสิ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเสริมแรงตนเองที่ว่า การเสริมแรงตนเองนั้นต้องมีกระบวนการตั้งเป้าหมายและการเตือนตนเองอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อทำให้บุคคลที่ต้องการปรับพฤติกรรม ได้รู้ถึงเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการกระทำอย่างชัดเจนและทำให้บุคคลสามารถพิจารณาได้ว่า พฤติกรรมเป้าหมายนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ (ประทีป จิน่ง, 2531) นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยเลือกแนวคิดการเสริมแรงตนเองเป็นแนวคิดหลักของการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยใช้ขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของกรณีศึกษาทั้ง 3 มาเป็นต้นแบบในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนนั้น เพื่อต้องการดำเนินการให้สอดคล้องกับทฤษฎีการอ่านตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน ฌวีลักษณะณ์ บุญนะภาภุจน, 2525) ตามทฤษฎีที่ 4 ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ควรเริ่มจาก

จุดสนใจของเด็ก ความพอใจและสนใจอยากเรียน ซึ่งอาจกล่าวโดยรวมได้ว่า การจัดประสบการณ์ การอ่านที่ดีที่เหมาะสมแก่เด็ก จะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาการทางด้าน การอ่านที่ดีและ จะนำไปสู่การเรียนรู้ต่อไป ซึ่งแนวคิดของการเสริมแรงตนเองเป็นแนวคิดที่ผู้อ่านจะได้จัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยความพึงพอใจของตนเอง

2. ผลของการใช้การวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตามแนวคิดการ เสริมแรงตนเองในกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณารายบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านใน ระดับปานกลางและสูงจะมีความแตกต่างระหว่างคะแนนนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการทดลอง อย่างชัดเจน มากกว่านักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำซึ่งสอดคล้องกับ ฌวีลักษณะ บุนยะกาญจน (2547) ที่กล่าวไว้ว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการอ่านได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อมทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ การตั้งใจ สมรรถวิสัยในการอ่านและ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้อ่าน โดยนักเรียนที่มีความสมรรถวิสัยในการอ่านน้อยกว่าก็จะ พัฒนาด้านการอ่านได้ช้ากว่า นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1 -2 นักเรียนส่วนใหญ่ เลือกที่จะออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดและขั้นตอนต้นแบบ กล่าวคือ นักเรียนจะออกแบบโดยใช้ขั้นตอนการพัฒนา 3 ขั้นตอน เป็นส่วนใหญ่

ในการออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งต่อๆ มา พบว่านักเรียนที่มีนิสัย รักการอ่านในระดับสูงมักจะเลือกออกแบบขั้นตอนเองโดยการปรับลดหรือเพิ่มขั้นตอนที่เป็น แนวปฏิบัติของตนเองมากขึ้น จนในสัปดาห์สุดท้ายพบว่ารูปแบบของการเสริมแรงตนเองของ นักเรียนเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านนั้น มีอยู่ 3 รูปแบบ ทั้งนี้พบว่านักเรียน 9 คนได้เลือก ออกแบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านแบบ 2 ขั้นตอน คือ การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบและการเตือน ตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่นักเรียนอีก 2 คนเลือกที่จะออกแบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านแบบ 3 ขั้นตอน โดยเพิ่มขั้นตอนของการพกหนังสือติดตัวเสมอ จากการพิจารณาแนวทางการเสริมแรง ตนเองเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านทั้งสองแบบนี้พบว่า การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ จะถูกนำมา เป็นขั้นตอนแรกของการเสริมแรงทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของนิตดา นำศรีเจริญสุข (2536) เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากการมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน มีความพึงพอใจต่อการอ่าน รู้สึกยินดีต่อการอ่าน

นอกจากนี้การศึกษาของสกุณี เกรียงชัยพร (2548) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ นิสัยรักการอ่านของนักเรียนยังพบว่า การเลือกรับรู้สื่อ สิ่งพิมพ์ และการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านทั้งสิ้น นอกจากนี้ขั้นตอนของการเลือกอ่านหนังสือที่ชอบแล้ว ยังพบว่าในรูปแบบที่ 3 ที่มีนักเรียนเลือกใช้เพียง คนเดียว ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน เพียงขั้นตอนเดียว คือ การเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าขั้นตอนดังกล่าวนี้เป็น

ขั้นตอนที่สามารถพบได้ในทั้ง 3 รูปแบบ แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนคิดว่าการเตือนตนเองเป็นขั้นตอนการเสริมแรงตนเองที่สำคัญที่ไม่สามารถจะตัดออกไปได้ ในขณะที่ขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายเป็นขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละคนเลือกที่จะตัดออกไป ทั้งนี้จากการพูดคุยกับกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าการสร้างนิสัยรักการอ่านไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายของการอ่าน ไม่เหมือนกับการอ่านหนังสือสอบ หรือการเตรียมตัวเองไปแข่งขัน ดังนั้นจึงคิดว่าการตั้งเป้าหมายเป็นสิ่งไม่สำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งอาจจะมีวุฒิภาวะทางความคิดที่อาจจะแตกต่างกับกรณีศึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในระดับที่สูงกว่า

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนที่จะใช้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ควรศึกษาทำความเข้าใจวิธีการและแนวทางการวิจัยก่อรูป ตลอดจนทำความเข้าใจในแต่ละส่วนของกิจกรรมตามแผนให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้
2. แผนกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านทั้ง 4 แผนนี้ใช้แนวคิดของการเสริมแรงตนเองโดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านจำนวน 3 ขั้นตอนอันเป็นผลจากการศึกษาแบบพหุกรณีศึกษา 3 กรณี ทั้งนี้ครูผู้สอนที่ใช้แผนกิจกรรมดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนและเลือกใช้แนวคิดหรือหลักการอื่น ๆ อันได้มาจากการศึกษาหรือการดำเนินการต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม
3. ควรมีการควบคุมกำหนดปัจจัยภายนอกที่จะส่งต่อการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้แผนการจัดกิจกรรมนี้
4. ครูผู้สอนสามารถใช้แนวทางการจัดกิจกรรมตามแผนในการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านอื่นๆ ของนักเรียนได้ เช่น การพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นต้น โดยปรับในส่วนของกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับแนวทางการปฏิบัติ

5. ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้ในการสร้างรูปแบบของการพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรม โดยสามารถนำผลจากการจัดกิจกรรมไปเป็นแนวทางการดำเนินการกับกลุ่มอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

6. การจัดกิจกรรมประชุม / อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามแผนการจัดกิจกรรมนี้ ควรปรับปรุงและยืดหยุ่นตามจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมดำเนินการตามแผน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างเต็มที่

7. ควรศึกษา ค้นคว้าและจัดทำเครื่องมือในการวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านให้บริบทสอดคล้องกับกลุ่มที่ทำการศึกษา เพื่อคุณภาพของการดำเนินการและการวัดผล

8. หลักการและแนวคิดของการวิจัยก่อนรูปร่างนี้นอกจากใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับนักเรียนแล้วยังสามารถใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับครู ผู้บริหาร องค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อการพัฒนาแนวคิดหรือรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มนั้นๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลของการใช้การวิจัยก่อนรูปร่างในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยศึกษาผลจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมในเวลา 4 สัปดาห์ ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาในการใช้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลที่จะเกิดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความเหมาะสมทางด้านจิตวิทยาในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้การวิจัยก่อนรูปร่างในกลุ่มอื่นๆ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละช่วงอายุ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำวิธีวิจัยก่อนรูปร่างไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านความคงทนของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการใช้ผลการวิจัยก่อนรูปร่างดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการออกแบบการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

4. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมกรอ่าน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนการนำการวิจัยก่อนรูปร่างมาใช้เพื่อพัฒนาเจตคติทางด้านการอ่าน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล ธิโสภา. (2534). "มาอ่านหนังสือกันเถอะ" เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง **นวัตกรรมการเรียน ความคิด วิธีการสอน การวิจัยในการอ่าน**. กรุงเทพฯ: สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย (อัครสาเนา).
- กัลยา ยวนมาลัย. (2539). **การอ่านเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2514). **การสร้างประสิทธิภาพในการเรียน**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- เกษม วัฒนชัย.(2545). **การปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- จารุณี ้วยเจริญ.(2545). **ผลการเรียนโดยใช้บันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ความคงทนของผลการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการเขียนบันทึกการ เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชา มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรลดา อารีย์สันติชัย.(2547). **การพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา การวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จุฑามาศ สุวรรณโคจร และสุกัญญา ศรีสืบสาย. (2532). **อ่านด้วยเกม**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน.(2525). **จิตวิทยาการอ่าน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษ์ และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา.
- เชริษา ใจแผ้ว.(2541). **ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย**. ยะลา: คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูยะลา.
- ณัฐธินิภา เณรทรัพย์.(2548). **การพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทไวลและคอมส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงพร พวงเพชร. (2541). **การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ถาวร บุญผางษ์. (2546). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิตา ชูโต. (2540). **การวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- นิลเนตร นิลประดิษฐ์. (2549). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญตา นันทะกุล. (2546). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประทีป จินนี่. (2531). **การเปรียบเทียบผลของการเสริมแรงตนเองต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนและการเสริมแรงตนเองต่อผลการสอบย่อยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี รัตน์. (2541). **ตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปิยากร แสงบัวท้าว. (2547). **ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการสร้างนิสัย รักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร.** สาขาวิชาจิตวิทยาการ.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). **ศิลปะการอ่าน หลักวิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- พรรณงาม แยมบุญเรือง. (2546). **ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา, วารสารวิชาการ. 6(3 มีนาคม) : 14-20.**

- พาดิ พิทักษา. (2532). **ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). **การส่งเสริมการอ่าน**. ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.
- แม่นมาส ขวลิขิต. (2534). **การพัฒนาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แม่นมาส ขวลิขิต. (2544). **แนวทางส่งเสริมการอ่าน(ฉบับแก้ไข และเพิ่มเติม)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ พิมพ์ครั้งที่ 2 .
- แม่นมาส ขวลิขิต. (2546). **“กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พิมพ์ครั้งที่ 3.
- วิชา ทรวงแสง. (2543). **การพัฒนารูปแบบเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2546). **การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- วิทยากร เชียงกุล.(2545). **ปริญาชนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือไม่มีทางจะไปสู่ใครเขาได้, มติชน**. 9055(25 ธันวาคม): 6.
- วิฑูร รองศรีแย้ม. (2530). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2536). **การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุปราณี ประคำผอง. (2547). **ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2543). **วิธีการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 4.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **สรุปย่อรายงานวิจัย การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สกุลณี เกรียงชัยพร. (2548). **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุชาดา ชัยวิวัฒน์ตระกูล. (2544). **การใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวางเพื่อเพิ่มพูน
ความสามารถทางการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษ และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสวง อินทวงศ์. (2539). **การศึกษากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่
การสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสันทราย.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิจัยและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2545). ส่งเสริมความรัก การอ่าน, **วารสารวิชาการ**. 5(6 มิถุนายน): 18-21.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2543). **ศึกษาเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ พิมพ์ครั้งที่ 4.
- อุษณีย์ ขำกัน. (2547). **การพัฒนาความสามารถทางการอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวการสอน
แบบโฟร์บล็อกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.
ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ .จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Agran, M. (1997). Self-reinforcement. In M. Agran (Ed.), **Student directed learning: Teaching
self- determination skills** (pages 60-79). Pacific Grove, CA: Brook/Cole.
- Bamman H.A. (1988). "Reading" **The World Book Encyclopedia**. 16(1988):157.
- Dallmann, M., Rouch, L. R., and Char, L. Y. C. (1978). **The Teaching of Reading**. New York:
Holt, Rinehart and Winston.

- Frick, T.W., & Reigluth, C.M. (2003). **Formative Research; A Methodology for Creating and Improving Design Theores**. Indiana University.
- Gagne, R.M. (1970). **The Condition of Learning**. 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Harris, A.J. (1970). **How to Increase Reading Ability?** New York: David Mckay Co.
- Joseph, R., & Reigluth, C.M. (2005). **Formative research on an eary stage of the systemic change process in a small school district**. (pages 937 – 956). *British Journal of Educational Technology*.
- Ogunrombi, S. A., and Adio, G. (1995). **Factors affecting the reading habits of secondary school students**. *Library Review* 44: 50-57.
- Pandian, A. (2000). **A study on relationship behavior among multi-ethnic, multi-lingual Malaysian students**. *Ultibase Articles*. Available form:
- Reigluth, C.M., & Stein, F.S.(1983). **The Elaboration Theory of Instruction**. In .C.M. Reigluth (Ed.), **Instructional- design theories and models: An overview of their current status**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Smith, R. J., and Johnson, D. (1976). **Teaching Children to read**. New York: Addison- Wesley Publishing.
- Wehmeyer, M. L., Agran, M., and Hughes, C. (1999). **Teaching self-monitoring, self evaluation, and self-reinforcement strategies**. In **Teaching self-determination to students with disabilities: Basic skills for successful transitions** (pages 141-156). Baltimore, MD: Paul Brookes Publishing Co.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน

แบบวัดนิสัยรักการอ่านฉบับนี้ พัฒนาขึ้นโดยจิตจรลดา อารีย์สันติชัย จากงานวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดภูเก็ต(2547) โดยผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดความสม่ำเสมอในการอ่าน มีคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.07 ถึง 1.00 แสดงว่า ทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามสภาพ ซึ่งคำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากเครื่องมือวัด กับคะแนนเฉลี่ยที่ครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียนประเมิน มีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวม พบว่ามีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.16 ถึง 0.54 ตามลำดับและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการใช้การทดสอบที พบว่าทุกข้อมีอำนาจจำแนก โดยมีค่า t ตั้งแต่ 2.048 ถึง 5.819

ด้านความเชื่อมั่น คำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่ามีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73 โดยมีเกณฑ์ปกติของเครื่องมือ มีค่าที่ปกติ ตั้งแต่ T_{24} ถึง T_{76}

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน

คำชี้แจง

1. เครื่องมือชุดนี้เป็นแบบทดสอบสถานการณ์ ความสม่ำเสมอในการอ่าน เพื่อศึกษาลักษณะนิสัยการอ่าน โดยต้องการทราบว่า หากนักเรียนต้องพบกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสม่ำเสมอในการอ่าน นักเรียนปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลในสถานการณ์นั้นด้วยเหตุผลใด จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. เมื่อนักเรียนอ่านคู่มือแล้ว ให้ตอบคำถามตามความรู้สึกหรือเหตุผลของนักเรียน เสมือนกับเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตนเอง คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อการเรียนและตัวนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบตามเหตุผล และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ได้ตัวอักษร ก, ข, ค และ ง ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในกระดาษคำตอบเพียง 1 ตัวเลือก
4. ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ให้ทำเครื่องหมาย ที่ช่องคำตอบเดิม
5. กรุณาอย่าทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในเครื่องมือชุดนี้

ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่ง

นายสมเกียรติ แซ่เต็ง

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการตรวจให้คะแนน

ลักษณะวิธีการตรวจให้คะแนนใช้เกณฑ์ ดังนี้

เครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- การกำหนดน้ำหนักคะแนนใช้เกณฑ์ทฤษฎี 5 ชั้นของบลูม แครทไวล และ มาเซีย ดังนี้
- ให้ 4 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่าน เป็นการจัดระบบคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเข้าเป็นระบบที่ถาวร
- ให้ 3 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นสร้างคุณค่า เป็นการมองเห็นคุณค่าของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือประสบการณ์ที่มี
- ให้ 2 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นการตอบสนอง ความปรารถนาหรือเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้านั้นอย่างเต็มที่ และเกิดความพึงพอใจ
- ให้ 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นการรับรู้ รับฟัง สนใจ ตั้งใจติดตามเรื่องที่สนใจเรียนรู้ โดยยังไม่รับรู้รายละเอียดของปรากฏการณ์ หรือ สิ่งเร้านั้นๆ
- สำหรับคะแนนของตัวเลือกแต่ละข้อมีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงคะแนนในแต่ละข้อของเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1	2	3	4	1
2	1	3	4	2
3	4	2	3	1
4	3	4	2	1
5	1	2	3	4
6	1	4	3	2
7	1	4	3	2
8	4	2	1	3
9	1	3	2	4
10	3	1	4	2
11	2	1	3	4
12	1	2	4	3
13	4	3	2	1
14	2	3	1	4
15	1	3	2	4
16	3	1	2	4
17	2	1	4	3
18	1	2	3	4
19	1	2	3	4
20	1	3	4	2

สถาบันวิจัยฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์ปกติของเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน

เกณฑ์ปกตินี้อ้างอิงผลจากการดำเนินการสร้างเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน โดย จิตรลดา อารีย์สันติชัย เป็นคะแนนมาตรฐานอยู่ในรูปคะแนนที่ปกติ (normalized T-score) ของ เครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ
80	77*	63	56	46	34
79	76	62	54	45	33
78	75	61	53	44	32
77	73	60	52	43	30
76	72	59	51	42	29
75	71	58	50	41	28
74	70	57	48	40	27
73	68	56	47	39	25
72	67	55	46	38	24
71	66	54	44	37	23*
70	65	53	43	36	22*
69	63	52	42	35	20*
68	62	51	41	34	19*
67	61	50	40	33	18*
66	60	49	38	32	17*
65	58	48	37	31	15*
64	57	47	35	30	14*

* หมายถึงส่วนที่ปรับขยาย

เกณฑ์การตัดสิน

การคิดคะแนนผลการสอบเมื่อสามารถวัดได้ว่านักเรียนคนใด ได้คะแนนที่ปกติเท่าใดแล้ว จะประเมินว่านักเรียนคนนั้นมีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับใดของกลุ่มให้ตัดสินตามเกณฑ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1	คะแนน T_{65} ขึ้นไป	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับสูงมาก
กลุ่มที่ 2	คะแนน $T_{55} - T_{65}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับสูง
กลุ่มที่ 3	คะแนน $T_{45} - T_{55}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลาง
กลุ่มที่ 4	คะแนน $T_{35} - T_{45}$	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำ
กลุ่มที่ 5	คะแนน T_{35} ลงมา	มีลักษณะนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำมาก

ทั้งนี้ ถ้าผู้ใดได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี ให้เลื่อนขึ้นไปในกลุ่มถัดขึ้นไปเสมอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน

- หน้า 1 -

1. ผู้คนสนใจเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ มาก ถ้านักเรียนเป็นผู้คนนักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อให้ทราบข้อมูลสิ่งต่าง ๆ
 - ก. หาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
 - ข. อ่านข่าวสิ่งประดิษฐ์ในวารสารทุกเดือน
 - ค. ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมาอ่านทุกอาทิตย์
 - ง. อ่านข่าวสิ่งประดิษฐ์ในหนังสือพิมพ์เมื่อไปร้านหนังสือ

2. พี่องฟ้าสนใจวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวกับ ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์อาชีพ และการดำรงชีวิต ของบุคคลในท้องถิ่น แต่ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้า ถ้านักเรียนเป็นพี่องฟ้า นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ค้นคว้าเมื่อมีเวลาว่างมาก ๆ
 - ข. สอบถามและค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง
 - ค. ค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนี้หลังเลิกเรียน
 - ง. ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือและสอบถามจากครูเมื่อมีในบทเรียน

3. พรอณีสอนใจอ่านนิยายเรื่องหนึ่ง 3 เล่มจบในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นผู้คนนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยืมเล่มแรกแล้วอ่านทุกคืนก่อนนอน
 - ข. ยืมเล่มแรกมาอ่านเมื่อว่างจากการทำรายงาน
 - ค. ถ้ามีเวลาว่างตอนพักกลางวันก็มาอ่านในห้องสมุด
 - ง. เปิดอ่านเฉพาะบางตอนที่ห้องสมุดก่อนถ้ามีเวลาว่างก็ค่อยมาอ่าน

4. ก่อนกลับบ้านพิบูลเดินผ่านสวนสมุนไพรพบว่า มีสมุนไพรต่าง ๆ มากมายตั้งแต่ละตั้นมีชื่อและคำอธิบายติดไว้ทุกต้น ถ้านักเรียนเป็นผู้คนนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยืนอ่านเฉพาะต้นที่ตนสนใจ
 - ข. แวะอ่านวันละต้นทุกวันจนหมดทุกต้น
 - ค. อ่านเฉพาะต้นที่เห็นระหว่างทางเดินกลับบ้าน
 - ง. เดินผ่านไปโดยมองผ่าน ๆ โดยรวมว่ามีต้นอะไร

- หน้า 2 -

5. วรุตม์มีหน้าที่หยิบหนังสือจากตู้หนังสือมาให้พ่ออ่านทุกวันก่อนรับประทานอาหารเช้า ถ้านักเรียนเป็นวรุตม์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- หยิบมาดูรูปแล้ววางไว้ให้พ่อตามหน้าที่
 - อ่านพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์บางวันที่น่าสนใจ
 - อ่านพาดหัวข่าว และรายละเอียดบนปกหนังสือพิมพ์ทุกวัน
 - อ่านพาดหัวข่าว และรายละเอียดด้านในประกอบตามหัวข้อที่สนใจทุกวัน
6. สุวิทย์ซื้อวารสารจากร้านหนังสือทุกครั้งแต่ในระยะหลังสุวิทย์ไม่มีเวลาอ่าน ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- เลิกซื้อเพราะไม่มีเวลาอ่าน
 - ใช้เวลาอ่านก่อนนอนทุก ๆ คืน
 - ใช้เวลาอ่านทุกวันหยุดถ้าไม่มีงาน
 - ซื้อเก็บไว้ก่อนค่อยอ่านเมื่อมีเวลาว่าง
7. ธิดารัตน์เป็นประธานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และประชุมสถานักเรียนทุกอาทิตย์ ธิดารัตน์เห็นมุมมองในชีวิตประจำวันต่าง ๆ มากมายที่บอร์ดหน้าห้องประชุม ถ้านักเรียนเป็นธิดารัตน์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ถ้าเพื่อนชวนไปอ่านก็ค่อยตามไปอ่าน
 - อ่านทั้งหมดเพื่อจะได้รับทราบข้อมูลในปัจจุบัน
 - อ่านหัวข้อเรื่องและรายละเอียดผ่าน ๆ ก่อนเข้าประชุม
 - อ่านหัวข้อต่าง ๆ และดูวิธีการจัดบอร์ดที่น่าสนใจเพียงใด
8. ถ้านักเรียนพบเห็นป้ายประกาศ หรือ โฆษณาตามเสาไฟ ตู้โทรศัพท์ กำแพง หรือสถานที่ต่าง ๆ นักเรียนทำอย่างไร เมื่อเห็นประกาศ
- เข้าไปอ่านเพื่อทราบข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน
 - เข้าไปอ่านประกาศที่มีรูปภาพ สีสันน่าสนใจก่อน
 - ไม่อยากอ่านป้ายประกาศหรือโฆษณาที่มีเนื้อหาเกินจริง
 - เข้าไปอ่านหัวเรื่องว่าเกี่ยวกับอะไร ถ้าน่าสนใจก็อ่านต่อ

- หน้า 3 -

9. พนิดาเดินผ่านโรงเรียนแห่งหนึ่งเห็นป้ายปรัชญาโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นพนิดา นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินผ่านไปแล้วค่อยอ่านพุงนี้
 - ยืนอ่านเพื่อให้อ่านได้ครบถ้วน
 - เดินอ่านเรื่อย ๆ เฉพาะที่อ่านได้
 - หยุดอ่านเพื่อจะได้ทราบว่า โรงเรียนนี้ดี - เดินทางด้านใด
10. ประดิษฐ์ได้รับหนังสือใหม่ 1 เล่มเป็นรางวัลในการชนะการประกวดการอ่านทำนองเสนาะ ถ้านักเรียนเป็นประดิษฐ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- รีบอ่าน เพราะอยากทราบเนื้อหาต่าง ๆ
 - อ่านหลังจากที่ทำรายงาน และดูโทรทัศน์
 - รีบอ่านหนังสือเล่มนี้ว่ามีสาระประโยชน์ในแง่มุมใด
 - อ่านผ่าน ๆ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจหรือประเภทที่ชอบก็เก็บไว้ค่อยอ่าน
11. ในระหว่างทางกลับบ้านสมหมายเห็นป้ายประกาศใหญ่ติดอยู่ที่หน้าวัด ถ้านักเรียนเป็นสมหมาย นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินอ่านเพื่อให้ทราบว่าหัวข้ออะไร
 - ค่อยอ่านพุงนี้ก็ได้ เพราะเดินผ่านทุกวัน
 - อ่านผ่าน ๆ ถ้าเป็นเรื่องที่น่าสนใจก็อ่านรายละเอียด
 - หยุดอ่านเพื่อให้ทราบรายละเอียดของป้ายแล้วจะได้ไปบอกต่อ
12. สุธิตา และเพื่อนเห็นกล่องใบหนึ่งบรรจุแผ่นปลิวเล็ก ๆ เขียนข้างกล่องว่า “เชิญหยิบฟรี ท่านละ 1 ใบ” ถ้านักเรียนเป็นสุธิตา นักเรียนจะทำอย่างไร
- หยิบมาเก็บไว้ก่อน
 - หยิบมาอ่านหัวข้อสำคัญ ๆ
 - หยิบมาอ่านรายละเอียดทั้งหมดแล้วเก็บไว้ให้ผู้อื่นอ่านต่อ
 - หยิบมาอ่านผ่าน ๆ ว่าน่าสนใจหรือไม่ ถ้าไม่ก็ไม่ต้องอ่านต่อ

- หน้า 4 -

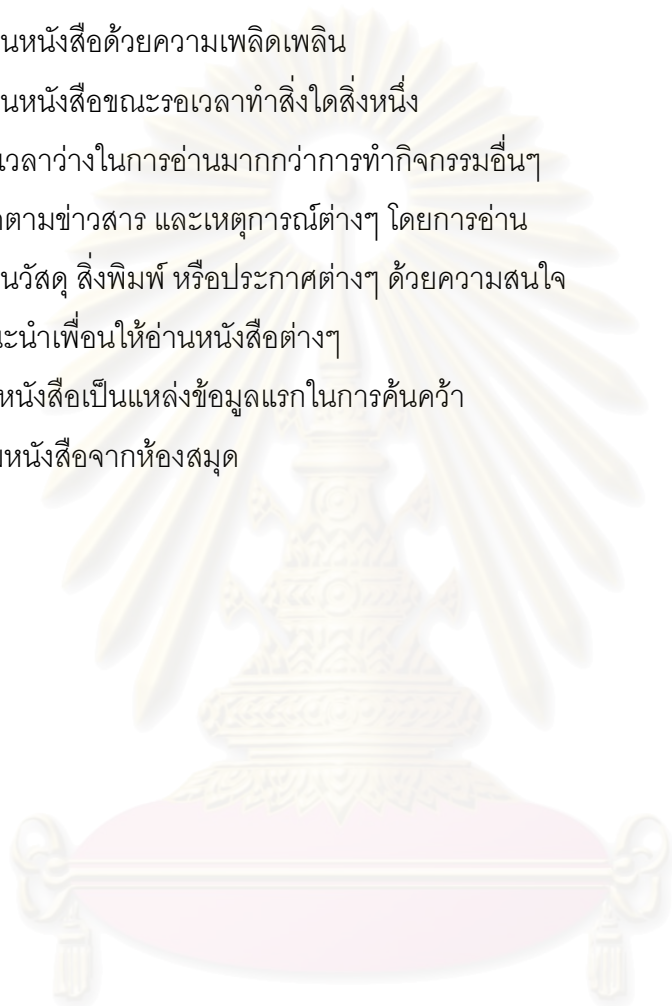
13. ขวัญฤดีเปลี่ยนเส้นทางกลับบ้านโดยเดินทางผ่านกำแพงด้านหลังโรงเรียนพบว่ามีย้ายประกาศติดอยู่มากมาย ถ้านักเรียนเป็นขวัญฤดี นักเรียนจะทำอย่างไร
- อ่านทุกป้ายเพื่อให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ
 - อ่านทุกป้ายเฉพาะหัวข้อประกาศ
 - อ่านรายละเอียดของป้ายที่มีรูปภาพประกอบ
 - เดินผ่านไปเพราะเห็นป้ายเก่า ๆ คงเป็นข่าวเดิม
14. ชบาเห็นป้ายประกาศการจัดนิทรรศการ “สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่น่าอยู่” ถ้านักเรียนเป็นชบา นักเรียนจะเข้าร่วมนิทรรศการหรือไม่อย่างไร
- เดินเข้าไปดูก่อน ถ้าน่าสนใจก็เข้าร่วม
 - เข้าร่วม เพราะ อยากรู้ได้เอกสารข่าวสารต่าง ๆ
 - ไม่เข้าร่วม เพราะ ไม่สนใจเรื่องสภาพแวดล้อม
 - เข้าร่วม เพราะ อยากรู้อะไรและวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้โรงเรียนน่าอยู่
15. สุชาดาเห็นมุมหนังสือใหม่ในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นสุชาดา นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินผ่านไป เพราะคงมีหนังสือเล่มเดิม
 - เข้ามาอ่านว่ามีหนังสือเล่มใหม่ และน่าสนใจหรือไม่
 - เข้ามาอ่านถ้ามีหนังสือประเภทที่ไม่น่าสนใจก็ไม่อ่าน
 - เข้ามาอ่าน เพราะได้อ่านหนังสือใหม่ ๆ และติดต่อขอยืมจากบรรณารักษ์
16. ในการแข่งขันกีฬาที่มีกติกาข้อบังคับสำหรับนักกีฬาติดอยู่ ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬา นักเรียนจะทำอย่างไร
- อ่านผ่าน ๆ เพื่อดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมหรือไม่
 - ไม่ต้องอ่านเพราะถ้ามีการเปลี่ยนแปลงโฆษกต้องมีการประกาศ
 - สอบถามจากนักกีฬาคนอื่น ๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่
 - อ่านกติกาอย่างละเอียดให้เข้าใจแม้ว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

- หน้า 5 -

17. จันทราไปทัศนศึกษาโบราณวัตถุ พบว่ามีป้ายติดอยู่ซึ่งบอกทั้งชื่อและประวัติของแต่ละชิ้นไว้
ถ้านักเรียนเป็นจันทรา นักเรียนจะทำอย่างไร
- อ่านเฉพาะชื่อของโบราณวัตถุทุกชิ้น
 - ดูโบราณวัตถุแล้วอ่านเฉพาะชื่อที่ตนสนใจ
 - อ่านทั้งชื่อ และประวัติของโบราณวัตถุทุกชิ้น
 - อ่านเฉพาะโบราณวัตถุที่ตนสนใจทั้งชื่อ และประวัติ
18. นารีนั่งกับเพื่อน ๆ ที่ได้อาคารเรียนเห็นป้ายประกาศทั้งเก่าและใหม่ติดอยู่มากมาย ถ้า
นักเรียน
เป็นนารี นักเรียนจะทำอย่างไร
- นั่งอ่านหัวข้อของแต่ละป้ายประกาศ
 - เดินไปอ่านป้ายประกาศที่มีรูปภาพประกอบ
 - เดินไปอ่านรายละเอียดของป้ายประกาศเฉพาะที่ใหม่ ๆ
 - เดินไปอ่านรายละเอียดของป้ายประกาศทั้งเก่า และใหม่
19. ธารณีกับวิภาเดินทางผ่านลานอนุสาวรีย์เห็นบอร์ดหนึ่งจัดด้วยกระดาษสีสดใสซึ่งธารณีอยาก
ไปดูมาก ถ้านักเรียนเป็นธารณี นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินผ่านไปก่อนถ้าว่างแล้วค่อยมาอ่าน
 - ชวนวิภาเดินทางผ่านบอร์ดแล้วอ่านหัวข้อและรูปภาพ
 - บอกวิภาว่า แวะอ่านก่อนว่าเป็นเรื่องอะไรถ้าไม่น่าสนใจก็ไม่อ่าน
 - บอกวิภาว่า บอร์ดนี้น่าสนใจและอยากอ่านรายละเอียดจะได้เล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง
20. ชฎาพรเดินทางผ่านสวนพฤกษชาติพบว่าตามต้นไม้แต่ละต้นมีชื่อ ลักษณะสำคัญของต้นไม้แต่ละ
ชนิดติดไว้ ถ้านักเรียนเป็นชฎาพร นักเรียนจะทำอย่างไร
- อ่านเฉพาะต้นไม้ที่เราเดินทางผ่าน
 - เดินไปอ่านเฉพาะต้นไม้ที่ทราบพันธุ์ไม้
 - เดินไปอ่าน เพราะอยากรู้ว่ามีอะไรบ้าง
 - เดินไปอ่านทุกต้น เพราะอยากรู้ข้อมูลทั้งหมด

แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน

- อ่านหนังสืออย่างตั้งใจ
- หาเวลาเพื่ออ่านเป็นประจำ
- อ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน
- อ่านหนังสือขณะรอเวลาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- ใช้เวลาว่างในการอ่านมากกว่าการทำกิจกรรมอื่นๆ
- ติดตามข่าวสาร และเหตุการณ์ต่างๆ โดยการอ่าน
- อ่านวัสดุ สิ่งพิมพ์ หรือประกาศต่างๆ ด้วยความสนใจ
- แนะนำเพื่อนให้อ่านหนังสือต่างๆ
- ใช้หนังสือเป็นแหล่งข้อมูลแรกในการค้นคว้า
- ยืมหนังสือจากห้องสมุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการสัมภาษณ์พหุกรณีศึกษา

1. ประวัติส่วนตัว
2. ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
3. วิธีการสร้างนิสัยรักการอ่าน
4. ขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่าน

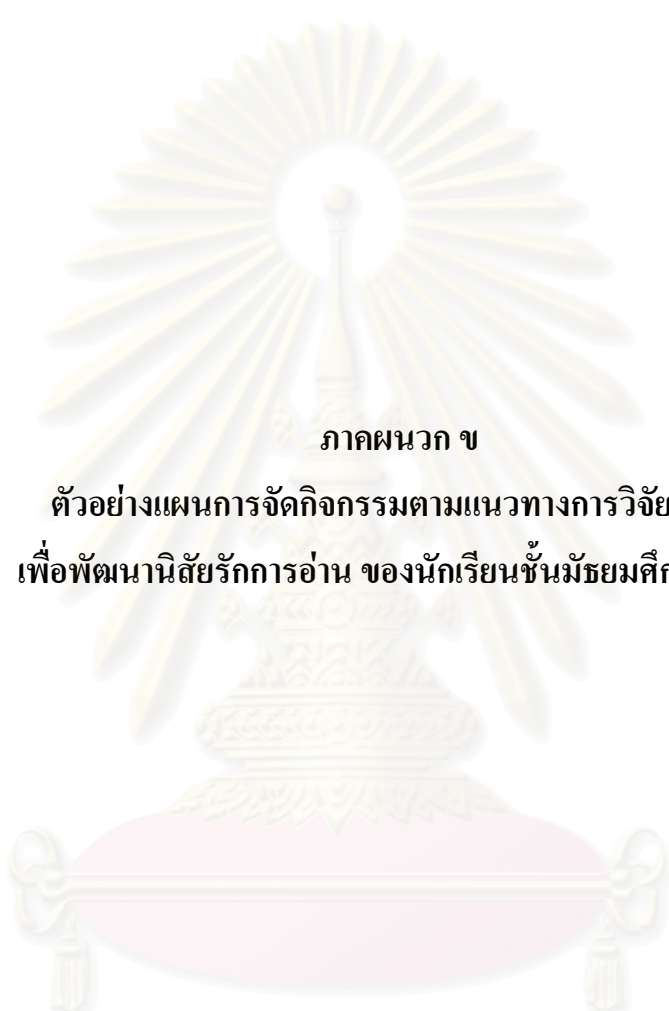
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มทดลอง

1. การสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
2. การดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างนิสัยรักการอ่านที่ได้ออกแบบไว้
3. ความรู้สึก/ความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมการอ่านของตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวทางการวิจัยก่อรูป
เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1
แผนนำแนวคิดสู่การออกแบบ

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการ	อุปกรณ์	การประเมินผล
1. ออกแบบขั้นตอนการพัฒนา นิสัยรักการอ่านตามแนวคิด การเสริมแรงตนเองได้ 2. ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ออกแบบ ไว้ได้	1. ครูบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการมีนิสัยรักการอ่านและ อธิบายแนวคิดหลักของการเสริมแรงตนเอง พร้อมทั้งยกตัวอย่างขั้นตอน การพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที 2. ครูใช้การอภิปรายร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมในการพูดคุยแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นและซักถาม 3. นักเรียนออกแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรง ตนเองและบันทึกลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน 4. ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ตนเองได้ กำหนดไว้และบันทึกผลการปฏิบัติในแบบรายงานตนเองจำนวน 1 ครั้ง 5. ครูนัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป 6. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนตลอด สัปดาห์โดยการสังเกตและตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบรายงาน ตนเองของนักเรียน	1. แบบสังเกต พฤติกรรมของ นักเรียน 2. แบบบันทึก ขั้นตอนการ พัฒนานิสัยรัก การอ่าน 3. แบบรายงาน ตนเอง	1. สังเกตจากความ สนใจและการมีส่วน ร่วมของนักเรียน 2. ตรวจสอบการ บันทึกข้อมูลลงใน แบบบันทึกขั้นตอน การพัฒนานิสัยรัก การอ่าน 3. แบบรายงานตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2
แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การปรับปรุงระยะที่ 1

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการ	อุปกรณ์	การประเมินผล
<p>1. ปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเองได้</p> <p>2. ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ได้</p>	<p>1. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของตนโดยการอภิปรายแบบมีส่วนร่วม สรุปแนวทางการปฏิบัติร่วมกันใช้เวลาประมาณ 30 นาที</p> <p>2. ครูให้นักเรียนปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองและบันทึกรูปแบบขั้นตอนที่ได้รับปรับปรุงลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านครู</p> <p>3. ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ตนเองได้กำหนดไว้และบันทึกผลการปฏิบัติในแบบรายงานตนเองจำนวน 1 ครั้ง</p> <p>4. ครูนัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป</p> <p>5. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนตลอดสัปดาห์โดยการสังเกตและตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบรายงานตนเองของนักเรียน</p>	<p>1. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน</p> <p>2. แบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>	<p>1. สังเกตจากความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียน</p> <p>2. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3
แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การปรับปรุงระยะที่ 2

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการ	อุปกรณ์	การประเมินผล
<p>1. ปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเองได้</p> <p>2. ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ได้</p>	<p>1. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของตนโดยการอภิปรายแบบมีส่วนร่วม สรุปแนวทางการปฏิบัติร่วมกันใช้เวลาประมาณ 30 นาที</p> <p>2. ครูให้นักเรียนปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองและบันทึกรูปแบบขั้นตอนที่ได้รับปรับปรุงลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านครู</p> <p>3. ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ตนเองได้กำหนดไว้และบันทึกผลการปฏิบัติในแบบรายงานตนเองจำนวน 1 ครั้ง</p> <p>4. ครูนัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป</p> <p>5. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนตลอดสัปดาห์โดยการสังเกตและตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบรายงานตนเองของนักเรียน</p>	<p>1. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน</p> <p>2. แบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>	<p>1. สังเกตจากความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียน</p> <p>2. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4
แผนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การปรับปรุงระยะที่ 3

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการ	อุปกรณ์	การประเมินผล
<p>1. ปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามแนวคิดการเสริมแรงตนเองได้</p> <p>2. ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ได้</p>	<p>1. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของตนโดยการอภิปรายแบบมีส่วนร่วม สรุปแนวทางการปฏิบัติร่วมกันใช้เวลาประมาณ 30 นาที</p> <p>2. ครูให้นักเรียนปรับปรุงขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการเสริมแรงตนเองและบันทึกรูปแบบขั้นตอนที่ได้ปรับปรุงลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านครู</p> <p>3. ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ตนเองได้กำหนดไว้และบันทึกผลการปฏิบัติในแบบรายงานตนเองจำนวน 1 ครั้ง</p> <p>4. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียนตลอดสัปดาห์โดยการสังเกตและตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบรายงานตนเองของนักเรียน</p> <p>5. ครูสรุปรูปแบบขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยการเสริมแรงตนเองของนักเรียน</p>	<p>1. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน</p> <p>2. แบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>	<p>1. สังเกตจากความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียน</p> <p>2. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกขั้นตอนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน</p> <p>3. แบบรายงานตนเอง</p>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสมเกียรติ แซ่เต็ง เกิดเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2523 ที่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์ (นิสิตทุนโครงการเร่งรัดการผลิตและพัฒนาบัณฑิตสาขาคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย(รพค.)) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2545 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง ครู คศ. 1 โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดตราด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย